
**Prací
prostředky**

S borůvkami měly
problém

**Granule
pro kočky**

Některé
s mykotoxiny

**Grilovací
klobásy**

Kolik masa
obsahují?

Školní batohy

Výběr nepodceňte

Jak na nájmy

Mimořádná
příloha

89 Kč

Strava je základ kočičího zdraví

Důvěryhodnost, nebo jen reklamní tah?

Katalog spotřebitelských značek

Na obalu téměř každého výrobku najdeme kromě textových informací o jeho vlastnostech nebo složení obvykle i nějaký **symbol, piktogram či značku**.

Zatímco smyslem některých piktogramů není nic více než spotřebiteli sdělit, že má po použití výrobek vyhodit do koše nebo že výrobek lze recyklovat, jiné značky signalizují **původ nebo kvalitu výrobku** či jeho soulad s určitými normami.

Abyste se v záplavě značek používaných na obalech potravin a dalších výrobků snadno zorientovali, provozujeme na adrese **www.dtest.cz/znacky** **katalog spotřebitelských značek**.

V katalogu najdete aktuálně již více než 130 symbolů, se kterými se můžete setkat u zboží nabízeného na českém trhu. Zjistíte tu mimo jiné, zda nositelé různých značek slibujících „českou kvalitu“ musí splnit nějaké speciální podmínky či se **značkou může honosit každý, kdo chce v reklamě vypadat důvěryhodně**.

Do katalogu jsou zahrnuty i **zahraniční spotřebitelské značky**, které se běžně vyskytují na výrobcích dovážených do České republiky.

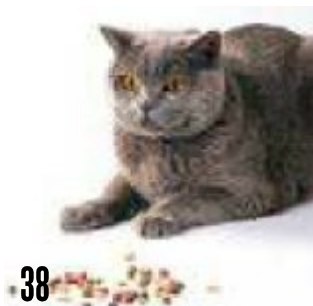

Pokud vám v katalogu spotřebitelských značek chybí nějaká značka, která informuje o kvalitě, původu nebo jiných vlastnostech výrobku, napište nám na dtest@dtest.cz a my značku do katalogu přidáme.

Další informace pro snazší nakupování najdete na www.dtest.cz v záložce Jak vybírat.

www.dtest.cz/znacky

Obsah

Testy

Grilovací klobásy

Kolik masa obsahují?
6

Prací prostředky

S borůvkami si neporadil
žádný
16

Školní batohy

Dětská záda nesmí trpět
31

Suchá krmiva pro kočky

Pro kočky nebo „na kočku“?
38

Právo

**Zakoupeno na internetu,
ale přesto vrátit nelze**
45

Informační servis

Spotřebitel ve světě
4

**Plody našich krajů:
zelenina**
12

**Mobilní aplikace
pro školáky**
36

**Ochrana proti podvodům
a útokům na internetu**
48

Finance

Ceny plynu
14

Mimořádná příloha

Jak na nájem
23

Milí čtenáři

Ačkoliv se může zdát, že žijeme v „době vyhláskové“ a nějakému předpisu či normě podléhá úplně všechno, není tomu tak vždy. Pro grilovací klobásy (na rozdíl od špekáčků, vídeňských párků nebo ostravských klobás) neexistují žádné legislativně dané požadavky na složení a výrobci mají tudíž volnou ruku. I proto jsme byli velmi zvědaví na výsledky testu šestnácti různých vepřových grilovacích klobás. Použití separátu nebo sóji jako náhražky masa jsme sice v žádné z nich neodhalili, ale rozdíly co do množství a kvality masa ano. Jako už mnohokrát, i v případě klobás vám proto doporučujeme číst etikety, na nichž je složení včetně obsahu masa uvedeno. Někdy sice deklarace realitě úplně neodpovídá, jak se ukázalo i v tomto testu, ale pro základní orientaci je přesto nenahraditelná. Až budete nějaké ty klobásky venku grilovat, dejte si pozor, ať si neumažete oblečení tukem, hořčicí, červeným vínem nebo trávou. S odstraňováním skvrn tohoto původu mají některé testované prací gely a kapsle problémy. Ještě tvrdším oříškem pro ně ale byly fleky od borůvek, se kterými si ani tentokrát neporadil žádný prací prostředek. Potěšit nás může alespoň to, že jsou šetrné k barvám oblečení a neubírají jim příliš na sytosti.

Majitele koček možná překvapí, že výrobci granulí cílí při vytváření receptur často více právě na chovatele, než na potřeby jejich mazlíčků. Ve složení i v názvu suchého kočičího krmiva tak můžeme najít přídavky zeleniny, obilovin, špenátu nebo třeba granátového jablka. Člověku to zní možná lákavě, ale kočky jsou stoprocentní masožravci, kteří ke svému zdraví žádnou stravu rostlinného původu nepotřebují. A rozhodně pak také nepotřebují přijímat v granulích plísně a mykotoxiny, které laboratoř v některých testovaných výrobcích objevila. Přejeme vám přínosné čtení a příjemné letní dny.

Hana Hoffmannová

**d
Test**

XXII. ročník

8. vydání měsíčníku dTest připravili:

Hana Hoffmannová, Jan Hrouda, Ondřej Jánoška, Olga Šlesingrová, Jakub Fečko, Jana Šulcová, Kateřina Kočvarová, Lukáš Zelený, Miloš Borovička, Martin Vágner, neoznačené fotografie Petr Neubert a archiv časopisu, Jiří Novák (ilustrace).

dTest, o.p.s. (IČ: 45770760)

se sídlem Černomořská 419/10, 101 00 Praha 10–Vršovice.

Vedoucí redakce: Hana Hoffmannová. Vedoucí testování: Jan Hrouda. Grafická úprava a zlom: Akcent s. r. o.

Grafický koncept a layout: Side2

Informace o předplatném podá a objednávky přijímá dTest,

tel.: 241 404 922, e-mail: dtest@dtest.cz.

Distribuce: PNS a.s. Správa distribuce: STRAPER s.r.o.

dTest je zahrnut v monitoringu médií Anopress IT. Přetisk zapovězen.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha

č. 3105/1994.

MK ČR E 6876 Na titulní straně použita ilustrační foto.

ISSN 1210-731X

Toto vydání vychází 6. 8. 2015

© dTest, o.p.s., Praha

Informační servis Spotřebitel ve světě

Každý všední den najdete na webu spotrebitele.dtest.cz nové zprávy týkající se spotřebitelské problematiky v ČR i v zahraničí. Výběr těch nejzajímavějších vám přinášíme na této stránce.

Zdravě i nezdravě

■ **KFC se chce soudit se třemi čínskými společnostmi, které o něm na internetu šíří pomlouvačné zprávy.**

Ty kromě jiného zmiňují i to, že maso prodávané v řetězci rychlého občerstvení by mělo pocházet ze zmutovaných osminohých kuřat se šesti křídly. KFC se tak stává první zahraniční společností, která využije čínských zákonů proti pomluvě na internetu.

■ **Částečně ztužené či částečně hydrogenované tuky, které jsou největším zdrojem škodlivých transmastných kyselin, by měly do tří let zmizet z talířů amerických spotřebitelů.** V polovině června letošního roku totiž vládní agentura Food and Drug Administration schválila jejich vyřazení ze seznamu potravin „Generally recognized as safe“, tedy potravin, které může spotřebitel konzumovat bez rizika.

Evropské potíže

■ **Francouzští dodavatelé elektriny v Bruselu vyjednali výjimku,** díky níž elektrická topení a radiátory nemusí být označeny štítkem energetické náročnosti. Tato výjimka se však nelíbí spotřebitelské organizaci

UFC Que Choisir. Podle ní se energetické lobby nezamlouvalo, že veškerá elektrická topení by spadla do energetických tříd F a G, tedy těch nejméně ekologických. Přitom ale 30 % francouzských domácností používá elektrické topení a rozhodně by měly být o jejich energetické náročnosti informovány.

■ **Slovinská vláda na konci května letošního roku zveřejnila návrh zákona o boji proti šedé ekonomice.**

Ten by kromě jiného spotřebiteli ukládal povinnost uchovat daňový doklad po celou dobu, kdy je zboží v záruce. Toto ustanovení však čelí kritice spotřebitelské organizace Zveza Potrošnikov Slovenije, která ho označuje za nepřiměřené, navíc přenesení důkazního břemena z obchodníka na spotřebitele podle ní nemá v EU obdoby.

Co nového na síti

■ **Belgická komise pro ochranu osobních údajů se rozhodla zažalovat Facebook** za ignorování soukromí uživatelů a sbírání dat i o spotřebitelích, kteří tuto sociální síť nepoužívají.

Facebook ale nařčení odmítá a hájí se tím, že v Evropské unii odpovídá pouze centrálnímu regulátorovi v Irsku, kde má své sídlo. Své obchodní podmínky odmítá Facebook přizpůsobit právu každé jednotlivé evropské země.

■ **Ačkoli je prodej herbicidů s účinnou látkou glyfosátem v Německu silně regulován, spotřebitelská organizace Stiftung Warentest zjistila,** že postřiky proti plevelu s touto potenciálně karcinogenní látkou se dají běžně koupit na internetu. Herbicidy a pesticidy by měly být dostupné pouze velkým zemědělcům či vinařům, redaktorům se však podařilo objednat si je na své soukromé adresy. V e-shopech sehnali i dlouhodobě zakázané látky jako DDT či lindan.

■ **Britská vládní agentura Competition Market Agency dokončila svůj monitoring falešných recenzí na britském internetu.** Výsledky nejsou příliš povzbudivé, s recenzemi nehrají fér majitelé společností, kteří si recenze objednávají u specializovaných společností či si je

píší sami, dále recenzní portály, které se neobtěžují s ověřováním autenticity či dokonce obchodníkům nabízejí odstranění negativních recenzí za úplatu, a konečně ani samotní spotřebitelé. Ti si zvykli využívat recenze jako páky na menší obchodníky a vyhrožovat negativním komentářem, pokud nedostanou slevu.

■ **Nechcete diplom? Nebo smlouvu na plyn?**

■ **Telemarketéři ve Švédsku mohou kvůli deregulaci telemarketingu od poloviny letošního května volat spotřebitelům i bez jejich předchozího souhlasu.** Tato deregulace se však nelíbí vládní agentuře pro ochranu spotřebitelů Konsumentverket. Kritizuje zvláště to, že deregulace proběhla příliš rychle. Zatím se například vůbec nepočítá se zavedením seznamu těch spotřebitelů, kteří si nepřejí být kvůli obchodním nabídkám kontaktováni.

■ **V Pákistánu bylo zatčeno vedení společnosti Axact, provozovatele největší světové sítě fiktivních univerzit,** u něhož si mohl kdokoliv koupit titul či doklad o vzdělání. Kromě trestného činu falšování úředních dokladů a podvodu jsou zatčeni obviněni i z praní špinavých peněz. Ačkoli se společnost prohlašovala za největšího pákistánského vývojáře softwaru, většina jejich zaměstnanců byli telemarketéři, kteří měli za úkol falešné diplomy nabízet. ✕

spotrebitele.dtest.cz

Portál přináší aktuální zprávy ze zahraničí i z České republiky. Jeho smyslem je nabídnout informace, které se v médiích obvykle neobjevují a které přispívají k lepší orientaci v oblasti spotřebitelské problematiky. Články jsou přehledně tříděny podle sledovaných kauz, nejčastějších problémů, zákonů, institucí a spotřebitelských organizací.

Evropské spotřebitelské centrum

Jasnější podmínky půjčení vozu

www.dtest.cz
Co vás nejvíc zajímalo

Nepřehlednosti podmínek při půjčování vozů by měl být konec. Ale spoň u pěti největších společností v Evropě. Ty se na základě opatření Evropské komise a dozorových orgánů zemí EU zavázaly do konce roku 2015 výrazně zpřehlednit podmínky účtování pohonných hmot a pojištění a zajistit férovější přístup při řešení škod i větší transparentnost cen.

Autopůjčovny se v podstatě rozhodly více sladit své stávající postupy pro pronájem automobilů s požadavky právních předpisů EU o právech spotřebitelů, nekalých obchodních praktikách a nepřiměřených podmínkách. Problémy v těchto oblastech totiž v posledních dvou letech stály za výrazným nárůstem počtu stížností spotřebitelů na jednání autopůjčoven u sítě Evropských spotřebitelských center.

Častým problémem, se kterým se na síť ESC obrací i čeští spotřebitelé, je jednání autopůjčoven po vrácení vozu, kdy společnost spotřebiteli účtuje několik set eur za opravu karoserie, kterou ale spotřebitel podle svých slov nepoškodil. Pro tyto případy je vhodné vždy nechat zaměstnance autopůjčovny podepsat potvrzení o vrácení vozu v bezvadném stavu. Doporučujeme rovněž si vůz nafotit jak při převzetí, tak při předání.

Pět největších řetězců, které drží více než 65% podíl na trhu v EU, nyní slíbilo zajistit jasnější a spravedlivější postupy kontroly vozidel a zlepšení postupů pro účtování dodatečných poplatků zákazníkům. Spotřebitelům

má být umožněno rozporovat jakoukoli škodu před jejím stržením ze zaplacené zálohy či přímo z platební karty.

Stížnosti se však pojí i s jednáním některých zaměstnanců půjčoven přímo na místě, kteří zákazníkům nutí předražené dodatečné pojištění, ačkoli ten již pojištění uzavřel při online rezervaci. Smlouvy jsou často v místním jazyce a spotřebitelé je někdy na základě informací a naléhání od anglicky mluvícího pracovníka podepíší, protože potřebují odjet. Autopůjčovny by se tedy podle orgánů na ochranu práv spotřebitelů měly zaměřit i na jednání svých zaměstnanců a na jazyk smluvních podmínek pro zahraniční zákazníky.

Mezi hlavní zlepšení mají patřit také lepší a srozumitelnější informace u online rezervací a možnosti jejich zrušení, u povinných poplatků i volitelných doplňků a jasnější informace o nejdůležitějších podmínkách pronájmu a požadavcích, včetně záloh placených z karty spotřebitele.

V roce 2013 bylo v EU uzavřeno přes 21 milionů jednotlivých smluv o pronájmu automobilů.

Evropské spotřebitelské centrum (ESC) poskytuje spotřebitelům informace o jejich právech na jednotném evropském trhu. Právníci ESC bezplatně pomáhají spotřebitelům řešit jejich problémy s obchodníky z jiných zemí EU, z Islandu či Norska.

Když vysvitne první jarní sluníčko, nadšeně mu nastavujeme obličej a užíváme si příjemného tepla jeho paprsků. S přicházejícími letními měsíci naše ochota vystavovat se jen tak slunci klesá. Máme tendenci více vyhledávat stín a obvykle také zamíříme do drogerie či lékárny pro opalovací přípravek. **Databáze** námi testovaných **opalovacích přípravků** obsahuje více než sto výrobků s různou úrovní ochrany a na webových stránkách dTestu přilákala nejvíce čtenářů a čtenářek za druhé čtvrtletí roku 2015. Zájem byl i o náš loňský test opalovacích přípravků pro děti, který rovněž figuruje mezi desítkou nejnavštěvovanějších stránek. Z dalších testů zaujal čtenáře test praček, test mobilních telefonů či test autosedaček. Mezi nejnavštěvovanějšími stránkami se již tradičně objevuje i srovnávač mobilních tarifů, spotřebitelská poradna a databáze nebezpečných výrobků.

Top 10

1. databáze testovaných opalovacích přípravků
2. test praček 2015
3. srovnávač mobilních tarifů
4. spotřebitelská poradna
5. nebezpečné výrobky
6. databáze testovaných mobilních telefonů
7. databáze testovaných praček
8. databáze testovaných autosedaček
9. test opalovacích přípravků pro děti 2014
10. databáze testovaných vysavačů

Zpracováno podle statistik návštěvnosti stránek www.dtest.cz za období duben – červen 2015.

Kontakty na ESC ČR
Štěpánská 15, 120 00 Praha 2
e-mail: esc@coi.cz; telefon: 296 366 155
www.evropskyspotrebitel.cz

Test

Vepřové grilovací klobásy

K létu a období prázdnin neodmyslitelně patří grilování. Na žhavý rošt lze položit prakticky cokoli od ovoce a zeleniny přes maso až po uzeniny, které jsou k dostání takřka celoročně. Protože se však na trhu objevují speciální grilovací edice, které jsou dostupné jen v letní sezóně, rozhodli jsme se podrobit je odborným analýzám. Do laboratoře jsme poslali 16 druhů vepřových grilovacích klobás a zjišťovali, kolik masa obsahují. A rozdíl se našly, čtyři výrobky navíc nedodržely množství masa deklarované na obalu.

Klobásky na

d dobrá rada
Kvalitu grilovacích klobás mají zcela ve své režii výrobci. Legislativa jim nepředepisuje, jak mají vypadat, ani kolik masa nebo tuku mají obsahovat. Z pohledu spotřebitele by měla ideální klobása obsahovat vysoký podíl kvalitního masa, měla by být prosta přídavných látek a v neposlední řadě by její devizou měla být příjemná chuť a vůně. Její výrobce by měl být důvěryhodný a na etiketě uvádět přesné údaje o složení. Takovému obrázku se v našem hodnocení nejvíce blížily **Grill&Fun Norimberské klobásky z Lidlu** (velmi dobře, 249,70 Kč/kg). Jako výhodnou koupí můžeme doporučit **Fine Life Grilovací klobásky z Makra** (dobře, 157,80 Kč/kg), **Pivní grilovací klobásku Beskydských uzenin Chodura** (dobře, 138,60 Kč/kg) a **Kleinemas Rost Bratwurst** (dobře, 129,40 Kč/kg). Nejhorší hodnocení v testu si odnesly klobásky **Münchner Weisswürste** od výrobce **Ponnath die Meistermetzger** (dostatečně, 219,70 Kč/kg) zejména kvůli nedodržení deklarovaného množství masa a jeho nízkému obsahu.

Klobásky a klobásky nejrozličnějších velikostí mají své příznivce po celém světě. Není se čemu divit: snadno se připravují, šikovně se drží i dobře chutnají a jejich náplň může být pokaždé jiná. Právě způsob přípravy, druh masa a různé koření a bylinky jsou to, čím se od sebe klobásky regionálně odlišují a v čem se jejich chuť přizpůsobuje zvyklostem místních strávníků. Příkladem může být maďarská klobása – čabajka – do které patří namleté vepřové maso s mletou paprikou, česnekem a dalším kořením. Po naplnění do střívek se udí studeným kouřem, nechá zrát a vysouší se. Naproti tomu vinná klobása, která dříve nesměla v době zimních svátků na české slavnostní tabuli chybět, se vyrábí z hovězího a vepřového masa, vína, muškátového květu, oříšku, citrónové kůry a vecky nebo žemle. Zatímco maďarskou lze jíst tak, jak ji koupíte, vinnou klobásku je zapotřebí nejprve upéct.

Jinou českou klobásou, avšak zcela odlišnou od vinné, je ostravská, která se vyrábí z mletého a krájeného vepřového masa a vyznačuje se specifickou tmavou barvou na povrchu. Dobře chutná zastudena i vařená nebo grilovaná a na její podobu myslí i česká legislativa. Unijní logo chráněného zeměpisného označení nese populární norimberská klobása, do které se podle tradiční receptury dává vepřové maso a sádlo a nesmí v ní chybět majoránka. My jsme se rozhodli podrobit testu klobásky, které právě mají svoji hlavní sezonu: grilovací z vepřového masa, z nichž některé nesly označení „norimberské“.

Výrobce má volnou ruku

Klobásky patří oficiálně mezi masné výrobky, na které se obecně vztahuje vyhláška č. 326/2001 Sb. Na obalu masných výrobků musí podle této vyhlášky zákazník vždy nalézt údaj o maximálním obsahu tuku a informace o případném použití strojně odděleného masa. Označeny musí být jako „masný výrobek“ spolu s názvem skupiny, do které patří. V případě klobás může jít o masné výrobky tepelně opracované, tepelně neopracované, trvanlivé tepelně opracované nebo trvanlivé fermentované.

Na rozdíl od některých masných výrobků, které vyhláška jasně definuje (například špekáčky, vídeňské párky nebo ostravské klobásky), se na grilovací klobásky nevztahují žádné legislativně stanovené parametry. Proto závisí výhradně na výrobcích, jaké suroviny do nich použije.

Všechny klobásky, které jsme podrobili zkouškám, patřily do skupiny tepelně opracovaných masných výrobků. To jinými slovy znamená, že je lze jíst také za studena. Grilováním u nich dochází k rozvinutí chutě a vůně a k vzniku křupavé kůrky. Na pultech obchodů se lze setkat

Jak testujeme

podrobný postup testu vepřových grilovacích klobás najdete na www.dtest.cz/klobasy

Jak hodnotíme

kvalita a obsah masa 40 %
dodržení deklarace 15 %
přídavné látky 10 %
senzorické hodnocení 35 %

Historie

Prodloužení trvanlivosti masa a možnosti jeho uchování na horší časy znali lidé již ve starověku, kam historie zpracování masa a výroba klobás sahá. V té době se jednalo o jednoduché způsoby nasolení masa, jeho pokrájení na menší kousky a smíchání se směsí bylin. Vedle solení se od nepaměti maso konzervovalo také uzením nebo sušením, tedy stejnými způsoby, které se používají dodnes.

Ve středověku bylo řeznictví v českých zemích uznávaným řemeslem. Ve 14. století byl králem Janem Lucemburským udělen řezníkům znak – bílý lev bez koruny s jedním ocasem. Za vůbec první řezníky na našem území lze označit pohanské kněží, kteří poráželi dobytek k obětním účelům.

také s klobásami, které se tepelně opracovaným grilovacím klobásám podobají, ovšem obsahují syrové maso. Tyto se řadí mezi masné polotovary a na rozdíl od grilovacích klobás je nezbytné je před konzumací důkladně propéct.

Maso na předních příčkách

Všechny grilovací klobásy, které jsme zakoupili v běžné obchodní síti, měly ve složení podle deklarace od 60 do 95 procent vepřového masa a od 25 do 40 procent tuku. Nás zajímalo zejména, kolik masa výrobky skutečně obsahují i jaké je kvality.

Obsah masa je informace, která by spotřebitele měla zajímat především. K výrobě klobás nezavazuje výrobce žádná receptura, norma ani legislativa, proto rozdíly mezi nimi mohou být opravdu velké. Jedním dechem je však třeba dodat, že informace, kolik masa je v nich použito, lze vyčíst z etikety. Jednoduše tak lze získat i představu, kolik za nejdůležitější složku klobásy vlastně platíme.

Ovšem i mezi naměřenými hodnotami a těmi, které hlásá obal, jsou rozdíly. Podíl masa ve výrobku se zjišťuje výpočty za pomoci naměřených dílčích parametrů, jakými jsou obsah bílkovin, vody, tuku nebo kolagenu. Výsledné hodnoty, u kterých je zapotřebí počítat s desetiprocentní nejistotou měření, ukázaly, že nejvíce masa obsahují Original Nürnberger Rostbratwürste (Schlütter's Echte!),

92,6 %, naopak nejméně ho obsahovaly klobásy Bivoj Na gril, 55,3 %.

Zajímali jsme se také o kvalitu použitého masa. Tu lze zhodnotit z pohledu obsahu čisté svalové bílkoviny, jejíž množství poukazuje na to, kolik libového masa výrobce použil. Čistá svalová bílkovina je povinný údaj pro šunky a některé druhy masných výrobků, její množství musí výrobce dodržovat také například v loveckých salámech nebo v dunajské klobáse. Vyhledá sice klobásám ke grilování žádné minimum pro čistou svalovou bílkovinu nestanovuje, podle jejího obsahu však můžeme klobásy porovnávat mezi sebou. A rozdíly jsme našli.

Nejvíce libového masa obsahovala norimberská klobása Schlütter's Echte!, nejméně pak klobásy Münchner Weisswürste z výroby Ponnath die Meistermetzger (12,3 %, respektive 7,24 % čisté svalové bílkoviny). Jen pro srovnání dodejme, že vepřová kýta jí obsahuje kolem 20 procent.

Někdy se výrobci snaží nahradit maso levnějšími náhražkami, například sójou, strojně odděleným nebo drůbežím strojně odděleným masem. V klobásách, které jsme testovali, však naměřený obsah vápničku ani

výskyt kostních úlomků použití strojně odděleného masa neprokázaly.

Co je psáno, to je dáno?

Jednou věcí je změřený obsah masa na základě laboratorních výpočtů, druhou pak údaje o obsahu masa na obalech výrobků. Pravdivost a přesnost informací na etiketách sledujeme v našich testech pravidelně a hříšníky za to v hodnocení penalizujeme. Vždyť podle čeho jiného by měl spotřebitel vybírat kvalitu, pokud by se nemohl spolehnout na informace od výrobce? Nejinak jsme k hodnocení přistupovali i u grilovacích klobás.

Dobré zprávy máme – obaly většiny klobás deklarují takové množství masa, které v nich lze skutečně najít. Výjimkou byly čtyři výrobky, které jsme ohodnotili nedostatečnou známkou, protože naměřený rozdíl v podílu masa v neprospěch zákazníka sahal nad rámec nejistoty měření. Největšími hříšníky byly výrobky Münchner Weisswürste a Bavorská grilovací klobáska, obě z dílny Ponnath, které deklarovaly až o pětinu masa více, než jsme naměřili – místo 75 procent masa uvedených na obalu Münchner Weisswürste jsme zjistili jen

Skopové, vepřové nebo hovězí

Použité střívko může mít vliv na to, jak klobáska po zakousnutí „křupne“. Někteří výrobci na obalu deklarují, jaké střívko pro svůj výrobek použili. Nejčastěji se na etiketách mluví o vepřovém nebo ovčím. Vepřové se používá u klobás větších a silnějších, ovčí střívka slouží k výrobě menších a tenčích klobásek. Vedle zvířecích střívek existují také přírodní střívka z tzv. cutisinu, který se vyrábí zpracováním hovězích kůží. Obalů masové směsi však může být více, použít lze i umělé – celulózové nebo plastové z polyamidu. Tyto materiály splňují požadavky na zdravotní nezávadnost, před konzumací a tepelnou úpravou je však nutné je z výrobku odstranit.

pečiva nebo cukrovínek. „Objevují se i studie, ve kterých bývá zvýšený příjem fosforečnanů spojován s dětskou hyperaktivitou a poruchami zažívání,“ dodává Ing. Hana Strítecká, Ph.D.

Příliš koření i mdlá chuť

Protože grilovací klobásy je nejlepší právě grilovat, vzali jsme tento způsob kulinářské přípravy v potaz a pro účely senzorického hodnocení je v laboratoři opekli. Panel osmi hodnotitelů posuzoval celkový vzhled, vůni a konzistenci klobás před upečením, po upečení se pak soustředil ještě na chuť a příjemnost skusu. Známkovalo se jako ve škole, případné odchylky navíc popsali hodnotitelé slovy.

Nejvíce chutnaly Norimberské klobásky Grill&Fun z Lidlu, které měly na řezu šedobílou barvu se zřetelnou mozaikou masových a tukových částic a koření. Jejich chuť hodnotitelé popsali jako příjemnou s vůní čerstvé uzeniny, výrazně masovou, přiměřeně slanou a kořeněnou. Po opečení byly šťavnaté, tučnější, na skusu křehké a jemné. Nejméně pak hodnotitele zaujaly klobásky Münchner Weisswürste z německé dílny Ponnath die Meistermetzger, ke kterým měli nejvíce poznámek. Vyznačovaly se homogenní texturou a byly výrazně pórovité s patrnými kolagenními částicemi. Chuť a vůni označila porota jako mdlou, nevýraznou a málo kořeněnou s pěnivitou konzistencí. Po opečení byly klobásky měkké a mazlavé. ✕

58,44 procenta, u Bavorské grilovací jsme namísto 95 procent naměřili jen 79,15 procenta masa.

Z hlediska naměřeného obsahu tuku, který pochází z masa a přidaného vepřového sádla nebo kůže, se do deklarovaných hodnot vešly všechny výrobky. Nejtučnější klobásou je Bavorská grilovací (Ponnath řezničtí mistři) s 33,5 % tuku, nejméně tuku jsme naměřili u výrobku Bivoj Na gril (15 %).

Za pomoci chemie

Co mnohé klobásky obsahují relativně hojně, jsou přídavné látky. Známky jsme snižovali za použití glutamanu sodného, látky zvýrazňující chuť a vůni, kterou jsme našli na etiketách u pěti výrobků. Glutamany (či glutamáty) se přidávají do jídla, kterému dodávají masovou chuť. Jejich přítomnost v potravinách však rozhodně není nutností. Citlivým jedincům může glutamát způsobovat bolest hlavy a nevolnost. Valná většina se bez nich obešla.

Hodnocení jsme snižovali také za použití konzervační látky dusitanu sodného. Ten se používá v masných výrobcích, kde zachovává jejich barvu a brání růstu mikroorganismů.

Opečete-li klobásu, která dusitan neobsahuje, maso v ní vlivem tepla přirozeně zhnědne. Klobásky s dusitanem sodným si drží růžovější barvu i po tepelném opracování. Jejich použití při výrobě však může vést ke vzniku potenciálně karcinogenních látek pro lidské tělo – nitrosaminů. Limit pro dávkování dusitanů do masných výrobků reguluje nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 1333/2008.

Ve složení některých klobás se lze setkat i s polyfosforečnany. Ty mají za úkol držet v klobásách masovou šťávu nebo vázat přidanou vodu. V menších dávkách lze tyto látky považovat za bezpečné. „Nicméně jejich vysoký příjem – nikoli jako přirozená součást potravin, ale jako látky navíc přidávané – může pak mít již na zdraví člověka nežádoucí vliv. Především to může být řídnutí kostí, kdy zvýšená hladina fosforu vede k odvápnění, ale může dojít i ke snížení vstřebávání železa z potravin,“ vysvětluje Ing. Hana Strítecká, Ph.D. z občanského sdružení Zdravá potravina. Fosforečnany (polyfosforečnany nebo také polyfosfáty) se vedle masa přidávají například do tavených sýrů, uzenin, sušených výrobků, zmrzlin, kolových nápojů, majonéz, trvanlivého

Test Vepřové grilovací klobásy

bílé grilovací klobásy

	Lidl/ Grill&Fun Norimberské klobásy	Kupfer Original Nürnberger Rost- bratwürste	Billa/Vocílka Klobása na gril slabá	Makro/Fine Life Grilovací klobásy	Krahulík Alpská klobása na gril	Beskydské uzeniny Chodura Pivní grilovací klobása	Kleinemas Rost Bratwurst
cena (Kč)	74,90	119	74,90	63,10 ²⁾	39,90	49,90	69,90
hmotnost balení (g)	300	300	300	400	210	360	540
cena za 1 kg výrobku (Kč)	249,70	396,70	249,70	157,80	190	138,60	129,40
cena za 1 kg masa (Kč) ¹⁾	270,90	438,40	335,80	177	239,00	179,30	151
hodnocení kvality	velmi dobře 84 %	dobře 78 %	dobře 74 %	dobře 74 %	dobře 73 %	dobře 72 %	dobře 72 %
kvalita a obsah masa	dobře 78 %	dobře 79 %	uspokojivě 57 %	dobře 77 %	dobře 66 %	dobře 62 %	dobře 72 %
obsah masa / čistá svalová bílkovina	++ / +	++ / +	o / o	+ / +	+ / +	+ / +	+ / +
dodržení deklarace	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %
dodržení deklarace masa / tuku	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++
přidatné látky	dobře 70 %	dobře 70 %	dobře 70 %	dobře 70 %	uspokojivě 50 %	dostatečně 30 %	dobře 70 %
dusitan sodný / glutaman sodný	x / x	x / x	x / x	x / x	x / ✓	✓ / ✓	x / x
senzorické hodnocení	velmi dobře 90 %	dobře 70 %	velmi dobře 84 %	dobře 62 %	dobře 76 %	velmi dobře 84 %	dobře 62 %
vzhled / vůně a chuť	++ / ++	++ / o	++ / ++	++ / o	+ / +	++ / +	++ / o
konzistence / skus	+ / ++	+ / ++	++ / ++	o / ++	+ / ++	++ / ++	+ / ++
slovní popis	příjemná masová chuť, šťav- natá, hrubší na skusu	slanější, pe- prná, hrubší na skusu, po ohřevu lehce maz- lavá	vyvážená masová chuť, šťavna- tá, tučnější	slanější, výrazná chuť majoránky, po ohřevu měkká a mazlavější	pórovitá na řezu, výrazná chuť bylinek	masová, šťavnatá, tučnější	příliš kořeně- ná, slanější, na skusu tužší

informace

obsah masa: změřený / deklarovaný (g/100g)	92 / 95	90,5 / 95	74,4 / 70	89 / 92	79,5 / 78	77,3 / 71	85,7 / 86
obsah tuku: změřený / deklarovaný (g/100g)	27,7 / max. 35	30 / max. 32	33,2 / max. 40	27,6 / max. 30	25,2 / max. 38	32,7 / max. 40	24 / max. 25
střívko	skopové	ovčí	skopové	přírodní	neuvezeno	vepřové	vepřové
výrobce / prodávající	Gebrüder Kupfer GmbH & Co. KG, Německo	Gebrüder Kupfer GmbH & Co. KG, Německo	Kostecké uzeniny, a.s. Skyřice	Kostecké uzeniny a.s., Kostelec	Krahulík- Masozávod Krahulčí a.s., Telč	Beskydské uzeniny a.s., Fryčovice	Kleinemas Fleischwaren GmbH & Co. KG, Německo
datum spotřeby	7/8/2015	2/8/2015	19/6/2015	18/6/2015	15/6/2015	13/6/2015	15/6/2015

klíč:

++	+	o	-	--
velmi dobře 100-80 %	dobře 79-60 %	uspokojivě 59-40 %	dostatečně 39-20 %	nedostatečně 19-0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována. V tomto případě mohly hodnocení kvality limitovat špatné známky za dodržení deklarace a senzoru.

Při shodném hodnocení kvality pořadí podle abecedy.

¹⁾ přepočítáno na základě změřeného obsahu masa

²⁾ uvedená cena platí pro prodejny Makro

Schlütter's Echte! Original Nürnberger Rost- bratwürste	Láda Grileman Echt Bavoriš	Greisinger Schweins- -Bratwürstel Grilovací klobása	Lidl/ Grill&Fun Klobásy	Bivoj Na gril	Globus/ Řeznictví Globus Klobása k opékání	Kaufland/ K-classic Grilovací klobása	Ponnath řezničtí mistři Bavorská grilovací klobáska	Ponnath die Meistermetz- ger Münchner Weisswürste
79,90	47,90	114,90	69,90	39,90	29	56,90	47,90	65,90
300	180	400	400	400	367	540	200	300
266,30	266,10	287,30	174,80	99,80	79,00	105,40	239,50	219,70
287,60	313,90	335,10	224,60	180,50	102,90	137	302,60	376
dobře 62 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 41 %	dostatečně 29 %	dostatečně 27 %	dostatečně 23 %	dostatečně 22 %
velmi dobře 83 %	dobře 75 %	dobře 72 %	dobře 61 %	dostatečně 35 %	dobře 63 %	dobře 61 %	dobře 62 %	dostatečně 36 %
++ / ++	+ / +	+ / +	+ / o	- / -	+ / +	+ / o	+ / o	- / -
velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	nedostatečně 19 %	nedostatečně 17 %	nedostatečně 13 %	nedostatečně 12 %
++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	++ / ++	-- / ++	-- / ++	-- / ++	-- / ++
dobře 70 %	dobře 70 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	dostatečně 30 %	dobře 70 %	dobře 70 %	dobře 70 %	dobře 70 %
x / x	x / x	x / ✓	x / ✓	✓ / ✓	x / x	x / x	x / x	x / x
uspokojivě 48 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 48 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 40 %	uspokojivě 54 %	dostatečně 39 %
++ / -	+ / -	+ / -	o / o	++ / -	+ / -	+ / -	++ / -	- / -
+ / ++	o / +	+ / +	o / +	- / +	+ / +	- / +	+ / +	- / o
překrořeněná, slanější	nakyslá stará chuť, mdlá a nakyslá vůně, po ohřevu suší	aromatická, překrořeněná, po ohřevu lehce drobi- vá konzis- tence	pórovitá s kolagenní- mi částicemi, méně výrazná chuť, hrubší na skusu	nakyslá, stará chuť a vůně, gumovitá, po úpravě mazlavá konzistence	průměrný výrobek s méně vý- raznou chutí a vůní	bledá, pěnovitá, ne- typická chuť po magi, po ohřevu mazlavá	zatuchlá vůně, mdlá až nakyslá chuť, tučnej- ší, po ohřevu mazlavá	pěnovitá a pórovitá na řezu, mdlá chuť a vůně, po ohřevu mazlavá
92,6 / 95	84,8 / 92	85,7 / 85	77,8 / 85	55,3 / 60	76,8 / 88	77 / 90	79,1 / 95	58,4 / 75
26 / max. 32	23 / max. 35	26 / max. 30	32,3 / max. 40	15,1 / max. 29	20,5 / max. 25	24,4 / max. 29	33,5 / max. 35	19,6 / max. 31
skopové	neuvedeno	ovčí	neuvedeno	neuvedeno	neuvedeno	vepřové	skopové	vepřové
Schlütter's Echte! Nürn- berger Rost- bratwürste GmbH&Co. KG Německo	Kostecké uzeniny a.s., Skyřice	Greisinger GmbH, Rakousko	Zakłady Miesne Werblinski SP.Z O.O., Polsko	Bivoj a.s., Opava	Globus ČR, ks.s, Praha; hypermarket Černý Most	Kaufland Česká repub- lika v.o.s.	Ponnath Řezničtí mistři, s.r.o., Sušice	Ponnath die Meistermetz- ger GmbH, Německo
22/6/2015	18/6/2015	4/8/2015	18/6/2015	8/6/2015	4/6/2015	7/7/2015	10/6/2015	21/7/2015

vítěz testu
výhodný nákup

Informační servis

Plody našich krajů: zelenina a luštěniny

V minulém vydání jsme se věnovali ovoci a přínosům plynoucím z jeho konzumace v čerstvém stavu, nyní na téma navazujeme zeleninou a luštěninami. Tento sortiment je v letním období opravdu široký a stojí za to zařadit ho do jídelníčku ve větší míře.

Prospěšnost zeleniny pro náš organizmus spočívá podobně jako u ovoce v obsahu vitamínů, minerálních látek, enzymů a vlákniny. Pravidelný přísun vlákniny pozitivně působí na náš zažívací systém a srdce.

Vláknina se nachází v zelenině, ovoci a celozrnných výrobcích a její celkový denní příjem na dospělé osobu by měl činit 30 gramů. Denní dávku vlákniny lze pokrýt například konzumací půl kilogramu zeleniny. Podle toho, které části použijeme, se jednotlivé druhy zeleniny dělí do několika kategorií.

Košťálová zelenina

Zelí, kapusta, květák, brokolice, kedlubny a pekinské zelí patří mezi košťálovou zeleninu. Pravidelné pití čerstvé zelené šťávy má významné detoxikační účinky na játra a ledviny a hojí záněty trávicího ústrojí. Brokolice se může konzumovat k prevenci diabetu, spolu s kedlubnami pak preventivně působí proti rakovině.

Kořenová zelenina

Kořenovou zeleninu zastupuje **mrkev, petržel, pastinák,**

celer, ředkev, ředkvičky, červená řepa, vodnice, tuřín a křen. Především mrkev je významná díky vysokému obsahu karotenoidů blahodárně působících na zrak. Červená řepa je bohatá na minerální látky, pomáhá při detoxikaci jater, při snižování hladiny cholesterolu nebo při revmatu.

Sílu křenu lze využít pro jeho antiseptické účinky, k vyhánění močových kamenů nebo při kašli. Ve snaze zpestřit si zeleninový jídelníček bychom neměli zapomenout na využití vodnice nebo tuřínu. Oba zmíněné druhy lze upotřebit ve studené kuchyni do salátů. Dají se i použít na přípravu pyré či upéct v troubě a nahradit jimi brambory.

Listová zelenina

Další významnou skupinou je listová zelenina, kam řadíme různé druhy salátů – **hlávkový, ledový, rukolu, polníček, čekanku,** dále pak **špenát, mangold, rebarboru** nebo **řapíkatý celer.** Listovou zeleninu bychom měli konzumovat pravidelně. Obsahuje množství zeleného barviva

chlorofylu, jehož základem je hořčík, který působí příznivě na látkovou výměnu a přenos nervových vzruchů ve svalech. Nedostatek hořčíku vede k nervozitě a únavě. Obsah kyseliny listové pak přispívá ke správné krveotvorbě. Rebarbora patří mezi zeleninu, na kterou se dá v čerstvé podobě narazit na pultech obchodů nejdříve, zpracovává se však spíše jako ovoce – do koláčů nebo marmelád. Méně známý mangold je botanicky podobný řepě. Výhodou jeho pěstování je to, že i po odlovení listů rostlina stále obrůstá, úrodu tak můžeme využít od časného léta až

do podzimu. Mangold může být zajímavou alternativou špenátu, ale i třeba kapusty nebo salátu.

Cibulová zelenina

Do cibulové zeleniny můžeme zahrnout především **cibuli, česnek, pór** nebo **pažitku.** Cibule působí desinfekčně při nachlazení a přispívá ke snížení krevního tlaku. Konzumace česneku má na náš organizmus antibakteriální účinek, posiluje srdce, krevní oběh a snižuje hladinu LDL cholesterolu.

Plodová zelenina

Významnou skupinou je také plodová zelenina, kam řadíme **rajčata, okurky, lilek, papriku, melouny, dýně a cukety.** Z hlediska druhové podobnosti sem můžeme zařadit i brambory. Rajčata obsahují lykopen, látku preventivně působící na nemoci prostaty. Paprika je významným zdrojem vitamínu C, pálivá paprika pak obsahuje kapsaicin. Ten působí antibakteriálně, ozdravuje střevní

© BestForYou / Fotolia

© magda3na / Fotolia

mikroflóru a pomáhá peristaltice střev.

Semínka dýně obsahují velké množství nenasyčených mastných kyselin, vitamínů skupiny A a E i zinku, který pomáhá správné regeneraci pokožky, vlasů a nehtů. Brambory je nejlepší připravovat ve slupce, protože nejvíce cenných látek se nachází právě pod ní.

Lusková zelenina

Luskovou zeleninu zastupují čerstvé **hrachové a fazolové lusky**. Z luskovin se po vysušení stávají luštěniny, mezi něž řadíme cizrnu, čočku, fazole, hrách nebo sóju. Luštěniny obsahují velký podíl bílkovin, kterými mohou pokrýt svou denní potřebu i vegani a vegetariáni. Nadýmavý účinek luštěnin eliminujeme jejich několika hodinovým namočením do vody, kterou před další kulinární úpravou slijeme.

Úprava zeleniny

Nejvhodnější je pochopitelně konzumovat zeleninu čerstvou, popř. připravenou

v páře, aby si zachovala co nejvyšší obsah vitamínů a minerálních látek. Alternativou ale může být i zelenina kysaná neboli kvašená. Takto upravená dodá našemu tělu množství vitamínu C, B, enzymů a minerálních látek, zlepši trávení a imunitu díky obsahu bakterií mléčného kvašení prospěšných pro správnou funkci střev. Kromě klasického kysaného zelí a okurek, lidově známých jako kvašáky či rychlokvašky, si můžete připravit i tzv. pickles – kvašenou zeleninu, pro jejíž přípravu je možné

použít např. mrkev, cibuli, ředkvičky, červenou řepu, květák nebo kapustu.

Některé druhy luštěnin, obilovin nebo semínek lze využít i ke klíčení. Naklíčená semínka obsahují kromě vitamínů a minerálních látek také enzymy a zdraví prospěšné mastné kyseliny omega 3 a omega 6. Naklíčená semena jsou oproti jejich syrové nebo vařené podobě lépe stravitelná. Při klíčení totiž dochází ke štěpení složitějších struktur na jednodušší – obsažené bílkoviny se rozkládají na lépe využitelné aminokyseliny, polysacharidy na jednoduché cukry, které naše tělo rychleji zpracuje.

K naklíčování lze použít různé druhy semen, např. fazole mungo, cizrnu, žito, ječmen, oves, vaječnou, hořčici, řeřichu, ředkvičku nebo slunečnicová semínka. Nejvhodnější je použití semínek v biokvalitě, ta z běžné produkce totiž mohou být chemicky ošetřena. ✕

© Picture Partners / Fotolia

Známka původu

Některé české plodiny se mohou pyšnit logem Chráněné označení původu, které uděluje Evropská komise. Produkty, které jsou takto označeny, byly vyšlechtěny, vypěstovány, sklizeny, nebo zpracovány na přesně definovaném místě, které jim dodává oceňované vlastnosti.

Červenožlutou známku nosí například Nošovické kysané zelí. K jeho výrobě se v Nošovicích používá bílé zelí, jedlá sůl, kmín a semeno hořčice. Zelí je vypěstované v přesně vymezené oblasti – v okolí obce Nošovice a Nožní Lhoty v podhůří Beskyd. Používá se pouze pár krouhářských odrůd a půda musí být hnojena tradičně, tedy chlévským způsobem. Se slupkou žlutozlaté barvy a bílou, popřípadě zelenobílou dužninou, sem patří také Všestarská cibule, která se pěstuje na Královéhradecku ve Všestarech a v jedenácti obcích v okolí. Vyznačuje se sladkou, štiplavou chutí a vysokým obsahem železa a vitamínu B3. S bohatým obsahem silic a vysokými výnosy sem dále patří Český kmín, Žatecký chmel – jemný aromatický Žatecký poloraný červeňák vypěstovaný v Žatecké chmelařské oblasti – nebo Chamomilla bohémica, tradičně označovaný heřmánek pravý pocházející z oblasti Čech.

Plyn: připravte se na zimu už v létě

Máte plynofikovanou domácnost a chcete ušetřit? Právě teď nadchází nejpríhodnější doba na změnu dodavatele. Typická výpovědní lhůta ze smlouvy bývá tři měsíce, a tak vyberete-li si nového dodavatele teď, můžete ho využít hned od začátku topné sezóny.

Plyn na houpačce

Proč plyn nezlevňoval v posledních letech stejně, jako klesaly ceny elektřiny? Samotná burzovní cena plynu neklesá tak stabilně. Jen za posledních pět let několikrát atakovala čtyřkorunovou hranici za krychlový metr, ale také spadla k úrovni jedné koruny.

Do změn (či spíše stagnace) se promítá i dlouhodobý pokles spotřeby plynu kvůli krizi, ale také kvůli lepší izolaci budov nebo mírnějším zimám. Potrubí se nedá jen tak zmenšit a jeho údržba se přepočítá na méně prodaných „kubíků“, takže jednotlivec zaplatí víc.

Energetický regulační úřad (ERÚ) se v některých svých vyjádřeních zamýšlel, zda je mezi dodavateli dostatečná konkurence. Pokles koncových cen, ke kterému došlo jen v minimální míře, totiž neodpovídal burzovnímu vývoji. Jenomže dodavatelů je v Česku přes čtyřicet, a to by na řádné soutěžení mělo stačit. Panuje mezi nimi snad skrytá kartelová dohoda, nebo postupují v cenovém souladu náhodně? Nad tím by se podle ERÚ měl zamyslet antimonopolní úřad.

Do té doby nabízíme jedinou radu. Chcete-li platit méně, vyberte si levnějšího dodavatele. Vyplatí se to, rozdíl jsou větší než u elektřiny, protože významnější část ceny tvoří neregulovaná tržní složka. Snažte se ale vybrat smlouvu na dobu neurčitou nebo jen s krátkou vázací dobou. Pokud by k celkovému poklesu cen došlo, ať už díky soutěži přirozené nebo nařízené, a vy byste měli dlouhý úvazek, další změně by bránila tučná pokuta za předčasnou výpověď smlouvy.

Přechod je snadný, ale co odchod?

Přechod k novému dodavateli není nic složitého. Stačí si vybrat konkrétní nabídku, oslovit dodavatele, prostudovat bedlivě smluvní dokumentaci a v případě spokojenosti mu poskytnout plnou moc. Na základě té za vás vyřídí většinu formalit s bývalým dodavatelem a vy de facto doma nic nepoznáte – kromě nových hlaviček na fakturách. Rozhodně se nemusíte obávat nějakých výpadků v dodávkách spojených s přechodem.

Jenomže je tu jedno ale. Týká se výpovědní lhůty u původního dodavatele. Jde-li o smlouvu na dobu neurčitou, máte typicky výpovědní lhůtu tři měsíce. To je tak akorát na vyřízení všech záležitostí spojených s přechodem. Jde-li o smlouvu na dobu určitou, je situace horší. Obecně musíte vydržet až do konce stanoveného období, nechcete-li platit sankce za předčasně

ukončení. Právě proto před takovýmto typem smluv tak často varujeme.

U plynu ale platí další možnosti jak odstoupit. Jestliže jste podepsali smlouvu podomním prodejci, využít můžete 14denní lhůtu na odstoupení od takto uzavřené smlouvy. Další možnosti před, ale i po zahájení dodávek vám dává stávající i novelizovaný energetický zákon. V tomto bodě odkazujeme na červencové vydání našeho časopisu.

Garance a fixace

Vyplatí se fixovat cenu plynu? Jistě se o tom vyplatí uvažovat víc než u elektřiny. Jak bylo popsáno, ceny plynu zdaleka neklesaly tak pravidelně. Ačkoliv se nyní zamýšlíme spíš nad jejich poklesem, ve střednědobém horizontu se můžete dočkat i opačného posunu. Jestliže plynem vytápíte a platby za něj tvoří výraznou část rozpočtu, fixace vás může ochránit.

Nicméně pozor na to, že typicky se fixování ceny váže ke smlouvám na dobu určitou. Tady už musíte zvažovat, zda a na jak dlouhou dobu podepíšete. Příjemným bonusem u delších kontraktů bývá sleva z ceny nebo jiné výhody. Případná další změna dodavatele ale bude komplikovaná.

Využijte slevy a bonusy

To, co v tabulkách nepostihneme, jsou specifické slevy a bonusy. Porovnejte si také doplňkové nabídky. Potřebujete například nový kotel? Některé společnosti spolupracují s dalšími

firmami a poskytnou vám slevu na instalaci, zajistí bezplatnou revizi nebo rovnou dají nový kotel. Samozřejmě ne úplně zadarmo – budou za to chtít třeba delší smlouvu a patřičné odběry. Podmínky si tedy prostudujte bedlivě. Typicky na drobnou slevu dosáhnete také tehdy, jestliže odebíráte plyn i elektřinu od jednoho dodavatele.

Na další úspory mohou pomýšlet důchodci nebo invalidé, zaměstnanci firem, které mají stejného dodavatele, a podobně. Nicméně ne vždy se jim to vyplatí a mnohdy naleznou lepší nabídku, která je levnější už v základu, aniž by se na ni vztahovaly zmíněné bonifikace.

Své favority kontaktujte přímo. Nezřídka totiž představí individuální nabídku, kterou v ceníku nenajdete. S trochou nadsázky platí, že dodáte-li svou současnou fakturu, většina dodavatelů se bude snažit nabídnout lepší cenu, která nemá s tou oficiální moc společného, a zlákat vás k přechodu. Hlídejte však to, jaké má taková nabídka doplňující podmínky, například délku trvání smlouvy na dobu určitou. ✕

© Arestov Andrew / Fotolia

Byt, Středočeský kraj, plyn na vaření, 1,5 MWh/rok		
dodavatel	produkt	měsíčně (Kč)
Fosfa - Fell ecoenergy (1)	Standard	3,256
MND (8) (1)	Plyn z první ruky online	3,316
Obecní plynárna (1)	Standard	3,382
SPP CZ (9) (7)	e-úSPPpora	3,387
Eneka (1)	E-Tarif	3,391
Enwox Energy (7)	Garance	3,400
MDI Energy (7)	Plyn pro domácnosti	3,418
Europe Easy Energy (1)	Easy	3,443
Central Energy (7)	Plyn pro domácnosti	3,491
Traxell (7)	Plyn pro domácnosti	3,509
Elimon (4)	Svěží 36	3,512
Fonergy (1)	Standard	3,536
Blue - Gas (1)	Blue Dream	3,572
Česká energie (7)	FIX16	3,599
Energie2 (6)	Plyn pro domácnosti	3,622
Stabil Energy (7)	E-Tarif	3,654
EP Energy Trading (3)	Klasik Jistota	3,707
Vemex Energie (1)	Standard	3,725
Dobrá energie (7)	Plyn pro domácnosti	3,745
Optimum Energy (3)	Standard 2015	3,745
Erste Energy Services (1)	Standard	3,745
Blesk Energie (1)	Individual	3,766
Czech Energy (2)	Plyníci	3,766
České teplo (7)	Plyn pro domácnosti	3,779
One Energy (7)	řada B	3,790
Pražská energetika (5)	PRE Plyn fix 1/2015	3,799
ENRA Services (3)	efix24	3,825
E.ON Energie (4)	Jistota36	3,840
Plynule.cz (7)	Plyn pro domácnosti	3,861
Corasta (7)	Plyn pro domácnosti	3,879
Quantum (7)	FIX 2015	3,901
Energie pro život (4)	Garantovaná cena	3,903
Right Power Energy (9) (4)	E-Tarif	3,906
Lama energy (4)	Premium	3,915
ČEZ Prodej (3)	ČEZ se zárukou	3,936
X Energie (7)	Plyn pro domácnosti	3,956
Bohemia Energy (7)	Garance 2015	3,965
Gas International (7)	Standard	4,012
Centropol Energy (7)	Optimum	4,039
Karlovarská plynárenská (7)	Plyn pro domácnosti	4,055
Armex Energy (7)	Plyn pro domácnosti	4,071
Primagas (5)	Jistota 2016	4,071
RWE Energie (2)	Tip 12	4,080
Energy Bees (7)	Plyn pro domácnosti	4,304
Carbounion (1)	Plyn pro domácnosti	4,453
Akcenta Energie (7)	Plyn pro domácnosti	4,716
Pražská plynárenská (4)	Sleva 11%	4,773
oaza-energo (7)	Plyn pro domácnosti	4,785

Pro naše srovnání jsme brali vždy nejvýhodnější nabídku od dané společnosti. Každá společnost má v tabulce pouze jednoho zástupce. Zahrnutý nejsou akční nabídky, jejichž platnost končí před koncem případné smlouvy na dobu určitou.

Počítány jsou dva objemy spotřeby. 1,5 MWh ročně, což odpovídá domácnosti, která na plynu vaří. Druhá tabulka popisuje spotřebu 30 MWh, která reflektuje rodinný dům, jež plynem především topí a nemá nejmodernější zateplení.

Dům, Středočeský kraj, plyn na vytápění, 30 MWh/rok		
dodavatel	produkt	měsíčně (Kč)
Czech Energy (2)	Plyníci	36,701
Česká energie (7)	FIX16	36,789
ENRA Services (3)	efix24	37,138
One Energy (7)	řada B	37,406
Primagas (5)	Jistota 2016	37,551
Blue - Gas (1)	Blue Extra	37,682
Carbounion (1)	Plyn pro domácnosti	37,733
Stabil Energy (7)	E-Tarif	37,805
Eneka (2)	Jednička	38,055
MND (8) (1)	Plyn z první ruky online	38,168
Energie2 (6)	Plyn pro domácnosti	38,223
E.ON Energie (3)	Jistota24	38,228
Fosfa - Fell ecoenergy (1)	Standard	38,350
České teplo (7)	Plyn pro domácnosti	38,423
Energy Bees (7)	Plyn pro domácnosti	38,423
Enwox Energy (7)	Garance	38,604
Fonergy (1)	Standard	38,640
Elimon (9) (1)	E-produkt	38,916
Europe Easy Energy (1)	Easy	38,967
Central Energy (7)	Plyn pro domácnosti	39,257
Blesk Energie (1)	Individual	39,311
SPP CZ (9) (7)	e-úSPPpora	39,512
Optimum Energy (3)	VIP 2015	39,657
Pražská plynárenská (4)	Sleva 11%	39,762
EP Energy Trading (3)	Klasik Jistota	39,933
Dobrá energie (7)	Plyn pro domácnosti	40,296
MDI Energy (7)	Plyn pro domácnosti	40,346
Right Power Energy (9) (4)	E-Tarif	40,927
Plynule.cz (7)	Plyn pro domácnosti	41,058
Vemex Energie (3)	FIX	41,384
Quantum (7)	FIX 2015	41,406
Traxell (7)	Plyn pro domácnosti	41,435
Lama energy (4)	Premium	41,435
Pražská energetika (5)	PRE Plyn fix 1/2015	41,553
Akcenta Energie (7)	Plyn pro domácnosti	41,617
X Energie (7)	Plyn pro domácnosti	41,762
Bohemia Energy (7)	Garance 2015	41,944
oaza-energo (7)	Plyn pro domácnosti	42,474
Obecní plynárna (1)	Standard	42,524
Armex Energy (7)	Plyn pro domácnosti	42,546
Energie pro život (4)	Garantovaná cena	42,941
Karlovarská plynárenská (7)	Plyn pro domácnosti	43,200
ČEZ Prodej (3)	ČEZ se zárukou	43,380
Erste Energy Services (1)	Standard	43,468
Corasta (7)	Plyn pro domácnosti	44,158
Gas International (7)	Standard	44,432
Centropol Energy (7)	Optimum	44,485
RWE Energie (2)	Tip 12	45,618

(1) smlouva na dobu neurčitou

(2) smlouva na 12 měsíců

(3) smlouva na 24 měsíců

(4) smlouva na 36 měsíců

(5) smlouva do 31. 12. 2016

(6) smlouva na 12–72 měsíců

(7) doba ne/určitá dle smlouvy

(8) cena při sjednání online

(9) elektronická komunikace/faktura

Data jsou platná k 17. 7. 2015 a pocházejí z ceníků a kalkulátorů samotných společností. Individuální cenové nabídky se mohou lišit.

Test

Prací prostředky na barevné prádlo

Nabídka pracích prostředků na našem trhu je obrovská. Většina z nich láká na obalech zejména na spolehlivé odstranění skvrn. Zda výrobky skutečně umí vše, co jejich výrobci slibují, jsme otestovali na 16 pracích gelech a kapslích. Se skvrnami od oleje či čokolády si většina z nich poradila. Horší to bylo u čaje, trávy nebo hořčice. Vůbec nejhorší výsledky jsme zaznamenali u borůvek, které nedokázal vyprat ani jediný výrobek.

S borůvkami si neporadí

d

dobrá rada

Chcete-li za dobrou cenu pořídit prací gel, který si poradí s většinou skvrn a zároveň i po několikanásobném praní dokáže udržet původní barvu vašeho prádla, sáhněte po vítězi testu, pracím gelu **dm Denkmit Colorwaschmittel** (dobře, 5 Kč za prací dávku).

Vítěz tentokrát nese i označení výhodný nákup. Výrobek získal nejlepší hodnocení v odstraňování skvrn a velmi dobré i za trvanlivost barvy. Doporučit ho lze také z ekonomického hlediska. Jedna prací dávka vás vyjde na polovinu ceny, kterou dáte za použití několika dalších prášků, například druhého v pořadí, **Ariel Color 3in1 Pods** (dobře, 10 Kč za prací dávku). Ze čtveřice dobře hodnocených výrobků se cenově vítězi testu blíží ještě **Ariel Color** (dobře, 7 Kč za prací dávku), o trochu méně výhodný je gel **Persil Expert Color** (dobře, 8 Kč za prací dávku).

+

Co se skrývá v pracích prostředcích?

Enzymy odbourávají zejména skvrny od jídla či krve, tedy znečištění biologického charakteru. Fungují pouze při praní na nižší stupně, pokud teplota nepřekročí 40 °C.

Naopak bělidla a bělicí prostředky odstraňují zejména barevné nečistoty a hodí se spíše pro bílé prádlo. Fungují až od 60 °C, obsahuje-li ale výrobek zároveň aktivátory bělení, působí již při 40 °C. Bělidla ale obecně nedělají prádlo čistější, pouze zářivější. Pokud sušíte prádlo na slunci, používat je nemusíte – slunce má stejný rozjasňovací efekt.

Plnidla (obvykle síran sodný) nemají na praní žádný vliv, zaručují ale sypekost prášku a zvětšují objem.

Aromatické látky dodávají pracím prostředkům vůni. Zároveň ale bývají častými alergeny a mohou způsobit například podráždění pokožky.

Fosfáty byly v minulosti oblíbenou složkou pracích prášků sloužící pro změkčování vody. Kvůli nepříznivému vlivu na životní prostředí se od jejich používání ustoupilo a od roku 2006 už by se v ČR v pracích prostředcích neměly vyskytovat vůbec. Výrobci je postupně nahrazují **zeolity**, které mají obdobné účinky, ale jsou na přírodní bázi.

Stejně jako v loňském roce jsme pro vás i letos otestovali prací prostředky na barevné prádlo. Sypké prací prášky jsme tentokrát vyměnili za prací kapsle, kterým dávají někteří spotřebitelé přednost pro snadnou manipulaci i bezproblémové dávkování.

Zda si s praním lépe poradí kapsle či gely, nelze jednoznačně říci. Pokud se ale v testu vyskytly dva různé typy produktu od stejného výrobce (Ariel, Denkmit, Palmex, Persil, Tesco), lepších výsledků dosahovaly s výjimkou Arielu v kapslích prací gely.

Nově jsme do zkoušek zařadili i test vlivu prostředků na trvanlivost barvy praných textilií. V něm jsme zkoumali, jak jsou výrobky šetrné k prádlu bez ohledu na jeho zašpinění. Často je totiž třeba vyprat oblečení, které je pouze propocené či znečištěné běžným nošením a nejsou na něm viditelné skvrny. Test trvanlivosti barvy jsme prováděli po dvaceti běžných cyklech praní. Pro testování jsme vybrali více než dvacet

barevných odstínů, od pastelově modré až po tmavě zelenou, červenou nebo černou. Po vyprání jsme hodnotili, jak se odstín barvy, kterou má daný kus látky po několikanásobném praní, blíží tomu původnímu, či jak se od něj liší.

Pozitivní zprávou je, že drtivá většina testovaných výrobků dokáže udržet barvu velmi dobře. Pouze celkově

i

Jak testujeme

podrobný postup testu pracích prostředků najdete na www.dtest.cz/praci-gely-a-kapsle

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality pracích gelů a kapslí

mastné skvrny 30 %
pigmentové skvrny 30 %
bělitelné skvrny 20 %
trvanlivost barvy 20 %

žádný

Tipy pro ekologičtější praní

■ Nepředpírejte prádlo, ušetříte vodu, energii i prací prášek (až 20 %). Silně zašpiněné prádlo předem pouze namočte, do vody můžete přidat klasickou jedlou sodu.

■ Snažte se využívat kapacitu pračky, ušetříte elektřinu, prací prášek i vodu.

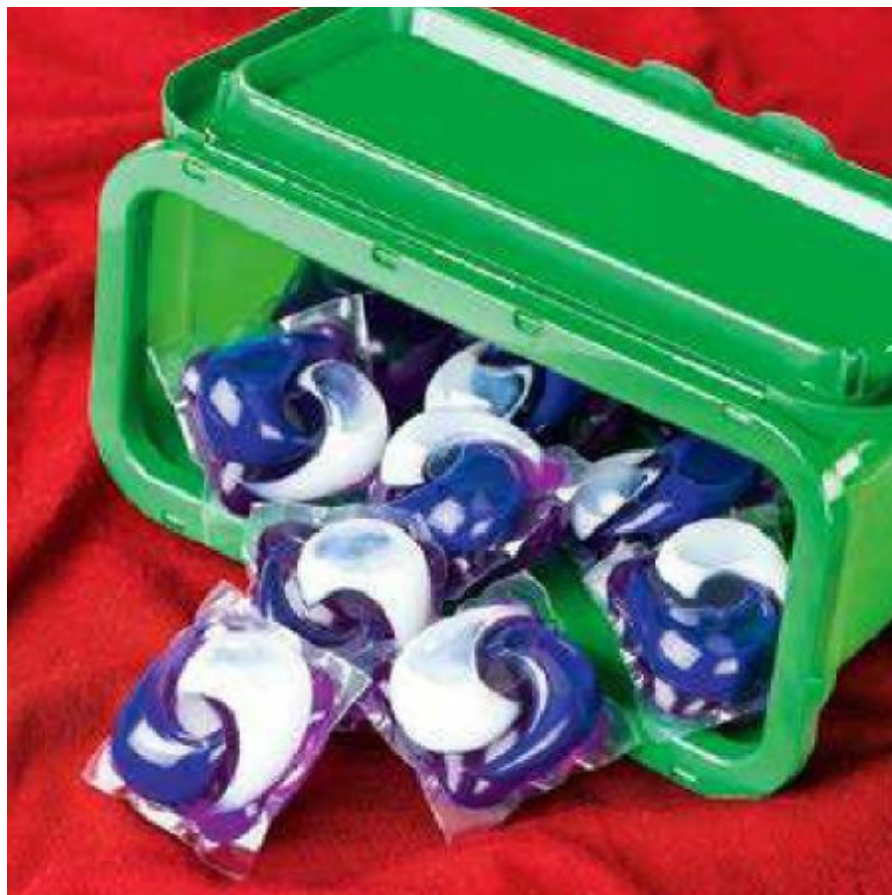
■ Dbejte na správné dávkování. Nejúspornější je dávat prací prášek přímo do bubnu pračky. Snažte se používat co nejmenší dávky. U běžně zašpiněného prádla můžete zkusit dávkování snížit oproti doporučenému třeba o 20 procent. Většina výrobců totiž dávkování uvádí pro silně zašpiněné prádlo. Vyšší dávky kvalitu vyprání většinou nezlepší, zbytečně ale zatíží odpadní vody.

■ Perte při co nejnižší teplotě, praní na 90 °C používejte jen výjimečně, na silně zašpiněné prádlo nebo prádlo nemocných či kojenců. Při praní na 60 °C ušetříte až 40 % energie oproti praní na 90 °C.

■ Pokud perete prádlo, na kterém jsou skvrny, nespolehejte na silnější prášek nebo jeho větší dávku. Zkuste nejdříve odstranit skvrnu pomocí přírodních postupů.

■ Vybírejte pečlivě prášek podle typu prádla a jeho zašpinění. Mějte jich doma několik a vždy volte ten, který se hodí pro aktuální prací várku. Prací prášky občas měňte; je to dobré i pro správný chod pračky.

■ Zvažte používání aviváží. Na vlastní čistotu prádla nemají vliv, pouze ho změkčují a provoní. Tohoto efektu docílíte třeba tím, že prádlo místo v koupelně budete sušit na balkóně. Aviváže zbytečně zatěžují životní prostředí, protože jsou obtížně biologicky odbouratelné a ve vodě se zcela nerozloží.

druhý Ariel Color 3in1 Pods ve formě kapslí dostal v této zkoušce dobré hodnocení – body ztratil zejména při praní látek s odstíny černé a pastelové modré. Vyhodnocení zkoušky probíhalo za pomoci přístroje spektrofotometru, který přesně měří zbytkovou barevnost praných skvrn.

Překvapení u čaje

V testu čištění skvrn byly největším oříškem ty čajové. Obtížnost odstranění čaje ukázal již náš loňský test, v němž si nejlepší výrobky za čištění tohoto typu skvrn odnesly pouze dostatečné hodnocení. V aktuálním testu ale překvapil již zmíněný Ariel 3in1 Pods, který získal stejně jako v případě minerálního oleje jako jediný výborné hodnocení. Ač jsou čajové skvrny téměř neodstranitelné, tento prací prostředek si s nimi dokázal poradit výrazně lépe než ostatní. Skvrny dokázal zesvětlit v průměru o 25 procent. Pro srovnání uvedme, že prostředky, které získaly špatné hodnocení, čajové skvrny nedokázaly odstranit vůbec nebo jen zcela minimálně. Deset z testovaných dostalo za tento úkol nedostatečnou známku. Za pozornost stojí vítěz testu, prací gel dm Denkmittel Colorwaschmittel, který

stopy po čaji zesvětlil asi ze 17 procent a po Arielu získal za jejich vyprání druhé nejlepší hodnocení.

Právě dm Denkmittel Colorwaschmittel si jako jediný velmi dobře poradil i s celou skupinou mastných skvrn. Ty, stejně jako pigmentové, nejsou rozpustné ve vodě a k jejich odstranění slouží příslušné enzymy, které jsou součástí pracích prostředků. U mastných skvrn, k nimž kromě námi testovaných patří třeba i ty od deodorantů, jde konkrétně o lipázy, které umí štěpit tuky.

Jak jsme testovali

V testu pracích prostředků mělo praní mastných skvrn na celkovém hodnocení podíl 30 %, praní pigmentových skvrn 30 %, praní bělitelných skvrn 20 % a trvanlivost barvy 20 %.

Testy skvrn probíhaly během praní na 40 °C za použití středně tvrdé vody. Čtrnáct různých skvrn nanesených na pruh látky se pralo za použití každého pracího prostředku dvakrát ve třech cyklech s 3kilogramovou náplní prádla předepřaného na 60 °C. Prací cyklus trval 40 minut.

Cílem testu trvanlivosti barvy bylo zjistit, zda a jak při opakovaném praní odolají původní odstíny barev. Během

Historie praní

Ve starověku se pro čištění látek používala lidská nebo i zvířecí moč. Později lidé na skvrny aplikovali zejména přírodní materiály, různé druhy hlíny, kořenů a kůry stromů či rostlinu mydlíci lékařskou. Ta získala své jméno právě proto, že byla po staletí používána coby náhražka mýdla. Její oddenek i stonky obsahují saponin a pěnicí látku s účinkem podobným mýdlu.

O tom, jak vzniklo první „klasické“ mýdlo, existují různé teorie. Gaius Plinius v encyklopedii Historia Naturalis uvádí, že jej vynalezli Galové, kteří jej vyráběli z kozího tuku a popela. K výraznější oblibě mýdla přispěl ale až řecký lékař Galenos, který ho propagoval coby čistící prostředek. Na výrobu mýdla se poté specializovali Arabové, rozšířila se ale i do Evropy, hlavně Španělska, kde se vyrábělo z olivového oleje a popela mořských rostlin. Výroba probíhala i v Anglii nebo Nizozemí, zdejší mýdla ale byla z rybího tuku a hovězího loje a nedosahovala vysoké kvality. Začátkem 19. století se výroba mýdla změnila v průmyslovou velkovýrobu. První továrnu na mýdlo založil v roce

1806 v New Yorku William Colgate. Právě tovární výroba mýdla odstartovala i produkci pracích prášků. Ty se objevily kolem roku 1880 a jednalo se tehdy spíše o rozemletá mýdla. Za velký pokrok ve vývoji pracích prostředků je považován počátek používání bělicích složek pro účely praní, konkrétně perborátu a silikátu. Perborát díky uvolňování bublinek kyslíku prádlo mechanicky čistí, silikát jej změkčuje. Prášky s využitím těchto látek se začaly vyrábět v roce 1912.

Fosfáty se do pracích prostředků začaly kvůli změkčování vody (v tvrdé vodě se prášek hůře rozpouští) přidávat ve třicátých letech 20. století. Později se zjistilo, že jsou škodlivé pro životní prostředí, a proto se od 80. let začaly v pracích práscích nahrazovat jinými změkčovadly, která jsou pro životní prostředí relativně neškodná. Jde například o zeolity, které fungují na přírodní bázi. K rozmachu syntetických pracích prostředků došlo po druhé světové válce. V 70. letech se do prášků začaly přidávat aktivní enzymy, které přispívají ke snadnějšímu odstranění skvrn. Na čištění mastných skvrn se používají

zejména lipázy, které umí štěpit tuky, pro pigmentové skvrny zase proteázy, které štěpí bílkoviny.

Od konce minulého století se neustále pracuje na zkvalitňování složení pracích prášků tak, aby vůbec nebo co nejméně dráždily pokožku, nezpůsobovaly alergické reakce, zároveň ale měly co nejvyšší čistící schopnost.

Od roku 1998 se výrobci snaží přecházet od velkoobjemových prášků ke kompaktním, které vyžadují méně obalových materiálů a umožňují vyprat stejný objem prádla za použití menších dávek. Hlavním cílem tohoto trendu je co nejméně zatěžovat životní prostředí snížením produkce chemikálií, energií i obalových materiálů při distribuci a užívání pracích prášků. Tato pravidla jsou i součástí dobrovolného Kodexu ekologického chování.

O co nejnižší dopad na životní prostředí se z hlediska pracích prášků stará A.I.S.E., Mezinárodní organizace výrobců mýdla, čistících a pracích prostředků (International Association for Soaps, Detergents and Maintenance Products), která propaguje šetrnou výrobu i používání pracích prášků.

dvaceti pracích cyklů na 40 °C ve středně tvrdé vodě jsme testovali odolnost a trvanlivost barvy. Prádlo bylo opět přepráno na 60 °C a pračka byla i při této části testu naplněna třemi kilogramy prádla. Test čištění skvrn i trvanlivosti barvy byl vyhodnocován speciálním přístrojem, takzvaným spektrofotometrem.

Mastnotu odstraní jen některé

Podle měření spektrofotometrem si s mastnými skvrnami většina prostředků poradila průměrně. Největší rozdíl ve výsledcích lze vysledovat u zkoušky odstranění hovězího tuku. Zatímco vítěz testu, dm Denkmit Colorwaschmittel vyčistil tuk na jedničku, Tesco Gel Colour Capsules a Grand Maximo Color Washing gel ve snaze jej odstranit zcela propadly. Právě prací gely Grand Maximo, Albert Quality Activ Gel Colour a Lovela Sensitive Color pohořely i při snaze odstranit z oděvů mrkvové pyré. To, stejně jako krev, která dělala největší problém Bonuxu 3in1 Color a opět také Lovele, patří mezi pigmentové skvrny. K jejich odstranění je třeba

➤ str. 22

prací gely a kapsle

	dm Denkmittel Color- waschmittel	Ariel Color 3in1 Pods	Persil Expert Color	Ariel Color	dm Denkmittel Color- waschmittel- Caps	Persil Expert Color Duo-Caps	Palmex Color
cena (Kč)	100	150	160	150	90	190	140
cena jedné prací dávky (Kč)	5	10	8	7	5	13	7
typ	gel	kapsle	gel	gel	kapsle	kapsle	gel
hodnocení kvality	dobře 71 %	dobře 64 %	dobře 62 %	dobře 60 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 55 %
mastné skvrny	velmi dobře 80 %	dobře 65 %	dobře 66 %	dobře 60 %	dobře 62 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 48 %
minerální olej	+	++	+	+	o	+	o
make-up	+	o	+	+	+	o	o
hovězí tuk	++	+	+	+	+	o	o
pigmentové skvrny	uspokojivě 59 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 52 %
čokoláda	+	+	+	+	+	o	+
bláto a tráva	+	+	+	+	o	+	o
krev	-	-	-	-	-	-	o
mrkvové pyré	+	+	o	o	o	o	o
bělitelné skvrny	dobře 61 %	dobře 61 %	dostatečně 39 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 41 %	dostatečně 36 %	uspokojivě 40 %
tráva	o	-	-	-	-	-	-
káva	+	+	o	+	o	o	+
čaj	+	++	--	-	-	-	--
borůvky	-	-	--	-	--	--	--
rajčatová omáčka	+	o	o	o	o	-	-
červené víno	+	+	o	o	o	-	o
hořčice	++	+	+	o	+	o	+
trvanlivost barvy	velmi dobře 85 %	dobře 78 %	velmi dobře 84 %	velmi dobře 82 %	velmi dobře 85 %	velmi dobře 84 %	velmi dobře 85 %
dávkování							
velikost balení	1,5l	432 g	1,46l	1,3l	540 g	480 g	1,46l
velikost dávky	75 ml	1 kapsle	73 ml	65 ml	1 kapsle	1 kapsle	73 ml
počet dávek v balení	20	15	20	20	18	15	20

klíč:

++	+	o	-	--
velmi dobře 100-80 %	dobře 79-60 %	uspokojivě 59-40 %	dostatečně 39-20 %	nedostatečně 19-0 %

vysvětlivky:

✓ ano ✗ ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném hodnocení kvality pořadí podle abecedy.

Tesco Colour Gel	Albert Quality Activ Gel Colour	Lanza Active gel capsules Max3 Color	Lovela Sensitive Color	Palmex 5 Color Active Caps	Rex Power Gel 2in1	Tesco Gel Colour Capsules	Bonux 3in1 Color	Grand Maximo Color Washing gel
160	80	160	290	180	320	140	200	80
7	4	10	9	5	5	9	3	3
gel	gel	kapsle	gel	kapsle	gel	kapsle	gel	gel
uspokojivě 55 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 48 %	uspokojivě 43 %
dobře 62 %	dobře 63 %	uspokojivě 54 %	dobře 62 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 40 %	dostatečně 34 %	uspokojivě 44 %	dostatečně 32 %
o	o	o	o	o	o	o	o	o
o	o	o	o	o	o	o	o	o
+	+	+	+	o	–	–	o	–
uspokojivě 40 %	dostatečně 39 %	uspokojivě 48 %	dostatečně 37 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 50 %	dostatečně 39 %	dostatečně 36 %
o	o	+	o	+	+	o	o	o
+	o	o	o	o	+	o	+	o
–	–	–	–	–	–	o	–	–
–	–	o	–	o	o	o	–	–
dostatečně 39 %	dostatečně 29 %	dostatečně 30 %	dostatečně 33 %	dostatečně 33 %	dostatečně 31 %	dostatečně 38 %	dostatečně 32 %	dostatečně 26 %
–	–	–	–	–	–	–	–	–
+	o	o	o	o	o	o	o	o
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
o	–	–	–	–	–	o	–	–
o	–	–	o	–	–	o	o	–
o	o	o	–	o	o	o	–	–
velmi dobře 82 %	velmi dobře 86 %	velmi dobře 84 %	velmi dobře 86 %	velmi dobře 85 %	velmi dobře 82 %	velmi dobře 87 %	velmi dobře 81 %	velmi dobře 85 %
1,5l	1,5l	327 g	3l	1000 g	3,96l	525 g	3,9l	3l
70 ml	75 ml	1 kapsle	100 ml	1 kapsle	66 ml	1 kapsle	65 ml	100 ml
21	20	16	30	40	60	15	60	30

vítěz testu
 výhodný nákup

Škála testovaných skvrn byla opravdu pestrá. Otestovali jsme celkem 14 typů.

V testu trvanlivosti barvy obstály poměrně dobře všechny testované výrobky.

Kvalita vyprání se v závislosti na použitém pracím prostředku velmi lišila.

Přírodní postupy na odstranění skvrn

Dříve, než se vrhnete na čištění skvrn pracími prášky, můžete vyzkoušet osvědčené postupy na přírodní bázi.

■ Obvyčejné skvrny od potu či běžné flíčky odstraní prášek na pečení. Na jednu pračku použijte jeden sáček. Prášek do pečiva se navíc postará o dobrou kondici vaší pračky, přispívá totiž ke změkčování vody.

■ Skvrny od trávy potřete alkoholem, ten nechte chvíli působit a poté vyperete. Na skvrny od borůvek nechte před praním působit kyselé mléko, červené víno zase odstraníte trochou bílého vína, citrónové šťávy a solí.

■ Bělící účinek má obyčejný citrón. Pokud na jednu pračku přidáte pouhých 100 mililitrů citrónové šťávy, zajistíte si zářivě bílé prádlo. Citrón nakrájený na plátky vám pomůže i od zažloutlého povlečení či šedivých záclon. Prádlo namočte do vody s horčicí a přidejte do ní jeden či dva citróny nakrájené na plátky. Prádlo nechte v lázni několik hodin a poté klasicky vyperete. Šed' i zažloutnutí budou ty tam.

■ Bílý ocet poslouží jako přírodní aviváž. Prádlo umí nejenom změkčit, ale také vydezinfikovat i vybělit.

rovněž enzymů, tentokrát proteáz, které dokážou štěpit bílkoviny.

S borůvkami si neporadil ani vítěz

Nejhorších výsledků prací prostředky dosahovaly tak jako v loňském roce při odstraňování bělitelných skvrn. Největším kamenem úrazu byly kromě čaje také borůvky. Pokud se jimi při

Takto to vypadalo v laboratoři během testování.

sběru či zpracovávání potrůsníte, smiřte se s tím, že se s daným kouskem oděvu nejspíš budete muset rozloučit. Ani jeden z námi testovaných šestnácti pracích prostředků borůvky nedokázal odstranit ani v míře, která by stačila pro průměrné hodnocení. O moc lépe si testované prostředky nevedly ani ve snaze odstranit skvrny od trávy, které jsou v letních měsících při venkovních aktivitách také velmi časté. Výjimkou z jinak nedostatečných a dostatečných hodnocení byl pouze dm Denkmitt Colorwaschmittel, který byl uspokojivý. Tento výrobek lze vyzdvihnout i v případě skvrn od hořčice, se kterými si jako jediný poradil na výbornou. Mezi bělitelné skvrny patří také rajčatová omáčka, se kterou měly některé prostředky větší či menší problémy, naopak káva patří k typu skvrn, který odstranily nejhůře uspokojivě. Více než jednu nedostatečnou si z této části testu odneslo devět z šestnácti testovaných výrobků. ✕

Prášek, gel, či tableta?

Trh nabízí prací prostředky v mnoha variantách. Jednotlivé výrobky se liší formou, složením i účelem.

Klasické prací prášky

Jsou určeny pro praní za vyšších teplot a hodí se i pro velmi zašpiněné prádlo. Obsahují bělidla, tenzidy a mají vyšší pH. Jsou určeny pro použití v pračce, ne v ruce. Mohou se totiž hůře rozpouštět a při nedostatečném vyždímání ulpívát na textiliích. Vyrábějí se pro bílé i barevné prádlo, konkrétní určení by uživatelé měli respektovat.

Prací gely

Jsou vhodné pro nižší teploty a kratší programy. Dobře se rozpouštějí ve vodě a hodí se i pro praní v ruce. Nezanechávají bílé stopy. Při opravdu silném zašpinění mohou mít menší účinek než sypké prací prostředky. Mají nižší pH, díky čemuž lépe chrání vlákna oděvů. Obsahují méně enzymů než klasické prášky a jsou tedy vhodné pro barevné a jemné prádlo (většinou s výjimkou vlny a hedvábí).

Prací tablety

Tablety jsou na trhu s pracími prostředky relativní novinkou. Jsou koncentrovanější než klasický sypký prášek a lépe se dávkuje, protože množství je již dané. Mezi jejich přednosti patří snadná rozpustnost.

Naši bezplatnou spotřebitelskou poradnu jste si zvykli využívat i v jiných oblastech, než jsou spotřebitelské problémy. Jednou z nich jsou například nájemní a další vztahy související s bydlením. Tato problematika je velice důležitá a zároveň složitá, proto jsme se rozhodli více se na ni zaměřit a poskytovat zájemcům a zájemkyním o naše služby širší pomoc. Abyste ovšem nemuseli řešit s naší poradnou již vzniklé spory, přinášíme vám tuto mimořádnou přílohu.

Jak na nájem bytu

Kdo není právník, není si obvykle jistý, umí-li sepsat nebo zkontrolovat nájemní či podnájemní smlouvu, žádost o provedení opravy majitelem u pronajatých prostor, žádost o slevu z nájmu či dohodu o skončení nájmu, bytu nebo rovnou jeho výpověď. Tato příloha vám pomůže zorientovat se v nejdůležitějších aspektech smluvních vztahů mezi

pronajímateli a nájemci. Zaměřuje se zejména na začátek nájemního vztahu, dočtete se v ní o náležitostech nájemní smlouvy, o povinnosti platit nájemné a za služby s nájmem bytu související. Rovněž jsme zařadili kapitolu věnující se následkům neplacení nájemného, protože právě s touto nepříjemnou situací se poji mnoho mýtů.

Co je nájem bytu

Smlouva o nájmu patří mezi typy smluv, které upravují práva a povinnosti při přenechání věci do užívání jiné osobě. Právně nájem upravuje nový občanský zákoník ve svém druhém dílu.

Smlouva o nájmu bytu je zvláštním podtypem nájemní smlouvy. Nájem bytu je oproti běžnému nájmu věci zákonem mnohem přísněji chráněn, neboť bydlení je jednou ze základních lidských potřeb. Jedná-li se proto o chráněný nájem bytu, mají zvláštní ustanovení občanského zákoníku o smlouvě o nájmu bytu vždy přednost před obecnými ustanoveními o „běžné“ nájemní smlouvě.

Osoba, která přenechává pronajatou věc do užívání jiné osobě, se v nájemní smlouvě označuje jako pronajímatel. Osoba, která pronajatou věc do užívání přijímá, se označuje jako nájemce. Zatímco však pronajímatelem bytu může být jak běžný člověk, tak i například velká obchodní společnost, zákonem chráněným nájemcem může být pouze člověk, který chce a potřebuje byt užívat k vlastnímu bydlení. Nájemci na základě smlouvy o nájmu bytu tak nemohou být z logiky věci právnické osoby, které si v bytě chtějí například umístit své sídlo.

Pokud by nájemcem bytu byl například podnikatel (byť by se jednalo o podnikatele – fyzickou osobu), který hodlá tento byt dále pronajímat jiným nájemníkům k bydlení, ale sám v bytě bydlet nehodlá, nebude se smlouva mezi pronajímatelem a takovým podnikatelem řídit zvláštními ustanoveními o nájmu bytu, ale pouze obecnými ustanoveními občanského zákoníku o nájmu a nájem nebude jako nájem bytu chráněn.

Co může být předmětem nájmu bytu

Bytem se podle zákona rozumí místnost nebo soubor místností, které jsou částí domu, tvoří obytný prostor a svým účelem jsou určeny a užívány k bydlení. Nesplňuje-li zamýšlený předmět nájmu tyto náležitosti a není-li mezi nájemcem a pronajímatelem ujednáno v mezích zákona něco jiného, nelze jej k bydlení podle ustanovení o nájmu bytu pronajmout.

Zvláštní ustanovení občanského zákoníku o nájmu bytu se vztahují nejenom na nájem bytu, ale i nájem domu, pokud je dům přenecháván do nájmu za účelem zajištění bytových potřeb nájemce a popřípadě i členů jeho domácnosti.

Kolaudace nerozhoduje

Na rozdíl od starší právní úpravy také z hlediska platnosti nájmu není nezbytně nutné, aby prostor, který se na základě nájemní smlouvy přenechává nájemci k bydlení, byl formálně zkolaudován rozhodnutím příslušného stavebního úřadu pouze jako byt nebo rodinný dům. Nově platí, že pronajímatel a nájemce se mohou dohodnout, že k obývání bude pronajat i jiný než obytný prostor. Pokud je toto sjednáno, je nájem chráněn jako nájem bytu.

I pokud pronajatý prostor není určen k bydlení například kolaudačním rozhodnutím příslušného stavebního úřadu, nemůže být tato skutečnost k tíži nájemci. Občanský zákoník tím chrání například nájemce domů, které jsou kolaudovány pouze jako rekreační

objekty. To samozřejmě neznamená, že při nájmu takového prostoru k bydlení není nutné dodržovat veškeré veřejnoprávní, zejména stavební, hygienické a požární předpisy.

Hausbót ano, tovární hala ne

Předmětem smlouvy o nájmu bytu tak může být kuriózně i obytné plavidlo nebo obytné vozidlo vybavené například několika samostatnými místnostmi, kuchyní a sociálním zařízením, nikoliv však tovární hala. Bez ohledu na výše uvedené však musí prostor, který je předmětem smlouvy o nájmu bytu, realizaci potřeby lidského bydlení umožňovat, tedy objektivně být k bydlení vhodný a zdravotně způsobilý.

Naopak bez ohledu na to, zda se jedná o byt nebo dům určený rozhodnutím příslušného stavebního úřadu k bydlení, nebude jako nájem bytu chráněn nájem těchto prostor například pouze pro rekreační nebo jiné zjevně krátkodobé účely, které nemají s účelem bydlení v pravém slova smyslu nic společného.

Smlouva o nájmu bytu

Nájem bytu vzniká na základě nájemní smlouvy. Smluvními stranami jsou pronajímatel, který byt přenechává do užívání nájemci, a nájemce, který byt od pronajímatele přijímá za účelem realizace vlastní bytové potřeby. Formu a obsahové náležitosti smlouvy o nájmu bytu upravuje občanský zákoník.

Na rozdíl od jiných typů nájemních smluv, které mohou být uzavřeny i ústně (např. smlouva o nájmu osobního automobilu), patří smlouva o nájmu bytu mezi ty, které musí být podle zákona uzavřeny v písemné formě. Pokud smluvní strany v rozporu s tímto pravidlem neuzavřely nájemní smlouvu písemně, platí, že pronajímatel nemá právo namítnout vůči nájemci bytu neplatnost smlouvy pouze pro tento její nedostatek. Samozřejmě ale nikomu nedoporučujeme, aby s pronajímatelem uzavíral smlouvu o nájmu bytu pouze ústní formou.

Kdo pronajímá a má na to právo

Pokud se jedná o obsahové náležitosti nájemní smlouvy, měla by obsahovat především přesné označení nájemce a pronajímatele, a to jménem a příjmením, datem narození a údajem o trvalém, případně faktickém místě jeho bydliště. Pokud je pronajímatel právnickou osobou, měl by být označen názvem, identifikačním číslem a sídlem tak, jak tyto údaje vyplývají z veřejného rejstříku (například z obchodního společenství nebo družstva).

Nájemce by si při uzavírání nájemní smlouvy měl předem prověřit, na základě čeho a zda vůbec má osoba, se kterou o nájmu jedná, právo dát byt do nájmu. Pokud je pronajímatel vlastníkem bytové jednotky nebo domu, v němž se byt nachází, měl by se při uzavírání nájemní smlouvy zájemci o nájem prokázat výpisem z katastru nemovitostí, z nějž lze zjistit údaje o vlastnictví příslušné bytové jednotky a domu.

Nájemce si samozřejmě tento výpis může na vlastní náklady opatřit i sám například prostřednictvím služby Czech Point. Orientační informace o vlastníkovi nemovitosti lze zjistit též na internetových stránkách Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního www.cuzk.cz.

Z katastru nemovitostí lze mimo jiné zjistit, zda je osoba, která hodlá jako pronajímatel smlouvu o nájmu bytu podepisovat, jediným vlastníkem pronajímaného bytu. Často se totiž stává, že nájemní smlouvu ohledně bytu uzavírá někdo, kdo buď vůbec není vlastníkem, anebo je pouze jedním ze spoluvlastníků.

V případě, kdy osoba uzavírající nájemní smlouvu není vlastníkem bytu, je namístě se takové osoby předem dotázat a do nájemní smlouvy i konkrétně uvést, na základě čeho tato osoba byt do nájmu nájemci přenechává. To znamená vysvětlit v nájemní smlouvě, zda taková osoba jedná jako zástupce pověřený vlastníky bytu. Je také vhodné vyžádat si od této osoby o takovém právu odpovídající průkaz – nechat si například předložit plnou moc udělenou vlastníky bytu k uzavření nájemní smlouvy.

Spoluvlastníci a plné moci

V případě, kdy osoba uzavírající nájemní smlouvu je zapsána v katastru nemovitostí pouze jako spoluvlastník bytu nebo domu, je rovněž namístě vyžádat si od takové osoby písemné vyjádření, respektive souhlas ostatních spoluvlastníků bytu s uzavřením nájemní smlouvy. Poměrně často se totiž stává, že s bytem nakládá bez souhlasu nebo dokonce přímo proti vůli ostatních spoluvlastníků jenom jeden nebo někteří ze spoluvlastníků. V takovém případě se nájemce vystavuje nebezpečí, že jeho smlouva bude shledána neplatnou.

Byt, který nelze zaměnit

V nájemní smlouvě by samozřejmě měl být pronajímaný byt co nejpřesněji označen. Pokud se jedná o bytovou jednotku zapsanou v katastru nemovitostí na samostatném listu vlastnictví, označuje se taková jednotka zpravidla číslem, uvedením čísla popisného domu, ve kterém se nachází, čísla parcelního pozemku, na kterém je tento dům umístěn, uvedením katastrálního území a obce, případně též ulicí a číslem orientačním domu (například bytová jednotka č. 468/14 v domě č. popisné 468 stojícím na parcele č. 4456 v katastrálním území Záběhlce, obci Praha). Pokud se jedná o byt, který není samostatnou jednotkou, uvádí se zpravidla číslo bytu, uvedení dispozice (např. 2+1, 3+kk), označení příslušného podlaží nebo patra, ve kterém se

nachází, a případně též i jeho bližší umístění v daném podlaží (např. byt č. 14 o dispozici 2+1 s příslušenstvím tvořeným před síní, koupelnou, záchodem a komorou umístěný ve čtvrtém nadzemním podlaží domu č.p. 468 v ulici Příčná v Praze 10 nalevo od schodiště). Z důvodu určitosti je možné připojit jako grafickou přílohu a součást nájemní smlouvy též schéma příslušného podlaží bytového domu a v něm pronajatý byt označit. Vždy platí, že byt by měl být v nájemní smlouvě označen tak určitě, aby jej nebylo možné zaměnit s jiným bytem v domě.

Další náležitosti smlouvy o nájmu

V nájemní smlouvě by neměl chybět projev vůle smluvních stran – to je vyjádření vůle pronajímatele přenechat byt do nájmu a vyjádření nájemce byt do užívání převzít a zaplatit za jeho užívání pronajímateli nájemné a úhrady za služby s nájmem bytu spojené.

Dále by nájemní smlouva měla obsahovat určení doby nájmu bytu. Pokud se smlouva o nájmu bytu uzavírá na dobu určitou, je doba nájmu vymezena zpravidla určením přesného dne skončení nájmu (např. nájem skončí dne 31. 12. 2017), nebo měsíci, případně lety trvání (např. nájem bytu se uzavírá na dobu 6 měsíců). Pokud není doba trvání nájmu ve smlouvě uvedena, neznamená to neplatnost nájemní smlouvy. V takovém případě platí, že se nájem uzavírá na dobu neurčitou.

Součástí nájemní smlouvy by dále mělo (ale nutně nemusí) být stanovení nájemného a ujednání o způsobu a termínech jeho splatnosti, dohoda o každoročním zvyšování nájemného, dále pak uvedení, která plnění (služby) poskytovaná s nájmem bytu je pronajímatel povinen zajišťovat a způsob rozúčtování cen a úhrad takových služeb.

Další obsahovou náležitostí nájemní smlouvy může být ujednání o poskytnutí peněžní jistoty na placení nájemného a ostatních povinností z nájmu, výčet vybavení bytu, popis stavu bytu a jeho vybavení, ujednání o možnosti a podmínkách úprav nebo jiných změn bytu nebo domu, ujednání o zajišťování nutných oprav, revizí a zkoušek.

Ke smluvním pokutám se nepřihlíží

Pronajímatelé mají často tendenci chránit svůj majetek stanovením smluvních pokut za poškození bytu či jeho konkrétního vybavení. Takový požadavek je ale v rozporu se zákonem, a pokud nájemní smlouva obsahuje ujednání ukládající nájemci povinnost zaplatit pronajímateli smluvní pokutu nebo povinnost, která je vzhledem k okolnostem zjevně nepřiměřená, ze zákona se k takovým ujednáním nepřihlíží.

Nájemné bytu

Nájemné je úplata poskytovaná pronajímateli za přenechání bytu do užívání nájemci. Povinnost platit nájemné je základní povinností nájemce při nájmu bytu. O výši, době splatnosti, způsobu úhrady a období, za které je nájemné hrazeno, se pronajímatel a nájemce obvykle dohodnou ve smlouvě o nájmu. Občanský zákoník ale pamatuje i na situace, kdy některý z uvedených údajů ve smlouvě chybí.

Účastníkům smlouvy o nájmu bytu dává občanský zákoník možnost sjednat si pravidla pro každoroční zvyšování nájemného. Takové ujednání je praktické zejména u nájemních smluv, které se uzavírají na delší časové období. Když se pronajímatel s nájemcem na pravidelném každoročním zvyšování nájemného nedohodnou nebo nevyloučí-li výslovně možnost zvyšování nájemného ve smlouvě, může se pronajímatel obrátit na nájemce písemným návrhem na zvýšení nájemného s uvedením nové výše nájmu, ovšem může tak učinit nejdříve po uplynutí dvanácti měsíců, v nichž nájemné zvýšeno nebylo. Takto může pronajímatel navrhnout nájemci zvýšení nájemného až do výše srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě, pokud navržené zvýšení spolu s tím, k němuž došlo v posledních třech letech, celkově nepřesáhne 20 procent.

Pronajímatel je současně povinen nájemci doložit splnění podmínek, které zvýšení nájemného odůvodňují. Tím se rozumí doložení výše srovnatelného nájemného obvyklého v daném místě například znaleckým posudkem.

Co (ne)dělat s návrhem na zvýšení nájemného

Nájemce může na návrh pronajímatele na zvýšení nájemného reagovat tím, že od třetího kalendářního měsíce po doručení návrhu začne hradit zvýšené nájemné, nebo pronajímateli oznámí, že s návrhem nesouhlasí, nebo vůbec nemusí na návrh nereagovat. Pokud nájemce návrh pronajímatele na zvýšení nájmu do dvou měsíců odmítne nebo na něj nereaguje, může se pronajímatel v dalších třech měsících obrátit na soud s žalobou o určení výše nájemného.

Pokud pronajímatel podá žalobu později, neznamená to, že ji soud bez dalšího zamítne, ale nájemce se může dovolat uplynutí lhůty pro podání žaloby. Soud pak žalobě pronajímatele nevyhoví. Rozhodnutí soudu o výši nájemného má účinek ode dne podání návrhu soudu. Soud bere v úvahu, jaká výše nájmu je v daném čase a místě obvyklá. Je nutné doplnit, že nájemce se obdobně může u soudu vůči pronajímateli domáhat snížení nájemného.

Zvyšování nájemného kvůli lepší užité hodnotě bytu

Může nastat situace, že během doby nájmu provede pronajímatel stavební úpravy, které trvale zlepší užitnou hodnotu pronajatého bytu či celkové podmínky bydlení v domě anebo mají za následek trvalé úspory energie nebo vody. Tehdy může pronajímatel podle občanského zákoníku nájemcům navrhnout zvýšení nájemného až o deset procent z takto účelně vynaložených nákladů ročně, ovšem pouze v případě, že s návrhem pronajímatele na zvýšení nájemného vyslovili souhlas nájemci alespoň dvou třetin bytů v domě.

Nedojde-li k dohodě, má pronajímatel stále právo navrhnout (tzn. požadovat) zvýšení nájemného ročně až o tři a půl procenta z vynaložených nákladů. Přestože nový občanský zákoník výslovně neuvádí, podle jakých kritérií by takové zvýšení mělo být rozpočítáno v případě domu s více nájemními byty, lze předpokládat, že základním kritériem bude obytná plocha bytu.

Když smlouva o nájemném mlčí

Když se nájemce a pronajímatel ve smlouvě nedohodnou na výši nájemného, přicházejí ke slovu podpůrná pravidla obsažená v občanském zákoníku.

Nesjednání výše nájemného ve smlouvě neznámá, že by nájemce neměl povinnost jej pronajímateli platit a současně ani to, že by taková nájemní smlouva byla neplatná. Občanský zákoník stanoví, že pronajímatel má právo na nájemné v takové výši, jaká je v den uzavření nájemní smlouvy v místě obvyklá pro nový nájem obdobného bytu za obdobných smluvních podmínek. Pokud by z nějakého důvodu nebylo možné takovou výši nájemného stanovit, může se pronajímatel domáhat, aby výši nájemného s přihlédnutím k uvedeným kritériím určil soud.

Když není mezi nájemcem a pronajímatelem ve smlouvě o nájmu bytu ujednáno nic o jeho splatnosti, je nájemné splatné ze zákona předem, a to nejpozději do 5. dne příslušného platebního období. Pokud nebylo mezi pronajímatelem a nájemcem sjednáno nic ani o platebním období, je jím kalendářní měsíc.

Pokud je mezi pronajímatelem a nájemcem v uzavírané nájemní smlouvě sjednáno nájemné, ale není uvedena doba, za kterou se nájemné hradí, platí vyvratitelná domněnka, že nájemné je takto sjednáno za jeden měsíc.

Jistota, lidově zvaná kauce

Nový občanský zákoník umožňuje ujednání, na jehož základě bude nájemce povinen poskytnout pronajímateli peněžitou jistotu, že zaplatí nájemné (a splní jiné povinnosti vyplývající z nájmu). Taková jistota, laicky nazývaná kauce, nesmí být vyšší než šestinásobek měsíčního nájemného. Při skončení nájmu je pronajímatel oprávněn si z vrácené jistoty odečíst například vedle ceny zařízení poničeného nad míru obvyklého opotřebení také případně dlužné nájemné. Pro pronajímatele je nepřijemnou novinkou zákonné právo nájemce požadovat po pronajímateli úroky z jistoty od jejího poskytnutí až do vrácení (zápočtu), a to alespoň ve výši zákonné sazby.

Služby spojené s nájmem bytu

Ve smlouvě o nájmu bytu by se nájemce a pronajímatel měli dohodnout na tom, jaké konkrétní služby bude pronajímatel pro nájemce zajišťovat. Z důvodu právní jistoty obou účastníků smluvního vztahu lze doporučit, aby vymezení služeb poskytovaných s nájmem bytu bylo co nejúplnější a nejpresnější.

Zákon výslovně stanovuje, které služby spojené s nájmem bytu jsou nezbytné. Jedná se o odvoz a odvádění odpadních vod včetně čištění jímek, o dodávky tepla, odvoz komunálního odpadu, osvětlení a úklid společných částí domu, zajištění příjmu rozhlasového a televizního vysílání, provoz a čištění komínů, případně provoz výtahu.

S přihlédnutím k okolnostem mohou nezbytnými službami být i jiné než uvedené druhy služeb. Povinnost zajišťovat nezbytné služby má pronajímatel vůči nájemci po celou dobu trvání nájemního vztahu bez ohledu na to, zda nájemní smlouva obsahuje ujednání o službách. Přestože taková situace bude spíše výjimečná, nájemce a pronajímatel se mohou ve smlouvě dohodnout i na tom, že pronajímatel není povinen zajišťovat ani nezbytné služby.

Paušálně, nebo zálohou

Pronajímatel i nájemce mají možnost se v nájemní smlouvě dohodnout, že úhrady za služby budou paušálně zahrnuty v nájemném nebo že úhrady za služby budou hrazeny samostatnou

paušální částkou vedle nájemného. Pokud nájemce a pronajímatel zvolí kteroukoliv z těchto variant, služby poskytované s nájmem bytu se nevyúčtovávají.

Pokud se na žádné z těchto variant nájemce s pronajímatelem nedohodnou, je nájemce povinen platit pronajímateli zálohy nebo náklady na služby, které je pronajímatel povinen s nájmem bytu zajišťovat, a pronajímatel je povinen provádět pravidelné vyúčtování služeb.

Dle dohody, nebo do 5. dne příslušného měsíce

Nedohodnou-li se pronajímatel a nájemce ve smlouvě o nájmu bytu jinak, je nájemce povinen hradit pronajímateli zálohy nebo úhrady na služby poskytované s nájmem bytu předem na každý kalendářní měsíc, a to nejpozději do 5. dne příslušného kalendářního měsíce spolu s běžným nájemným. Výše záloh je buď sjednána mezi pronajímatelem a nájemcem, nebo o ní v případě družstevních bytů rozhoduje bytové družstvo. Nedojde-li k takové dohodě nebo k rozhodnutí o výši záloh na služby, stanoví pravidla pro výpočet výše záloh zákon.

Rozúčtování nákladů na služby v domě s byty

Rozúčtováním se rozumí vyčíslení výše nákladů za poskytované služby v daném zúčtovacím období pro jednotlivé příjemce služeb a způsob rozdělení nákladů na služby. O způsobu rozúčtování nákladů na služby se pronajímatel buď dohodne s alespoň dvouřetninovou většinou nájemců v domě, nebo o něm rozhodne bytové družstvo. V případě dodávky tepla a teplé vody je zapotřebí dohody se všemi nájemci v domě, u družstevních bytů se všemi nájemci – členy bytového družstva. Nedojde-li k takové dohodě nebo rozhodnutí v domě s byty, stanoví způsob rozúčtování nákladů na tyto služby opět zákon.

Vyúčtování nákladů na služby v domě s byty

Vyúčtováním nákladů na služby se rozumí vyčíslení skutečné výše nákladů na služby a záloh za jednotlivé služby v daném zúčtovacím období. Zúčtovací období je nejvýše dvanáctiměsíční a jeho počátek určuje pronajímatel. Pronajímatel je pak povinen provést vyúčtování služeb a doručit

Co nelze jako služby účtovat

Zákon výslovně zakazuje, aby pronajímatel požadoval po nájemci jiná plnění než nájemné, zálohy na služby nebo úhrady na služby spojené s nájmem. Těmito nepřipustnými plněními se rozumí například i platby vůči společenství vlastníků jednotek, které vzniklo v domě s pronajatým bytem, jako jsou platby do fondu oprav nebo na administrativní správu domu. Tyto úhrady nelze považovat ani za nájemné ani za služby spojené s nájmem bytu. Nic však nebrání pronajímateli, aby vyšší nájemného za užívání bytu sjednal s přihlédnutím k vlastním platebním povinnostem vůči příslušnému společenství vlastníků jednotek nebo ostatním spoluvlastníkům domu s bytovými jednotkami.

jej nájemci nejpozději do čtyř měsíců od skončení zúčtovacího období. Ve vyúčtování pronajímatel uvede skutečnou výši nákladů na služby v členění podle poskytovaných služeb se všemi potřebnými náležitostmi, a to včetně uvedení celkové výše přijatých měsíčních záloh za služby tak, aby výše případných rozdílů ve vyúčtování byla zřejmá a kontrolovatelná z hlediska způsobů a pravidel sjednaných pro vyúčtování. Pokud se nájemce a pronajímatel nedohodli na jiné lhůtě, vypořádání přeplatek a nedoplatek musí proběhnout nejpozději do čtyř měsíců ode dne doručení vyúčtování.

Neplacení nájemného

Platit nájemné spolu s náklady na služby je základní povinností nájemce bytu. Lidé si často myslí, že nebudou-li platit nájemné, čeká je pouze výpověď nájmu bytu. To je ovšem omyl. Je třeba si uvědomit, že se jedná o dluh jako každý jiný.

Pronajímatelé ve snaze předejít výpadkům plateb nájemného vyžadují složení kauce. Její maximální výše může dosahovat až šesti měsíčních nájmů. Málokdo však tak vysokou jistotu žádá a ještě méně lidí si může dovolit tak vysokou kauci zaplatit. Každopádně nejhorší možnou variantou je vzniklý problém s neuhrazeným nájemným neřešit. Podívejme se proto na to, co s sebou neplacení nájemného přináší.

Úrok a poplatek z prodlení

Nejprve je to právo pronajímatele účtovat úrok z prodlení. Výše tohoto úroku se vypočte součtem repo sazby stanovené Českou národní bankou a osmi procentních bodů, v současné době tedy činí 8,05 % z dlužné částky. Tento úrok je počítán ročně, avšak naskakuje každým uplynulým dnem, o který se nájemce zpozdlil s platbou.

Vedle toho nájemci hrozí i poplatek z prodlení, nezaplatí-li náklady služeb spojených s užíváním bytu ani do pěti dnů po jejich splatnosti. Poplatek z prodlení činí za každý den prodlení jedno promile dlužné částky, nejméně však deset korun za každý i započatý měsíc prodlení.

Záleží jen na pronajímateli, zda bude úrok, příp. poplatek požadovat. Je to jeho právo, nikoli povinnost.

Výpověď nájemní smlouvy

Dalším mnohem závažnějším následkem dlouhodobého neplacení nájemného je výpověď nájemní smlouvy. Zákon dokonce poskytuje pronajímateli právo smlouvu vypovědět bez výpovědní doby, někdy označované jako okamžitá výpověď. Ta se odlišuje od běžné výpovědi právě tím, že nájem skončí doručením výpovědi, aniž by musela uplynout tříměsíční výpovědní doba, na kterou jsme všichni zvyklí. Tato výpověď přichází do úvahy jen pro zvlášť závažné porušení povinností nájemcem. Vyžaduje se, aby

pronajímatel nájemce předem vyzval k doplacení dlužného nájemného. Běžně však neplacení nájemného představuje ne až tak závažné porušení smlouvy a za těchto podmínek poběží výpovědní doba v délce tří měsíců od začátku měsíce, který následuje po doručení výpovědi.

Neplacení nájemného je důvodem k okamžité výpovědi nájemní smlouvy, pokud nájemce nezaplatil nájemné a služby za dobu alespoň tří měsíců. Toto je třeba vykládat tak, že se nejedná o časový úsek, ale o stanovení výše dlužné částky, kterou je třeba překročit. Pro podání výpovědi tedy nestačí, pokud nájemce po tři měsíce uhradil nájemné pouze částečně a nikoli v plné výši, neboť dlužná částka nedosahuje výše tří měsíčních nájmů. Dluh zkrátka musí přesáhnout tuto hodnotu, aby pronajímatel mohl po právu vypovědět nájemní smlouvu bez výpovědní doby, což by znamenalo povinnost nájemce předat byt bez zbytečného odkladu, nejpozději do jednoho měsíce.

Pokud nájemce dluží pronajímateli na nájemném či službách, je třeba myslet též na to, že má právo zadržet movité věci, které nájemce v bytě má.

Převzetí bytu nájemcem

Spory o to, kdo poškrábal podlahu či rozbil umyvadlo, patří k nepřijemnému koloritu předávání pronajatého bytu zpět pronajímateli. Abyste se jim vyhnuli, je nutné podniknout řadu kroků už ve chvíli, kdy byt přejímáte a chystáte se do něj teprve nastěhovat. Základem je kvalitní předávací protokol.

Prvním předpokladem úspěšného převzetí nájemního bytu je především platná nájemní smlouva. Pokud se smlouva o nájmu bytu uzavírá před jeho samotným převzetím, je samozřejmě zapotřebí v nájemní smlouvě den odevzdání bytu přesně označit tak, aby nevznikaly pochybnosti o tom, kdy má nájemce na nastěhování do bytu právo. V nájemní smlouvě nemusí být termín nutně určený datem. Lze uvést například i „za 10 dnů od uzavření této smlouvy“ nebo „prvním dnem kalendářního měsíce následujícího po uzavření této nájemní smlouvy“.

Pozor na to, od koho byt přebíráte

Před převzetím bytu do užívání je zapotřebí se ujistit, že byt předává oprávněná osoba. Relativně často dochází k situacím, kdy byt předává nájemci do užívání osoba, která není jeho vlastníkem a současně k předání bytu nájemci nemá ani žádné pověření, respektive souhlas. Osoba, která má nájemci byt do užívání odevzdat, může být výslovně označena již v nájemní smlouvě. Pokud tomu tak není a k předání bytu se nedostaví přímo vlastník nebo pověřený spoluvlastník bytu, je zapotřebí se přesvědčit o oprávnění takové osoby. Předávající by se v takovém případě měl prokázat plnou mocí udělenou mu pronajímatelem právě k předání bytu. Vzhledem k tomu, že se jedná o důležitou záležitost, doporučujeme požadovat, aby podpisy pronajímatele na takové plné moci byly úředně ověřeny.

Je-li pronajímatelů jediného bytu více (byt nebo dům je ve spoluvlastnictví více osob), je zapotřebí se přesvědčit, že na plné moci udělené jejich společnému zástupci jsou podpisy všech spoluvlastníků. To platí i v případě, že pronajímateli bytu jsou manželé. Pokud je naopak více společných nájemců, doporučujeme, aby si pro převzetí bytu

zvolili společného zástupce a jeho vybavili písemnou plnou mocí. V případě nájmu obecních bytů předává byty nájemcům zpravidla obcí pověřený správce nebo pověřený pracovník obce.

Než podepíšete protokol

Podpisu protokolu o převzetí bytu by měla předcházet jeho důkladná prohlídka a seznámení se se stavem bytu, stavem jeho vybavení a ovládáním v něm umístěných zařízení. Nájemce by se dále měl seznámit i se stavem společných prostor v domě, ve kterém je pronajímaný byt umístěn. Nájemní smlouva by proto měla obsahovat popis těch společných částí domu, do nichž má mít nájemce bytu po dobu jeho užívání přístup. Jedná se zejména o prádelny, sušárny, kočárkárny nebo třeba zahradu. Nájemce by se dále měl dozvědět, kde jsou umístěny uzávěry plynu, vody a vypínače elektrické energie. Platí-li v bytovém domě domovní řád, měl by ho nájemce před převzetím bytu znát.

Pronajímatelům lze doporučit také upozornit písemně budoucí uživatele bytu na případná rizika spojená s užíváním vybavení bytu a na povinnost provádět pravidelnou údržbu a případné povinné kontroly vybavení bytu. To platí zejména pro taková zařízení, jakými jsou například plynové kotle. Nájemce by měl také být vybaven seznamem důležitých kontaktních spojení, a to například na technického správce domu, v němž je pronajatý byt umístěn. Potvrzení o tom, že pronajímatel seznámil nájemce s těmito záležitostmi, může být součástí protokolu. Platí zde doporučení: čím podrobněji, tím lépe.

Důležité informace

Odevzdání bytu nájemci do užívání na základě smlouvy o nájmu by mělo být vždy vzájemně potvrzeno samostatným písemným předávacím protokolem. Uzavírá-li se nájemní smlouva současně s odevzdáním bytu, může být předávací protokol součástí nájemní smlouvy. Předávací protokol by měl obsahovat především řádné označení pronajímatele (nebo pronajímatelů) a osoby, která jej při odevzdání bytu nájemci zastupuje. Dále by předávací protokol měl obsahovat řádné označení nájemce (nebo nájemců). V případě, že je nájemce zastoupen při převzetí bytu třetí osobou, měl by protokol obsahovat údaje o této osobě. Kromě označení

účastníků a jejich zástupců by měl předávací protokol dále obsahovat alespoň tyto údaje:

- prohlášení pronajímatele, že byt odevzdává do užívání nájemci, a prohlášení nájemce, že byt od pronajímatele do užívání přijímá,
- seznam a popis vybavení bytu, které je nájemce oprávněn užívat spolu s bytem (seznam zařízení předmětů včetně nábytku),
- popis stavu přejímaného bytu s uvedením zjištěných závad (např. upozornění na nefunkční elektrickou troubu) a zjištěných poškození (např. upozornění na prasklé umyvadlo),
- seznam klíčů od bytu a společných prostor v domě a počet předávaných klíčů, případně též označení osoby, která je oprávněna nájemci vydat další klíče od společných prostor,
- uvedení stavu, sériového čísla a umístění měřicích zařízení pro odečet stavu odebrané vody, tepla, plynu a elektřiny, je-li byt takovými zařízeními vybaven,
- výčet dokumentace předávané nájemci spolu s vybavením bytu (například návod k obsluze plynové kotle, elektrických přístrojů a podobně).

Co dělat při zjištění vad bránících v užívání bytu

Zjistí-li nájemce při přebírání bytu vady bránící jeho řádnému užívání k bydlení, je zapotřebí tyto vady vždy pronajímateli vytknout, a to nejlépe hned v předávacím protokolu. Jako důkaz o existenci vad může posloužit například pořízená fotodokumentace. V závažnějších případech, zejména odmítá-li se pronajímatel k vadám vyjádřit nebo jejich existenci v předávacím protokolu potvrdit, je možné přizvat ke zdokumentování vad soudního znalce a případně i notáře, který o stavu bytu a zjištěných vadách sepiše notářský zápis. Ten později poslouží jako důkaz o existenci vad. Znalecký posudek slouží jako důkaz o příčinách vad, jejich projevech a jejich případném vlivu na možnost užívání bytu nájemcem. Náhradu nákladů vynaložených na pořízení zápisu či posudku lze následně požadovat po pronajímateli.

Z naší poradny

Kamarádka se stěhovala k příteli, a tak jsme se dohodly, že bych si místo ní pronajala byt, v kterém dosud bydlela. Sešly jsme se s pronajímatelem a ten s tím souhlasil. Až následně jsem zjistila, že to bude bez smlouvy. Kamarádka mě ujišťovala, že ani ona žádnou neměla a že s majitelem nebyl žádný problém, přesto mám obavy. Když nemám v ruce smlouvu, může se stát, že mě majitel z bytu vyhodí ze dne na den? Jana D.

Nemůže vás jen tak vyhodit. I když v ruce nemáte písemnou nájemní smlouvu, neznamená to, že by nebyl nájem mezi vámi a majitelem bytu platně ujednán. Zákon sice vyžaduje její písemnou formu, zároveň však nedovoluje pronajímateli vůči vám namítat neplatnost této smlouvy. On jako silnější strana by měl zajistit písemnou podobu vašeho ujednání. Vy neplatnost můžete namítat jen do okamžiku, než mu zaplatíte nájemné či složíte kauci. Základní práva a povinnosti z nájmu upravuje zákon, stejně tak i výpověď ze strany pronajímatele, tříměsíční výpovědní dobu a její důvody. Musela byste porušit své povinnosti zvláště závažným způsobem, abyste dostala výpověď z nájmu bez výpovědní doby.

Ráda bych se zeptala, co přesně znamená okamžitá výpověď nájemní smlouvy. Znamená to výpověď ze dne na den i s vystěhováním? Nebo musí být nějaká lhůta na vystěhování? Jak asi dlouhá? Jak je to potom s placením nájemného? Platí se ke dni výpovědi nebo až do vystěhování? Předem děkuji za odpověď.

Simona D.

Nejspíš máte na mysli nově upravenou výpověď nájmu bez výpovědní doby.

Jak pronajímatel, tak i nájemce ji mohou využít, avšak jen v případech skutečně zvláště závažného porušení povinností druhou stranou. Pronajímatel k ní může přistoupit především při neplacení nájmu a souvisejících služeb po dobu alespoň tří měsíců, při poškození bytu závažným či nenapravitelným způsobem, při neúnosném obtěžování jiných lidí v domě hlukem, zápachem či chovem většího počtu zvířat. Výpovědi dané pronajímatelem ovšem musí předcházet varování, že další porušování a nezjednáni nápravy povede k okamžitému ukončení nájmu.

Nájemce je povinen po obdržení výpovědi se z bytu vystěhovat co nejdříve. Má na to ze zákona maximálně jeden měsíc, poté již pronajímatel může žalovat na vyklizení bytu. Po dobu, kdy ještě nájemce v bytě bydlí po doručení výpovědi, musí uhradit poměrnou část nájmu i služeb. K výpovědi bez předchozí výzvy, jakož i k neodůvodněné výpovědi se nepřihlíží. Ale i nájemce se může bránit výpovědi bez výpovědní doby, jestliže například pronajímatel neodstraní podstatné vady bytu bránící jeho užívání ani v dodatečné lhůtě.

Začátkem roku 2010 jsme uzavřeli nájemní smlouvu na třípokojový byt v rodinném domě. Nájem byl na 5 let. Celá ta doba utekla tak rychle, že ani my a ani pronajímatelka jsme si neuvědomili, že smlouva už vypršela. Pro nás se ale nic nezměnilo, stále bydlíme a pravidelně platíme nájemné. Dnes nám přišla od pronajímatelky výzva k vystěhování do konce měsíce bez dalšího vysvětlení. Může to souviset s tím, že už uplynula sjednaná doba? Jsme v bytě neoprávněně? Jiří N.

Nikoliv. Přestože uplynula doba dohodnutá ve smlouvě, nájem neskončil. Pokud jste se s pronajímatelkou chovali, jako by nájem trval, došlo k jeho obnovení na dobu dvou let za předpokladu, že jste pokračovali v užívání bytu nejméně tři měsíce po dni, kdy měl nájem bytu skončit. Pronajímatelka má možnost vás během tříměsíční doby vyzvat k opuštění bytu. Jestliže vás ovšem vyzvala až po jejím uplynutí, nemá to na znovu obnovení nájmu vliv. Uvedené platí i pro vaši smlouvu uzavřenou za účinnosti dřívější úpravy, která zákonně prodloužení nájmu u bytů nepřipouštěla, ledaže byste ve smlouvě měli ujednanou vlastní podobu obnovení.

Potřebujete pomoci?

Máte-li podobný problém související s bydlením či nájemními vztahy, můžete se obrátit na naši poradnu na telefonním čísle 299 149 009. Je v provozu každý všední den od 9 do 17 hodin.

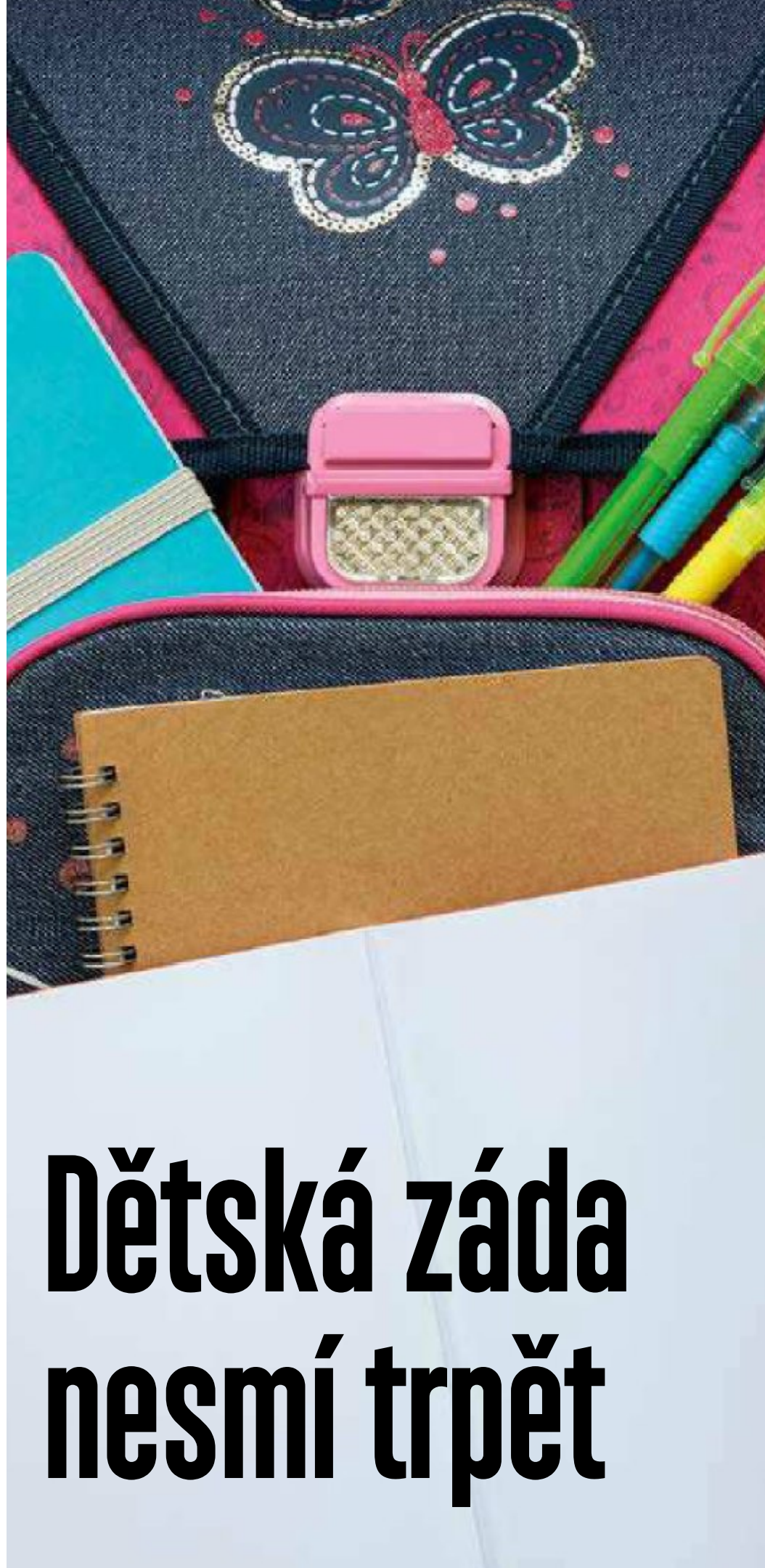
Potřebujete-li vyřešit složitější problém, mějte po ruce všechny písemnosti (např. nájemní smlouvu, rozúčtování), připravte si stručné shrnutí problému, aby se náš poradce mohl v dané věci rychle zorientovat a poradit vám, jak postupovat.

S přítelkyní jsme si pronajali garsonku. Ani ne po roce bydlení jsme si pořídili psa – mopse. Jedná se o malé plemeno, které rozhodně nikoho v domě neruší a byt nijak nepoškozuje. Mluvíme o tom proto, že majitel bytu poté, co se o něm dozvěděl, nám dal výpověď. Máme totiž ve smlouvě, že nesmíme v bytě chovat žádné zvíře. Tvrdí, že jsme hrubě porušili smlouvu a do tří měsíců se máme odstěhovat. Přitom máme nájem na tři roky. Je výpověď platná? Karel V.

Bez ohledu na to, co máte ve smlouvě nebo co tvrdí pronajímatel, je vaším právem chovat v pronajatém bytě zvíře. Pokud tím neomezujete nikoho v domě nad míru přiměřenou tamním poměrům, nemůže nikdo omezovat ani vás v tomto právu. Smluvní ujednání tohoto obsahu nejsou právně závazná a vymahatelná. Výpověď smlouvy pro její hrubé porušení nelze, pokud vykonáváte oprávnění dané zákonem, proto namítněte pronajímateli neoprávněnost výpovědi a požádejte soud do dvou měsíců od doručení výpovědi o její přezkum.

Test Školní aktovky

Polovinu letních prázdnin mají děti za sebou, a co nevidět je čeká začátek nového školního roku. Prvňáčci už se začínají těšit na první den ve škole a možná že někteří i cvičně nosí školní aktovku. Pokud jste ještě žádnou nepořídili, můžete k výběru využít výsledky našeho srovnávacího testu 15 školních aktovek pro žáky 1. stupně základních škol. Dozvíte se, jestli jsou odolné a bezpečné, zda nepostrádají důležitou výbavu anebo jestli mají vhodné anatomické tvarování, které je tak důležité pro dětskou páteř ve vývinu.

Dětská záda nesmí trpět

Školní aktovka pro žáky 1. stupně základních škol by neměla být jen obyčejný batoh, ale kvůli vyvíjejícímu se dětskému organismu by měla splňovat určité požadavky, které na ní klade norma (ČSN EN 79 6506). V první řadě to je její hmotnost, která by neměla přesáhnout 1200 gramů. Jak jsme si ověřili ve zkušebně, kromě tří modelů, které překročily zmiňovanou hranici o pár desítek gramů, splnily ostatní tento požadavek s menší či větší rezervou. Nejlehčí aktovka v testu vážila dokonce něco málo přes 800 gramů. Pokud jste se pozastavili nad tím, jak je možné, že se na trh dostane aktovka, která nesplňuje požadavky normy, je to proto, že norma není závazná, ale pouze doporučující. Výrobce se jí tedy řídit může, ale nemusí.

Nízká hmotnost aktovky je však obzvlášť důležitá, protože podle doporučení lékařů a odborníků by malé děti měly nosit na zádech maximálně deset procent své tělesné hmotnosti. Pokud vezmeme v úvahu, že dítě v první třídě váží nanejvýš 30 kilogramů, nemělo by tedy nosit těžší aktovku než tři kilogramy. To by znamenalo, že na její obsah by zbývalo maximálně 1,8 kilogramu. Samotní školáci by však mohli potvrdit, že učební pomůcky pro prvňáčky mohou vážit až dvojnásobek. Čím lehčí tedy aktovka je, tím lépe.

Vybavenost – co říkají normy

Kromě maximální hmotnosti norma dále požaduje, aby délka dělených popruhů byla minimálně 70 centimetrů a aby popruhy užší než 4 centimetry byly opatřeny funkčním polstrováním. Přestože byly všechny popruhy širší než 4 centimetry, byly měkkým polstrováním vybaveny. To snižuje působení tlaku na pokožku a další tkáň. První požadavek, tedy dostatečnou délku popruhů, však nesplnily modely Topgal CHI 735I, Schneiders Speed City a Cool Bambi Mini Paradise, což se odrazilo na celkové známce za vybavenost.

V rámci této skupiny zkoušek jsme dále hodnotili, jestli mají aktovky vyztužená záda, jestli samy stojí na zemi a drží tvar. Výztuha zad v podobě pevné desky nebo hliníkových či laminátových prutů je přítomna u všech testovaných modelů. Všechny také samy stojí na zemi díky zpevněnému dnu, ale aktovky batohového typu, konkrétně Tesco, Target, Leasyn a Bagmaster, samy tvar nedrží, což není pro prvňáčky a mladší školáky

dobrá rada

Nejlepší aktovkou v testu je **Hama Červený pavouk** (velmi dobře, 3960 Kč), která je vhodná pro děti v 1. až 4. třídě. Je to klasická pevná aktovka s klopou, která drží tvar a usnadňuje tak dětem přístup do hlavní kapsy. Její vysoká pořizovací cena se odráží na celkové kvalitě, díky které získala v klíčových zkouškách dobré nebo velmi dobré známky. Součástí balení je navíc další příslušenství jako vybavený penál, vak na boty, pouzdro a peněženka. Druhá aktovka v pořadí **Leasyn TMNT** (dobře, 1600 Kč) je spíš batoh, protože nemá zpevněné stěny a nedrží tvar. Díky dobrému anatomickému tvarování zadní strany se však hodí pro děti různých postav. Zaváhala pouze ve zkoušce bezpečnosti, kde ji chyběl dostatek reflexních prvků, v ostatních klíčových zkouškách si ale vedla velmi dobře.

praktické. Ti potřebují, aby aktovka byla co nejlépe přístupná a přehledná. V normě je mimo jiné i požadavek, aby byla opatřena kapsou na svačinu, která je oddělena od prostoru pro učební pomůcky. I tento požadavek všechny aktovky splnily a některé mají navíc přední kapsu izolovanou pomocí aluminiového materiálu.

Bezpečnost – důležité je být viděn

Norma pro školní aktovky myslí i na bezpečnost dětí v silničním provozu, a proto požaduje, aby byly opatřeny reflexním nebo fluorescenčním materiálem. Reflexní materiál zajišťuje dobrou viditelnost za tmy, signální barva se stará o dobrou viditelnost za šera nebo špatného počasí. Česká norma neuvádí, jak velkou část plochy aktovky mají reflexní a fluorescenční materiály zabírat, proto jsme si při našich laboratorních zkouškách vzali za příklad německou normu (DIN 58124). Ta říká, že alespoň 10 % povrchu aktovky vpředu i vzadu by mělo být pokryto reflexním materiálem a minimálně 20 % z přední plochy aktovky by mělo být provedeno v signální barvě. Ty aktovky, které ve zkoušce přítomnosti reflexních prvků dostaly

nedostatečnou známku, požadavek 10 % povrchu nesplnily ani vpředu ani na stranách, ale nějakými reflexními prvky vybaveny byly. To dokládá i udělená známka za odrazivost těchto prvků. Nejhůře si v této zkoušce vedla aktovka Target Coloured World, jejíž reflexní prvky měly malou odrazivost a pokrývaly menší než desetiprocentní část aktovky vpředu i vzadu. Požadavek provedení aktovky v signální barvě nesplnil pouze model Schneiders Speed City, který je převážně černý.

Při zkouškách bezpečnosti jsme se také zaměřili na nebezpečná místa, o která by se dítě mohlo poranit. Pouze u aktovky Easy Dino jsme objevili ostrou hranu uvnitř hlavní kapsy, kde nebyla zakryta zadní strana kovové uzavírací přezky. Udělili jsme za to nedostatečnou známku, protože při užívání této aktovky může jednoduše dojít k bolestivému zranění vniknutím tohoto plíšku pod nehet dítěte.

Odolnost – sloužit dobře a dlouho

Držadlo, popruhy i průvlečná oka jsou klíčové části aktovky, které zajišťují její funkčnost. Zajímalo nás proto, jak jsou na tom s odolností, respektive životností. Abychom je vystavili opravdu náročným podmínkám a odhalili tak jejich slabiny, naplnili jsme každou aktovku šestikilogramovým závažím – pevně doufáme, že těžší aktovky žáci 1. stupně základních škol nenosí, protože jinak by měli na zádech čtvrtinu nebo pětinu své váhy. Aktovku se závažím jsme zavěsili za držadlo a potom i za popruhy na speciální stroj, který simuloval chůzi dítěte – zvedal aktovku a potom ji nechával volně padat z výšky 4 centimetrů v počtu 20 tisíc cyklů. Dobrou zprávou je, že takto náročné podmínky nevydržel pouze jediný model Easy Dino, kterému se po 1911 cyklech utrhlo držadlo. Ostatní prošly testem, jak se říká, bez ztráty kytičky.

Dále jsme sledovali, jestli nastavení délky popruhů pomocí průvlečných ok je po celou dobu zkoušky stejné, nebo se popruhy povolují. Tady zaváhalo celkem sedm z patnácti testovaných, jejichž popruhy se více či méně povolily. Nejhůře dopadla zmiňovaná Easy Dino a také Cool Bambi Mini Paradise – popruhy se povolily až na samotný konec a nebyť zapořít, vyvlékly by se úplně. To rozhodně není z pohledu funkčnosti dobré a znamená to, že bude třeba popruhy průběžně dotahovat, aby aktovka dobře seděla.

V rámci zkoušek odolnosti jsme také každou aktovku vystavili půlhodinovému simulovanému dešti a deseti-minutovému stání v centimetru vody, abychom zjistili, jak jsou voděodolné. Model Target Coloured World neobstál ani v jednom testu – po simulovaném dešti bylo v hlavní kapse vlhko a do přední i boční kapsy zatekla voda. Po stání v centimetru vody jsme také zjistili průsak dovnitř této aktovky. Ani Topgal CHI 735I nepředvedl dobré výkony v obou zkouškách. Ostatní aktovky neměly se stáním ve vodě žádné problémy – důvodem je, že hodně z testovaných má plastové dno, přes které voda neprosákne. V případě zkoušky se simulovaným deštěm jsme však větší či menší průsaky vody zaznamenali u více aktovek (viz tabulka).

Praktické zkoušky – batoh musí dobře sedět

Po zkouškách v laboratoři jsme upřeli pozornost na velmi důležitou praktickou část testu a vlastnosti aktovek jsme nechali ohodnotit fyzioterapeutem z pohledu vhodnosti pro nošení dětmi. Test jsme prováděli s chlapcem a dívkou, kteří chodí do první a druhé třídy základní školy. Aktovku jsme vždy naplnili pětikilogramovou zátěží, kterou tvořily běžné školní pomůcky pro žáky 1. ročníku (učebnice, sešity, penál, láhev s pitím a přezůvky). Děti si aktovky zkusily nejdříve otevřít, dát do nich školní pomůcky a zavřít. Potom si je daly na záda, za pomoci fyzioterapeuta upravily délku popruhů, popřípadě hrudního pásu a nakonec se s batohem prošly, proběhly a zkusily se předklonit. Dozvěděli jsme se tak, jestli aktovky mají správné a funkční anatomické tvarování zadní strany, zda jsou vhodné pro děti různých typů postavy, zda jsou pohodlné, jak snadné je upravit délku popruhů, jak snadné je přístup do hlavní kapsy i do ostatních, jaká je stabilita batohu na zádech a další aspekty používání (viz tabulka).

Ze zmiňovaných vlastností je nejdůležitější správné anatomické tvarování zadní strany aktovky, které musí kopírovat fyziologické zakřivení páteře – tedy z pohledu batohu musí být bederní část vyklenutá, hrudní prohloubená a nesmí chybět polstrovaná opora pro lopatky. Aby bylo funkční, musí být polstrování z měkkého materiálu, který poskytne dítěti při nošení dobrý komfort, ale zároveň musí být dostatečně tvrdé, aby se pod vahou aktovky zcela nezmačklo

a zabraňovalo tvorbě otlaků a nepříjemných pocitů. Bohužel u větší poloviny aktovek jsme odhalili, že anatomické tvarování není navrženo správně nebo není funkční, což pro vyvíjející se záda dítěte znamená problém. Lékaři totiž přisuzují původ častých problémů se zády v pozdějším věku právě období základní školy, kdy dítě nenosilo vhodnou aktovku nebo ji nenosilo správně, tedy na obou ramenou a také s patřičně utaženými popruhy.

Anatomie a komfort – vítězové a poražení

Ideální anatomické tvarování ohodnocené velmi dobrou známkou má aktovka Leasyn TMNT (viz obrázek), která je zároveň i velmi pohodlná.

Model Bagmaster Gotschy 0215 C také dostal velmi dobré známky za anatomii a komfort. I aktovky Cool Bambi Mini Paradise a Target Coloured World mají výbornou anatomii zadní strany a dobrý je i komfort nošení. Naopak výrobek Emipo Cross nemá žádné anatomické tvarování zadní strany a materiál je navíc nekomfortní – to znamená nedostatečnou známku. Aktovka Belmil Horse sice na první pohled vypadá, že má bohaté anatomické tvarování, ale to ve výsledku tvoří rovinu, takže svoji funkci neplní. Model EP Line Miss Princess a Schneiders Speed City mají dobré tvarování pouze pro bederní páteř, nikoliv pro hrudní páteř a lopatky.

Mezi další nedostatky, které jsme zaznamenali při hodnocení komfortu, konkrétně modelu Easy Dino, patří výška aktovky nad rameny, která omezuje pohyb krční páteře. Výrobek Herlitz Sporti Plus Ralley má zase příliš měkké polstrování, které neplní svoji funkci a plastové dno tak může tláčit do zad. Při nošení této aktovky byly děti předkloněné a měly předsunutou

hlavu a ramena, aby se nepříjemného pocitu zbavily. Protože aktovka nutí děti do nesprávného držení těla, udělili jsme jí velmi špatnou známku za komfort.

Správná aktovka – rady a tipy

Jak je vidět, výběr správné aktovky není jednoduchý a ta, která na první pohled vypadá dobře, může být ve skutečnosti pro vaše dítě nevhodná. Ideálně ergonomicky řešená aktovka by měla mít lehce nastavitelné popruhy přes ramena, případně i hrudní nebo bederní pás. Popruhy by měly celou svou plochou naléhat na ramena, neodstávat a zepředu svisle křížit klíční kost zhruba v její polovině. Po nastavení ramenních popruhů by aktovka neměla spodní částí přesahovat vrchol křížové kosti a její výška by měla umožnit volný pohyb krční páteře. Během přirozeného pohybu dítěte by nemělo docházet k posunům aktovky ze strany na stranu nebo k jiné nestabilitě na zádech.

Při výběru aktovky dejte především na svoji přirozenou rodičovskou intuici. Pokud vidíte, že nutí dítě do nepřirozených poloh, například předsunutého držení hlavy, ramen a celkového přenesení těžiště těla dopředu, není asi vše v pořádku. Zkuste znovu nastavit délku ramenních popruhů, případně hrudního pásu. Pokud ani nyní nevidíte změnu k lepšímu, může být chyba v šíři ramenních popruhů, v úhlu, v jakém jsou k aktovce přišity vzhledem k postavě vašeho dítěte nebo v kvalitě polstrování. Zkuste tedy vybrat jinou. Jestliže se aktovka při běžné chůzi posouvá na zádech ze strany na stranu, zkuste více utáhnout popruhy, využít hrudní nebo bederní pás nebo zvolte jiný typ s nižší zádivou částí. ✗

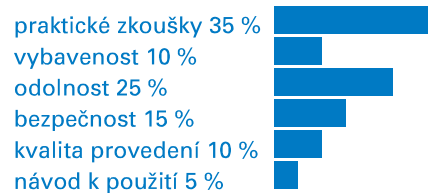

Jak testujeme

podrobný postup testu školních aktovek najdete na www.dtest.cz/aktovky

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality školních aktovek

školní aktovky

	Hama Červený pavouk	Leasyn TMNT	Karton PP Premium Motýl	Topgal CHI 735I	Cool Bambi Mini Paradise	Belmil Horse	Scout Buddy Květiny
průměrná cena samostatné aktovky (Kč)	-	1600	1340	1500	-	1220	3920
průměrná cena za sadu (Kč)	3960	1860	1850	1700	1100	1420	4320
hodnocení kvality	velmi dobře 88 %	dobře 78 %	dobře 72 %	dobře 67 %	dobře 60 %	dobře 60 %	dobře 60 %
praktické zkoušky	dobře 79 %	velmi dobře 83 %	uspokojivě 51 %	dobře 74 %	dobře 73 %	uspokojivě 40 %	uspokojivě 40 %
anatomické tvarování / vhodnost pro různé postavy	+ / +	++ / ++	O / O	+ / O	++ / O	- / O	O / -
komfort nošení	+	++	O	++	+	+	-
zkrácení / prodloužení délky popruhů	++ / ++	++ / ++	O / O	+ / ++	++ / ++	O / +	+ / ++
stabilita při: pohybu do stran / předklonu	++ / ++	++ / +	O / --	++ / +	++ / --	+ / --	O / --
přístup do hlavní kapsy / zavírání kapes	++ / +	O / +	+ / O	+ / ++	+ / ++	+ / ++	++ / ++
klopna zabraňuje: zatékání vody / vysypání věcí	++ / ++	x / x	++ / ++	x / x	++ / ++	++ / ++	++ / ++
umístění láhev do postranní kapsy	++	+	+	+	++	+	++
odolnost	velmi dobře 100 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 98 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 50 %	velmi dobře 84 %	velmi dobře 98 %
držadlo / popruhy / prokluz průvlečných ok	++ / ++ / ++	++ / ++ / +	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / --	++ / ++ / O	++ / ++ / ++
simulovaný déšť / stání ve vodě	++ / ++	+ / ++	++ / ++	- / O	- / ++	+ / ++	++ / ++
bezpečnost	velmi dobře 96 %	uspokojivě 48 %	uspokojivě 48 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 96 %	velmi dobře 96 %
nebezpečná místa	++	++	++	++	++	++	++
reflexní prvky: přítomnost ¹⁾ / odrazivost	++ / ++	-- / +	-- / ++	++ / +	++ / +	++ / ++	++ / ++
signální barva ²⁾	++	++	++	++	++	++	++
kvalita provedení	velmi dobře 90 %	velmi dobře 82 %	velmi dobře 81 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 84 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 90 %
švy / nýty	++ / x	++ / x	++ / x	++ / ++	++ / x	++ / x	++ / ++
držadlo / popruhy / klopna	++ / ++ / ++	++ / ++ / +	+ / ++ / ++	++ / ++ / x	+ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++
uzavírací mechanismus / vnitřní zavírání	++ / ++	+ / x	+ / ++	++ / ++	++ / x	++ / x	++ / x
vybavenost ³⁾	velmi dobře 100 %	velmi dobře 94 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 83 %	dobře 77 %	velmi dobře 94 %	velmi dobře 94 %
návod k použití	uspokojivě 50 %	uspokojivě 40 %	velmi dobře 90 %	dobře 70 %	uspokojivě 40 %	dobře 70 %	nedostatečně 10 %
technické údaje a vybavení							
hmotnost: deklarovaná / změřená (g)	1200 / 1218	1040 / 1051	1090 / 1076	X / 1013	880 / 811	X / 984	1250 / 1264
hmotnost příslušenství (g)	651	X	X	X	99	X	X
příslušenství	peněženka, vak, vyba- vený penál, pouzdro	lze dokoupit penál	lze dokoupit penál, desky A4, vak, kufřík	lze dokoupit penál, vak, pláštěnka	vak, láhev	lze dokoupit penál	jiný motiv aktovky lze koupit v setu: peněženka, pouzdro, vak a vybavený penál
objem batohu: deklarovaný / změřený (l) ⁴⁾	20 / 20	16 / 16	X / 18,5	X / 20,5	13 / 12,5	X / 16,5	20,6 / 21
deklarovaná nosnost (kg)	X	X	6	7	X	10	X
vnější / vnitřní kapsy (počet)	3 / 3	3 / 3	3 / 3+1 malá	2 / 3	3 / 2+2 malé	2 / 4+2 malé	3 / 2+4 malé
typ spony	aktovkový	zip/suchý zip	aktovkový	zip	aktovkový	aktovkový	speciální zacvakávací

klíč:

++	+	O	-	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována. V tomto případě limitovaly celkovou známku špatné výsledky ve zkouškách bezpečnosti, odolnosti a praktických zkouškách.

Při shodném hodnocení kvality pořadí podle abecedy.

EP Line Miss Princess	Tesco Kids ergonomický	Schneiders Speed City	Bagmaster Gotschy 0215 C	Target Coloured World	Emipo Cross	Herlitz Sporti Plus Rallye	Easy Dino (zelená)
990	720	-	1590	1300	1080	1890	910
1900	-	2940	1850	-	1570	2500	1070
dobře 60 %	dobře 60 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 40 %	uspokojivě 40 %	dostatečně 20 %
uspokojivě 40 %	uspokojivě 40 %	uspokojivě 40 %	dobře 78 %	dobře 76 %	dostatečně 20 %	dostatečně 20 %	uspokojivě 40 %
- / ○	++ / +	○ / -	++ / ○	++ / ○	-- / ○	○ / ○	- / -
+	-	-	++	+	-	--	○
+ / ++	○ / +	++ / ++	++ / ++	++ / ++	○ / +	+ / ++	+ / +
++ / ○	○ / ○	+ / +	++ / ++	++ / ++	++ / ○	○ / -	○ / ○
+ / +	+ / +	+ / ++	+ / ○	+ / +	++ / +	++ / ++	+ / ++
++ / ++	x / x	++ / ++	x / x	x / x	++ / ○	++ / ++	++ / +
++	+	++	+	+	+	++	+
velmi dobře 96 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 45 %	uspokojivě 45 %	velmi dobře 98 %	velmi dobře 88 %	nedostatečně 10 %
++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / --	++ / ++ / ++	++ / ++ / ○	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	-- / ++ / --
+ / ++	- / ++	+ / ++	- / ++	- / --	++ / ++	+ / ++	- / ++
velmi dobře 96 %	velmi dobře 78 %	dobře 66 %	dobře 66 %	uspokojivě 48 %	velmi dobře 96 %	velmi dobře 96 %	dostatečně 30 %
++	++	++	++	++	++	++	--
++ / ++	○ / ++	++ / ++	○ / ○	-- / -	++ / ++	++ / ++	-- / ++
++	++	--	++	++	++	++	++
velmi dobře 90 %	velmi dobře 82 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 78 %	velmi dobře 87 %	velmi dobře 90 %	dobře 70 %
++ / x	++ / x	++ / ++	++ / x	++ / x	++ / ++	++ / x	+ / x
++ / ++ / ++	++ / ++ / +	++ / ++ / ++	++ / ++ / x	+ / ++ / +	++ / ++ / ++	++ / ++ / ++	++ / ++ / ○
++ / ++	+ / x	++ / x	++ / ++	+ / x	++ / +	++ / ++	○ / x
velmi dobře 94 %	velmi dobře 94 %	velmi dobře 83 %	velmi dobře 83 %	velmi dobře 88 %	velmi dobře 94 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 94 %
dobře 70 %	dobře 70 %	uspokojivě 50 %	dobře 70 %	dostatečně 30 %	velmi dobře 90 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %
1050 / 1099	X / 834	1100 / 1239	X / 994	X / 864	do 1000 / 1009	960 / 1100	1000 / 1197
X	X	437	X	X	X	X	X
lze dokoupit batoh, vak, penál	X	vak, penál, pouzdro	lze dokoupit penál, box, láhev	X	lze dokoupit pouzdro, vak, penál	lze dokoupit pouzdro, vak, penál	lze dokoupit pouzdro, penál
X / 20	18 / 17,5	20 / 20,5	X / 17	X / 17	X / 20	13,5 / 15,5	X / 16,5
10	8	X	7	X	6	X	X
3 / 3	3 / 3	3 / 3+1 malá	6 / 1	3 / 3	2 / 3+1 malá	3 / 2+1 malá	3 / 3+1 malá
aktovkový	zip/suchý zip	speciální s magnetem	zip	zip/suchý zip	aktovkový s taháčkem	speciální otočný s magnetem	aktovkový

Aktovky, které dostaly velmi dobrou známku za zkoušku vhodnosti pro různé postavy, vyhovují dětem bez ohledu na jejich tělesnou konstituci. Toto hodnocení jsme udělili jediné testované aktovce Leasyn TMNT. Dobrá známka znamená, že aktovka například není vhodná pro prvňáčky malého vzrůstu (Tesco Kids ergonomický) nebo že dobře sedí dětem různých postav, ale svými rozměry je pro malé děti trochu velká (vítěz testu Hama Červený pavouk). Uspokojivé hodnocení patří aktovkám, které dobře sednou buď jen menším dětem (například výrobky Karton PP Premium Motýl, Belmil Horse, EP Line Miss Princess a Cool Bambi Mini Paradise), nebo dětem většího vzrůstu – například Topgal CHI 735I, Bagmaster Gotschy 0215 C a Target Coloured World mají dlouhou zádovou část, a proto jsou vhodnější pro větší děti. Dostatečná známka znamená, že batoh se kvůli svým rozměrům hodí jen pro větší děti (Scout Buddy, Easy Dino a Schneiders Speed City), ale ani jim zrovna dobře nesedí.

★ vítěz testu

🕒 výhodný nákup

¹⁾ Hodnoceno splnění požadavků normy (DIN 58124): alespoň 10 % povrchu aktovky vpředu i vzadu by mělo být provedeno v reflexním materiálu.

²⁾ Hodnoceno splnění požadavků normy (DIN 58124): minimálně 20 % z přední plochy aktovky by mělo být provedeno v signální barvě.

³⁾ Výsledná známka zahrnuje, jestli má aktovka polstrovaná záda, vyztužené dno, polstrované a seřiditelné popruhy, jestli sama stojí na zemi a drží tvar.

⁴⁾ celkový objem aktovky včetně postranních kapes

Blíží se začátek nového školního roku a spolu s ním přicházejí i starosti týkající se učení a prospěchu vašich dětí. V tom jim můžou být nápomocny některé z řady výukových a herních aplikací pro tablety a chytré telefony. Přinášíme vám pár tipů na některé z nich.

Chytrá mobilní zařízení se stala součástí našich životů a stejně jako počítač nebo televize je lze nalézt ve většině dnešních domácností. Děti na druhém stupni základní školy už obvykle vlastní svůj osobní smartphone, mladší děti mají běžně přístup k rodinnému tabletu a mohou z toho těžit. Kromě herních aplikací do nich totiž lze nainstalovat i ty výukové, které zábavnou formou pomáhají dětem například se školní přípravou. Stažením těchto aplikací lze často ušetřit i peníze určené na nákup pomůcek.

Na co myslet při výběru?

Především je třeba si ujasnit, jaký operační systém má vaše mobilní zařízení (Android, Symbian, iOS, nebo jiný). Některé aplikace jsou sice dostupné pro více z nich, mnoho jich však nemusí v nabídce pro váš telefon či tablet být. Úplnou nabídku aplikací kompatibilních s vaším zařízením naleznete v předinstalovaném softwaru pro stahování aplikací (Android – Google Play; iOS – Apple Store). V jejich nabídce se vám při zadání klíčového slova

(např. matematika) objeví mnoho odkazů. Vždy počítejte s tím, že ačkoliv je jich mnoho zdarma, pro plnou verzi aplikace bývá třeba zaplatit poplatek za licenci. Až na ty opravdu rozsáhlé aplikace se však většinou jedná pouze o poplatek v řádu pár desítek korun.

Velmi důležitou stránkou těchto aplikací je jazyková dostupnost. Řada jich je navzdory českému názvu v angličtině, což může být u výukových aplikací zásadní překážkou pro jejich praktickou využitelnost. Pokud je už název natolik krkolomný, že vás nenechá na pochybách, že je dilem překladače, ani samotná aplikace pravděpodobně nebude v češtině. Další vodítko o jazykovém rozhraní softwaru vám mohou dát fotografie, které bývají vždy součástí nabídky ke stažení a jistě stojí za to je zběžně zhlédnout.

Pro předškoláky

V předškolním věku se děti mohou hravou formou učit různé dovednosti, které napomohou rozvoji jejich osobnosti a zlepší jejich připravenost na školu. Není tedy nutné před nimi tablety či mobily schovávat, stačí uvážlivě vybírat aplikace, nad kterými bude dítě trávit svůj čas. Namísto her, jejichž obsahem je boj a násilí, je možné sáhnout po aplikacích s edukativním charakterem. Pro předškolní děti jsou to třeba **Výukové kartičky** nebo **Abeceda pro děti** od PMQ Software dostupné pro Android i iOS.

S jejich pomocí se děti učí formou jednoduchých her nová slovíčka, rozpoznávají zvířata a věci a osvojují si základy abecedy. Na dotykovém displeji si mohou i zkoušet napsat jednotlivá písmenka. Tyto aplikace jsou shareware, tudíž je lze používat zdarma, lze k nim však dokoupit licenci pro plnou verzi.

Podobně fungují i aplikace na iPad **Začínáme, Jedeme dál** a **Moje první vysvědčení** z řady **Předškolní brašnička**. Děti se v nich učí rozpoznávat různé tvary, písmenka a poučují se o základním určování množství. **Hravé učení** od Mediální skupiny Mafra zase dětem pomáhá osvojit si základní znalosti a návyky spojené například s hygienou nebo třeba s chováním na ulici. Děti se tak hravou formou poučí, co je správné, podobně jako tomu je při posлуhání pohádek.

Účastníkem městského provozu

Při cestách do školy, které mohou zahrnovat i dojíždění veřejnou dopravou a orientaci v silničním provozu, se dětem můžou velmi hodit základy dopravní výchovy a bezpečného chování v dopravním ruchu, aby nevystavily nebezpečí sebe ani jiné osoby. Herní aplikace pro Android i iOS **Dopravní výchova pro děti**, **Malý záchranář** a **Animovaná první pomoc** od **UčeníBezMucení** děti učí nejen jak se správně pohybovat po ulicích, ale i jak se zachovat v případech, že dojde k nehodě nebo úrazu a nablízku není žádná jiná pomoc. Jakmile dosáhnou věku pro řidičský průkaz, aplikace **Dopravní značky** od PMQ Software nebo **Autoškola** od Mobil-drive jim pomohou úspěšně složit zkoušky.

Matematika

Vhodným pomocníkem pro matematické začátečníky je aplikace **sCool Matematika** pro Android a iOS. V ní se děti pod vedením doktora Poplety učí sčítat, odčítat, násobit i dělit, a to v různých herních módech. Podobně zaměřené jsou i aplikace **Sčítání, Odčítání, Násobení a Dělení** z balíčku Matematika od Eillusion pro iOS. Pokročilejší děti nebo rodiče s dětmi pak spolu mohou soutěžit ve hře pro Android **Hry pro 2 – Matematika** od PeakseGames. **Geometrie do kapsy** pomáhá školákům pochopit základy rýsování a s ním spojenou teorii.

Ve vyšších ročnících může být postupem času těžké zapamatovat si velké množství matematických vzorečků. Aplikace **Matematické vzorce** pro Android a **Matematické**

vzorečky pro iOS nabízí databázi mnoha z nich, a to v češtině. Se zvyšujícím se ročníkem školní docházky přestávají v hodinách matematiky stačit jednoduché kalkulačky a je třeba zakoupit jiné s pokročilejšími funkcemi. Jako alternativní řešení k nákupu více či méně nákladného přístroje se nabízí aplikace do smartphonu – například **Stylová kalkulačka** pro Android – která je ke stažení zdarma. Nejenže díky tomu budou mít děti kalkulačku vždy po ruce, ale vyhnou se i zbytečnému výdaji navíc.

Čeština a angličtina

S českou gramatikou mají děti mnohdy problém po celou dobu školní docházky a leckdo se s ní potýká i jako dospělý. Aplikace **Jdu do školy!** od TechSophia je vhodný pomocník pro prvňáky,

kterým pomáhá s rozvínutím základních znalostí o českém jazyce. Navíc je vhodná pro Android i iOS. K pochopení základů pravopisu a správného psaní i/y je vhodná aplikace pro Android **Český jazyk – pravopis** od PMQ Software, nebo pro iPady **Zatracená čeština** od FreeTech services. V následujících letech se jistě bude hodit i aplikace **Čeština do kapsy** pro iOS, která pomáhá nejen s připomenutím si již naučených pravidel českého pravopisu, ale i s osvojením si nových.

S výukou angličtiny dětem mohou pomoci například pohádkové aplikace pro iOS **Angličtina pro děti** od AstrumQ Eddica s mnoha verzemi, jako je **Kocour v botách, Tři prasátka** nebo **Sněhurka**, která je dostupná i ve verzi pro němčinu. Děti se učí slovíčka a základní gramatiku. Nabízejí se i aplikace **Anglická slovíčka** nebo **Angličtina – Nepravidelná slovesa** od PMQ Software. Pokročilejším studentům angličtiny, němčiny a dalších jazyků se vyplatí stáhnout si **Výuku jazyků Jourist** nebo **Naučte se jazyk**.

Chemie a fyzika

Aplikací pro fyziku a chemii není zdaleka tolik jako pro češtinu, matematiku nebo jazyky a těch s českým rozhraním je ještě méně. Oba předměty však představují pro mnoho dětí výzvu a nejen žák s některým z nich bojuje. I tak lze ale pár užitečných aplikací najít.

Přístupy a důvěryhodnost

Před instalací aplikace do vašeho zařízení byste si vždy měli rozmyslet, zda souhlasíte s rozsahem skupin informací ve vašem telefonu, ke kterým daná aplikace požaduje přístup. Většinou se nejedná o nic závažného, mohou se však objevit i požadavky na přístup k datům, které vás mohou poškodit nebo se o ně jednoduše nechcete dělit s někým cizím. Podmínky o přístupu k informacím mají většinou jen pár bodů a vyplatí se jim věnovat několik vteřin pozornosti místo jejich automatického přijetí. Stejně tak se doporučuje stahovat aplikace spíše z oficiálních zdrojů, u kterých je výrazně menší šance, že stáhnete škodlivý software.

I zde je například k dispozici aplikace **Fyzikální vzorce** obsahující jejich databázi. Aplikace **Vzorečky** od Mad-Developers pak obsahuje vzorce z matematiky, fyziky i chemie. V chemii bude školákům jistě nápomocná i aplikace pro Android **Chemické názvosloví**, se kterou si procvičí nejen vzorce anorganických sloučenin, ale pomůže jim i trochou teorie. ✕

Test

Suché krmivo pro kočky

Patříte mezi majitele kočky domácí? Možná jste se setkali s tím, že ne každá strava jde vašemu kočičímu mazlíčkovi pod nos. Vybírá si kočka krmivo podle kvality, nebo podle toho, na co je zvyklá a co jí chutná? Odpověď můžete nalézt v našem testu 24 druhů kočičích granulí, které jsme podrobili zkouškám na obsah a kvalitu bílkovin i na přítomnost obilných mykotoxinů. Většinu jsme rozdali dobré a uspokojivé známky, dostatečnou získal jen jeden výrobek zejména za vysoký obsah plísňových jedů.

Granule pro ko nebo na

čky kočku?

d dobrá rada
Nejdůležitějšími složkami kočičího krmiva jsou živočišné bílkoviny a tuk. Kočky nepotřebují k životu přidané obiloviny, které v krmivu mohou sloužit jako levnější náhražka tuku nebo masa. Ovšem cenou se při výběru krmiva slepě řídit nelze, mezi dražší patří nejlepší i nejhorší výrobky v testu. Ačkoli mohou velká balení představovat levnější variantu, veterináři je nedoporučují kupovat, pokud je nelze rychle spotřebovat. Granule žluknou a plesniví a mohou v nich během dlouhého skladování vznikat nebezpečné mykotoxiny. V našem testu vyšly nejlépe granule **Natural&Delicious Chicken and Pomegranate** (dobře, 26,70 Kč/100 g) a **Orijen Six fish** (dobře, 36,80 Kč/100 g), zejména díky vysokému podílu kvalitních bílkovin a absenci mykotoxinů. Nejhůř jsme hodnotili krmivo **Trainer Natural With Fresh Chicken** (dostatečně, 21,50 Kč/100 g), jehož výslednou známku limitovaly nálezy všech hledaných mykotoxinů a jejich vysoké hodnoty.

Patří mezi tvrdohlavé a vybíravé tvory, kteří jsou schopni umřít hladu jen proto, že jim zkrátka nechutná. Jejich ochotu pozřít předloženou potravu údajně dokážou ovlivnit i takové faktory, jako jsou teplota nebo konzistence. Žerou a pijí rády na různých místech, proto vítají, když jsou misky na vodu a na žrádlo umístěny každá jinde a daleko od kočičího WC. Také se jim připisuje, že se během hodování nerady dotýkají svými fousky okrajů misek, proto touží dostávat krmivo do misek tak širokých, že se do nich pohodlně vejde kočičí čumáček i jeho příslušenství. Ano, řeč je o kočkách domácích.

Kočka patří mezi výlučné masožravce, nikoli mezi všežravce jako například člověk, a od toho by se mělo odvíjet krmivo, které jí poskytujeme. Kočka, která se živí sama lovem, zkonzumuje v průměru osm myši za den, čímž pokryje své stravovací a výživové nároky. Ovšem i ta, která žije doma, vyžaduje několikrát denně čerstvou dávku žrádla,

byť ne v takovém objemu. Tím se liší od psů, kteří si přebytek uchovávají na později a nevádí jim konzumovat potravu, která je už pěkně uleželá.

Křupavé i měkoučké

Na trhu existují dva typy průmyslově vyráběných krmiv pro kočky. Suchou variantu představují granule, které se vyrábějí z připravených masových směsí a následně se pečou nebo zpracovávají v extrudérech. Pokud používáte právě granule, je dobré myslet na to, že bytová kočka potřebuje přístup k vodě. Kočky jsou původem pouštní zvířata, která příliš nepijí a vodu vstřebávají hlavně z pevné stravy, kterou jim granule nabídnout nemůžou (vody obsahují zhruba jen 10 %). Nedostatečný příjem vody přitom kočkám nezřídka působí močové problémy.

Druhý typ, vlhké krmivo nebo krmivo s vysokým obsahem vody, zastupují na trhu nejrozumnější kapsičky pro kočky, paštiky a konzervy, které obsahují maso a vedlejší živočišné produkty spolu s omáčkou nebo vlastní šťávou, popřípadě zeleninou.

Nelze jednoznačně určit, který typ krmiva je lepší, lze ale říci, že vlhké krmivo zajistí kočce zároveň i vyšší přísun tekutin (obsahuje jich až 80 %), suché pak zase příznivě působí na kočičí chrup a vydrží v misce déle „čerstvé“. Ideální je oba typy kombinovat. My jsme se rozhodli podívat laboratorním okem na suché krmivo, které chovatelům koček poskytuje větší pohodlí. Analýze jsme podrobili celkem 24 vzorků granulí pro kočky, které lze zakoupit na českém trhu.

Počítá se kvantita i kvalita

Porovnávání koček se psy se nevyhneme, ani co se týče potřeby masa,

Jak testujeme

podrobný postup testu suchého krmiva pro kočky najdete na www.dtest.cz/kocky

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality suchého krmiva pro kočky

bílkoviny 30 %
tuk 7,5 %
vláknina 20 %
popel 15 %
taurin 22,5 %
mykotoxiny 5 %

tedy bílkovin. Kočka nikdy nemůže být vegetarián, čehož se majitelům psů s jejich psími společníky může podařit dosáhnout. Kočky potřebují bílkoviny z masa přijímat ve velkém množství, protože si tím zajišťují nezbytný přísun esenciálních aminokyselin, jež maso obsahuje a jež si kočky samy syntetizovat nedovedou.

V laboratoři jsme měřili, kolik bílkovin které krmivo obsahuje a tyto hodnoty porovnávali s deklarovaným množstvím uvedeným na obalech. Součástí hodnocení byla také kvalita proteinu, kterou jsme zjišťovali pomocí naměřeného množství hydroxyprolinu. Tuto aminokyselinu obsahují pojivové tkáně a čím je jí ve výrobku více, tím méně obsahuje kvalitnější bílkoviny pocházející ze svalů. Nejvíce masa nejvyšší kvality ze všech testovaných jsme zjistili u kanadských granulí Orijen, kde jsme naměřili 42,5 procenta bílkovin, naopak jejich nejmenší podíl (26,5 %) obsahovalo krmivo korrekt z Globusu. Jen o málo více proteinu než korrekt obsahovaly granule Kaufland/K-classic (29,4 %), ovšem co do kvality proteinů byly nejhorší. Skoro třetina pocházela z vaziva, chrupavek, šlach, případně kostí.

Taurin pro zdraví

Jednou z esenciálních aminokyselin, které kočka potřebuje k životu, je taurin. Ten se přirozeně vyskytuje v mase, ale teplem se ničí (podobně jako vitamín C), proto se do průmyslových krmiv přidává. Pro kočičí organismus, který si sám tuto látku vytvořit neumí, je nezbytné přijímat taurin v potravě. Jeho nedostatek kočkám způsobuje poškození zraku, vede k oslabení srdečního svalu a může způsobovat problémy v trávicím ústrojí.

Na některých testovaných produktech uvádějí výrobci minimální množství taurinu v mikrogramech na kilogram. My jsme jeho celkové množství ve výrobku nezjišťovali, zaměřili jsme se jen na taurin, který výrobce do krmiva přidává, tzv. volný taurin. Pro výrobce je levnější dodat granulím více volného taurinu než měřit, kolik ho v mase po tepelném zpracování zůstalo, a doplnit jen adekvátní minimální množství. I tak jsme objevili granule, které neobsahují dostatek volného taurinu (Iams), kterým by se kočkám zajistil jeho dostatečný příjem, což je podle evropské federace výrobců krmiv (FEDIAF) 0,10 gramu

taurinu na 100 gramů krmiva. Protože však takový produkt může obsahovat i původní, vázaný taurin z masa, a nemůžeme tak s jistotou říci, že celkové množství taurinu v granulích je nedostatečné, nerozdávali jsme ani nedostatečné známky. Snížené známky jsme však udělovali. Výrobky jsme známkovali podle klíče čím více taurinu, tím lépe. Nejvíce této esenciální aminokyseliny přidal výrobce do krmiva Natural&Delicious.

Sytivé i méně syté granule

Tuk je pro kočky nezbytný a jeho vyšší obsah v granulích spolu s vyšším obsahem proteinu značí nižší obsah sacharidů, které naopak nepotřebují. Více tuku může snáze zvíře zasytit, a to pak sežere méně krmiva, což jistě nepatří mezi strategické cíle výrobců. Na druhou stranu žravým nebo neaktivním kočkám spíše prospěje potrava s menší kalorickou hodnotou. Říci tedy, že čím více tuku v granulích, tím lépe, je možné jen do jisté míry. Proto jsme hodnotili tuk jen mírně – velmi dobrou známku získaly tučnější granule, méně tučné pak dobrou. Všechny výrobky vyhovují z hlediska tuku doporučením organizace FEDIAF.

Jako spotřebitelé můžeme rozlišovat, které granule se obsahem tuku blíží spíše nízkotučným produktům – obvykle obsahují tuku maximálně devět procent. Obecně platí, že nahradit živočišný tuk obilovinami vyjde výrobců levněji, přestože výsledný produkt v obchodě spíše levnější nebude. Rozdíly v obsahu tuku najdeme mezi krmivy poměrně výrazné, sledujte proto složení výrobků na obalech a berte v úvahu i fyzickou aktivitu a apetit vašeho kočičího společníka. Zatímco některá krmiva obsahují přes 20 procent tuku (Royal Canin), u jiných výrobci značně šetří. Nejmenší obsah tuku jsme zjistili u granulí Coshida z Lidl a K-classic z Kauflandu (9,59, respektive 9,88 %).

Aby střeva správně pracovala

Vláknina je důležitá i pro kočky, protože podporuje jejich trávení a stimuluje činnost střev. Ovšem z ryze výživového hlediska kočky vláknina nic nepřináší, proto by se její množství v granulích mělo pohybovat mezi 1 a 3 procenty, některé zdroje uvádějí maximální hranici 5 procent.

Všechna testovaná krmiva měla vlákniny dostatek, tedy ne méně než

procento a většina z nich se vešla pod horní hranici. Nejvíce vlákniny jsme naměřili u produktu Royal Canin (6,1 %), za což jsme snížili známky. Celkový (vypočtený) obsah sacharidů, mezi které vláknina také patří, uvádíme v naší tabulce jen pro úplnost. Na celkové hodnocení vliv neměl, protože jeho obsah reflektovaly ostatní doplňkové složky, které jsme do celkové známky započítali.

Pro pevné kosti

Součástí vyváženého krmiva pro jakékoli zvíře, kočky nevyjímaje, je správné zastoupení minerálních látek. Ty se běžně ukrývají pod souhrnným pojmem popel a jejich zastoupení by mělo být mezi 5 a 6 procenty. Vyšší obsah popela může svědčit o vysokém obsahu kostí ve výrobku a působit kočkám střevní problémy.

V našem hodnocení jsme sledovali hodnoty vápníku, fosforu, draslíku a hořčíku, které ovlivňují správnou funkci kočičího organismu. Na celkovou známku měl vliv zejména poměr vápníku a fosforu, jehož výkyvy od doporučení FEIAF by z dlouhodobého hlediska mohly u koček vést k problémům pohybového aparátu. V celkové známce sehrály roli i další dílčí parametry: evropská federace výrobců krmiv doporučuje minimální hodnoty pro obsah hořčíku nebo draslíku, jejichž neadekvátní množství může mimo jiné ovlivňovat svalovinu, činnost srdce či enzymů nebo způsobovat problémy v močovém ústrojí.

Nejlépe jsme z hlediska obsahu minerálních látek hodnotili výrobky Royal Canin a Hill's Science, nejhorší hodnocení si vysloužila krmiva Purina One a Propesko, proto si odnesla jen uspokojivé známky.

Kde se vzaly mykotoxiny?

V potravinových testech mnohdy zjišťujeme přítomnost plísňových jedů, které se do jídla dostávají nejčastěji s plísní v obilovinách. Jinak tomu není ani u suchého krmiva pro kočky. Protože se do něho obiloviny přidávají, může i zde dojít k primární kontaminaci granulí mykotoxiny.

Laboratorně jsme zjišťovali přítomnost mykotoxinů T2 a HT2, které mohou poškozovat kočičí imunitní systém. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) pro tyto toxiny z plesnivého obilí doporučuje maximální hodnotu 50 mikrogramů v kilogramu

běžných potravin. Mykotoxiny fumonisiny pocházejí z plísní napadajících kukuřici a některé z nich jsou cytotoxické. Přestože nejsou hodnoceny jako karcinogenní, dobře stimulují růst již vzniklého tumoru. Pro ně jsme v hodnotící tabulce stanovili maximální hranici podle doporučení EFSA na 10 000 µg/kg.

Sledovali jsme i výskyt a množství dalšího kukuřičného plísňového jedu – zearalenonu, o kterém sice není znám přímý vliv na zdraví koček, jeho estrogenní účinky u dobytka jsou však prokazatelné. Přítomnost zearalenonu v kočičím krmivu svědčí hlavně o použití nekvalitní výchozí suroviny, kterou si žádný majitel v krmivu pro své mazlíčky nepřeje.

Měření přinesla zajímavé výsledky. Alespoň jeden mykotoxin jsme našli ve čtyřech výrobcích. U třech z nich jsme našli jen velmi malé množství, černou výjimkou bylo krmivo Trainer, ve kterém laboratoř objevila všechny zjišťované mykotoxiny, navíc v nezanedbatelném množství (zearalenon 1100 µg/kg, fumonisin 15 900 µg/kg a T+HT2 31 µg/kg). Z tohoto důvodu si Trainer vysloužil z testovaných výrobků nejhorší, dostatečnou známku za nežádoucí látky, která zároveň limitovala i jeho celkové hodnocení.

Pestrobarevné a lákavé

Zákazníka, který vejde do obchodu se záměrem koupit pro svého zvířecího svěřence krmivo, většinou čeká těžké rozhodování. Výběr z bezpočtu variant, druhů a typů krmiva dále komplikují jejich různá balení, rozličné velikosti i nejrůznější obchodní názvy a informace na obalech. Důležité je si uvědomit, že výrobci prodávají krmivo „šestinohe mu“ zákazníkovi. Jinými slovy, výrobek musí zaujmout nejen kočku, ale hlavně jejího pána, který vstupuje do rozhodovacího procesu při nakupování. Z toho důvodu mají krmiva složení a názvy, které mají v první řadě oslovit člověka (divočák s jablky, ryba z Pacifiku s borůvkami, s tuňákem a zeleninou), nikoli se podbízet chuti koček.

Častou praxí výrobců a jejich marketingových a vývojářských oddělení jsou změny obalů i drobné změny ve složení. Cílem je udržovat zákazníka ve střehu a vyvolat optický dojem, že jde o nový výrobek, nebo o vyladění poměru ingrediencí. Může se tedy stát, že šarže vizuálně stejného výrobku se budou lehce lišit ve složení, anebo že narazíte

Kočí tajemství

■ Kočky si vybírají, co pozrou, a na svou potravu mohou mít vysoké nároky. Chtějí například čerstvou potravu s velkým množstvím bílkovin a nerady žerou a pijí na stejném místě. Když se rozhodnou, že budou žrát pouze jeden typ krmiva, raději budou hladovět, než by snědly něco jiného.

■ Kočky patří mezi striktní masožravce, vyžadují živočišnou stravu, rýži ani zeleninu k životu nepotřebují.

■ Některé zdroje uvádějí, že v Česku žije až čtvrtina obézních koček a psů. Obézní kočku mohou trápit problémy s klouby, játry i kůží a srstí, o kterou díky své postavě nemůže řádně pečovat. Kočky s nadváhou také mohou mít špatnou náladu a být často unavené.

■ Divoké kočky žerou pouze čerstvě ulovenou celou kořist, kterou představují malí živočichové, a nikdy nežerou zdechliny. Naproti tomu psi loví ve smečce a mohou si tak troufnout na větší zvířata, kterými se pak živí i několik dní.

■ Suché granule mohou ležet v kočičí misce delší dobu. Žrádlo z konzervy by v ní však nemělo být déle než hodinu, pak už není čerstvé a kočka o ně ztrácí zájem. Otevřená konzerva patří do lednice.

■ Protože kočka je původně pouštní zvíře, přijímá hodně vody hlavně z jídla. Pokud je živena výhradně granulí, je nutné umožnit jí celodenní přístup k vodě.

■ Kočky nejsou lidé, a proto by ani neměly konzumovat to, co lidé. Některé potraviny jsou pro kočky toxické. Mezi ně patří: syrové ryby, syrová cibule a česnek, vaječné bílky, syrová zelenina. Mnoho koček je intolerantních na laktózu a neměly by konzumovat kravské mléko, které jim často způsobuje průjemy, zvláště pokud na něj nejsou od útlého věku zvyklé.

na výrobek, který má nový obal, avšak složení zůstává stejné. V obou případech – pokud nedojde ke změně receptury – jde technicky o jedno a to samé krmivo. Speciální kategorii tvoří výrobky, které na české přelepce uvádějí jiné složení než samotný obal výrobku (Applaws). Zde se nabízí vysvětlení, že český prodejce polepuje výrobky s překlady ingrediencí, které pocházejí ze starších šarží. ✕

Test Suché krmivo pro kočky

suché krmivo pro kočky

	N&D Natural& Delicious Adult Chicken & Pomegranate	Orijen Six Fish	Hill's Science plan Adult Optimal Care Chicken	Purina Pro Plan Adult S vysokým podílem kuřecího masa	Royal Canin Hair & Skin Care	Schesir Adult Maintenance With Chicken	dm/ Dein Bestes Adult reich an Lachs
cena za balení (Kč)	80	125	108	169	124	215	57,90
hmotnost balení (g)	300	340	400	400	400	1500	750
cena za 100 g (Kč)	26,70	36,80	27	42,30	31	14,30	7,70
hodnocení kvality	dobře 78 %	dobře 78 %	dobře 74 %	dobře 72 %	dobře 72 %	dobře 70 %	dobře 69 %
bílkoviny	dobře 70 %	velmi dobře 84 %	dobře 75 %	dobře 74 %	dobře 73 %	dobře 72 %	dobře 65 %
změřený obsah bílkovin / dodržení deklarace	+ / ++	++ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++
bílkoviny z poživových tkání	+	+	+	+	+	+	O
tuk	velmi dobře 80 %	velmi dobře 84 %	dobře 78 %	dobře 78 %	velmi dobře 84 %	dobře 79 %	velmi dobře 82 %
změřený obsah tuku/ dodržení deklarace	+ / ++	++ / ++	+ / +	+ / ++	++ / ++	+ / ++	+ / ++
vláknina	dobře 76 %	uspokojivě 59 %	dobře 72 %	dobře 72 %	dostatečně 39 %	dobře 78 %	uspokojivě 49 %
změřený obsah vlákniny / dodržení deklarace	+ / ++	O / ++	+ / ++	+ / ++	- / +	+ / ++	O / ++
popel ¹⁾	dobře 61 %	dobře 62 %	dobře 75 %	dobře 70 %	dobře 76 %	dobře 74 %	dobře 60 %
změřený obsah popela / dodržení deklarace	O / ++	O / O	++ / ++	O / ++	O / ++	++ / +	O / +
poměr vápníku a fosforu	+	O	O	+	+	+	O
obsah hořčíku / draslíku	O / +	+ / ++	++ / +	+ / +	+ / +	+ / O	+ / O
sacharidy	dobře 70 %	velmi dobře 90 %	uspokojivě 58 %	dobře 60 %	dobře 75 %	uspokojivě 58 %	dobře 63 %
taurin	velmi dobře 94 %	velmi dobře 88 %	dobře 69 %	dobře 60 %	velmi dobře 89 %	dobře 78 %	velmi dobře 87 %
mykotoxiny ²⁾	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	dobře 75 %	velmi dobře 100 %
Informace o výrobku							
změřený obsah bílkovin / tuku (%)	36 / 19,1	42,5 / 20,1	33,5 / 19,2	35,7 / 15,9	33,5 / 21,3	33,4 / 18,5	31,5 / 18,2
změřený obsah vlákniny / sacharidů (%)	2,2 / 24,76	3,1 / 14,81	1,6 / 30,63	1,6 / 29,54	6,1 / 22,49	2,1 / 30,94	4,6 / 28,09
doporučená velikost porce (g) ³⁾	50–65	60	50–65	60–90	50	70 g	55
výrobce / prodejce	Farmina Pet Foods Doo, Srbsko	Champion Petfoods LP, Canada	A-VET s.r.o., Praha	Nestlé Česko s.r.o., Praha	Royal Canin Czech & Slovak Republics s.r.o., Praha	Agras Delic S.p.A., Itálie	dm drogerie markt s.r.o., České Budějovice

klíč:

++	+	O	-	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano ✗ ne

Některá hodnocení mohou být limitována. V tomto případě mohlo být celkové hodnocení limitováno špatným hodnocením kvality bílkovin, poměru vápníku a fosforu a výskytem mykotoxinů.

Při shodném hodnocení kvality pořadí podle abecedy.

¹⁾ Obsah popela je hrubý ukazatel obsahu minerálních látek.

²⁾ Zjišťovali jsme přítomnost mykotoxinů HT2+T2, zearalenonu a fumonisinů a měřili jejich množství.

³⁾ Uvedená dávka platí pro běžně aktivní 4kg kočku.

⁴⁾ Cena z eshopu.

Happy Cat Adult Atlantik-Lachs	Purina One Adult Bohaté na kuře a celozrnné obiloviny	Brit Premium Adult Chicken	kitekat S tuňákem a zeleninou	Sanabelle Adult Geflügel	whiskas s hovězím masem	Albert quality S hovězím a zeleninou pro dospělé kočky	Purina Friskies S kuřetem a přídanou zeleninou	Tesco Value Complete cat food S drůbežím	Applaws Adult Cat Chicken
294	125	106	29,90	59	29,90	92,90	129	69,90	95
1800	800	800	300	400	300	2000	1700	2000	400
16,30	15,60	13,30	10	14,80	10	4,60	7,60	3,50	23,80
dobře 69 %	dobře 69 %	dobře 67 %	dobře 66 %	dobře 66 %	dobře 66 %	dobře 63 %	dobře 62 %	dobře 62 %	uspokojivě 59 %
dobře 67 %	dobře 76 %	dobře 63 %	dobře 67 %	dobře 65 %	dobře 69 %	dobře 71 %	dobře 68 %	dobře 65 %	uspokojivě 47 %
+ / +++	+ / +++	+ / +++	o / ++	o / +	+ / +++	+ / +++	o / ++	o / ++	+ / ++
o	+	o	+	+	+	+	+	+	—
dobře 72 %	dobře 76 %	dobře 74 %	dobře 62 %	dobře 76 %	dobře 68 %	dobře 71 %	dobře 69 %	dobře 69 %	velmi dobře 84 %
+ / +	+ / +++	+ / +++	+ / o	+ / +	+ / +	+ / +++	+ / +++	+ / +++	++ / ++
dobře 70 %	dobře 78 %	uspokojivě 54 %	dobře 64 %	uspokojivě 47 %	dobře 76 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %	dobře 70 %
+ / +	+ / +++	o / o	+ / +++	o / +	+ / +++	o / ++	o / ++	o / ++	+ / +++
dobře 66 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 59 %	dobře 65 %	dobře 71 %	dobře 71 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 48 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 53 %
o / ++	o / ++	o / ++	o / +	+ / +++	o / ++	o / ++	+ / o	o / ++	— / o
o	—	o	+	+	+	o	—	o	o
+ / +	+ / +++	+ / o	+ / +	+ / +	+ / +	o / +	+ / +	o / +	+ / +
uspokojivě 53 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 55 %	dostatečně 39 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 49 %	dostatečně 39 %	dostatečně 39 %	velmi dobře 87 %
dobře 66 %	uspokojivě 58 %	dobře 77 %	dobře 62 %	dobře 71 %	dobře 69 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 52 %	dobře 69 %
velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	dobře 77 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %
32,4 / 16,2	34,5 / 13,9	31,7 / 15,3	27,7 / 11,3	28,6 / 18,8	32,9 / 12,1	31,8 / 10,8	29,5 / 10,6	28,3 / 9,28	38,3 / 20,2
1,5 / 33,01	1,9 / 32,63	3,9 / 32,13	2,8 / 40,1	4,9 / 31,68	2,2 / 34,75	3,1 / 35,06	3,1 / 40,39	3,1 / 40,35	2,5 / 16,4
55	65–100	84	60	65–75	55	62	70	57–83	40–60
Interquell GmbH, Německo	Nestlé Česko s.r.o., Praha	Brit-Vafo Praha s.r.o., Rudná u Prahy	Mars Czech s.r.o., Praha	bosch Tiernahrung GmbH & Co. KG, Německo	Mars Czech s.r.o., Poříčí nad Sázavou	Partner in Pet food CZ s.r.o., Praha	Nestlé Česko s.r.o., Praha	Tesco Stores ČR a.s., Praha	MPM Products, UK

★ vítěz testu
 🎯 výhodný nákup

Test Suché krmivo pro kočky

suché krmivo pro kočky

	Iams Adult Rich in Chicken	Lidl/Coshida with Fish, Spinach & Peas	Perfect Fit Sensitive Bohaté na kuřecí maso	Propesko For Adult S hovězím a přidanou zeleninou	Kaufland/ K-classic Adult S 3 druhy ryb	Globus/ korrekt Krmivo s drůbežím	Trainer Natural Adult With Fresh Chicken
cena za balení (Kč)	359	69,9	124,90 ⁴⁾	28,90	29,90	69,90	86
hmotnost balení (g)	3000	2000	750	400	750	2000	400
cena za 100 g (Kč)	12	3,50	16,70	7,20	4	3,50	21,50
hodnocení kvality	uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 55 %	dostatečně 30 %
bílkoviny	dobře 71 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 45 %	dobře 67 %	uspokojivě 43 %	uspokojivě 56 %	dobře 74 %
změřený obsah bílkovin / dodržení deklarace	+ / ++	O / ++	+ / ++	+ / ++	O / ++	O / ++	+ / ++
bílkoviny z pojivových tkání	+	O	–	+	–	O	+
tuk	dobře 79 %	dobře 67 %	dobře 77 %	dobře 70 %	dobře 70 %	dobře 66 %	dobře 66 %
změřený obsah tuku / dodržení deklarace	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / ++	+ / +	+ / O
vláknina	velmi dobře 80 %	uspokojivě 54 %	dobře 74 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 56 %	dobře 68 %
změřený obsah vlákniny / dodržení deklarace	++ / ++	O / +	+ / ++	O / +	O / ++	O / ++	+ / ++
popel ¹⁾	dobře 68 %	dobře 65 %	uspokojivě 57 %	uspokojivě 46 %	dobře 69 %	uspokojivě 56 %	dobře 69 %
změřený obsah popela / dodržení deklarace	O / ++	+ / ++	O / --	– / O	O / ++	O / ++	++ / +
poměr vápníku a fosforu	O	+	O	–	+	O	+
obsah hořčíku / draslíku	+ / +	+ / +	+ / +	O / +	+ / +	O / +	+ / O
sacharidy	uspokojivě 55 %	dostatečně 38 %	dobře 69 %	uspokojivě 52 %	dostatečně 39 %	uspokojivě 40 %	uspokojivě 54 %
taurin	dostatečně 30 %	uspokojivě 51 %	dobře 78 %	uspokojivě 41 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 40 %	uspokojivě 55 %
mykotoxiny ²⁾	dobře 71 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	velmi dobře 100 %	dostatečně 26 %
Informace o výrobku							
změřený obsah bílkovin / tuku (%)	32,9 / 16,1	29,3 / 9,59	37,3 / 15,6	31,5 / 10,3	29,4 / 9,88	26,5 / 10,2	33,8 / 15,3
změřený obsah vlákniny / sacharidů (%)	2 / 32,17	3,8 / 40,81	2,3 / 25,41	3,1 / 33,9	3,5 / 40,13	3,6 / 39,97	2,6 / 32,66
doporučená velikost porce (g) ³⁾	55–75	70	50	79 ⁵⁾	65	66	55
výrobce/ prodejce	Iams Europe BV, Holandsko	Lidl Stiftung & Co. Kg, Německo	Mars Czech s.r.o., Poříčí nad Sázavou	Partner in Pet food CZ s.r.o., Praha	Futtemapf Tiemahrung Vetriebs GmbH, Německo	Globus ČR, k.s., Praha	Nova Foods srl, Italy

klíč:

++	+	O	–	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano ✗ ne

Některá hodnocení mohou být limitována. V tomto případě mohlo být celkové hodnocení limitováno špatným hodnocením kvality bílkovin, poměru vápníku a fosforu a výskytem mykotoxinů. Při shodném hodnocení kvality pořadí podle abecedy.

★ vítěz testu
⊕ výhodný nákup

¹⁾ Obsah popela je hrubý ukazatel obsahu minerálních látek.

²⁾ Zjišťovali jsme přítomnost mykotoxinů HT2+T2, zearalenonu a fumonisinů a měřili jejich množství.

³⁾ Uvedená dávka platí pro běžně aktivní 4 kg kočku.

⁴⁾ Cena z eshopu.

⁵⁾ Platí pro 5 kg kočku.

Právo

Zakoupeno na internetu, ale přesto vrátit nelze

Při nakupování na internetu mají zákazníci možnost vrátit zboží bez udání důvodu ve lhůtě 14 dnů. Existují však určité výjimky, u nichž tato možnost neplatí a objednané zboží vrátit nelze. Kdy tomu tak je?

Opakování je matka moudrosti, a tak je pro začátek dobré připomenout jedno staré pravidlo, které znali už Římané. Zní jednoduše: „Smlouvy se mají dodržovat.“ Pokud se tedy rozhodnete něco si koupit a uzavřete smlouvu, předpokládá se, že ji dodržíte a nebudete se chtít bez dobrého důvodu jen tak vyvázat. Spotřebitelům však byla díky evropskému právu dána velká výjimka. Nakupujete-li pro své potřeby, domů nebo pro rodinu a sjednáte-li smlouvu slovy zákona – distančním způsobem, tedy přes telefon, internet nebo i odpovědí na nabídku v katalogu či teleshoppingu, pak můžete od smlouvy do 14 dní odstoupit bez udání důvodu.

To samé platí pro smlouvy uzavírané mimo prostory obvyklé k podnikání. Tento princip jsme v našem časopisu i na webových stránkách probírali mnohokrát. Aby právo nebylo jednoduché, tak z výjimek se tvoří další výjimky, a tak se stává, že z pravidel se stane pěkný guláš, který se pak ve svůj prospěch snaží využít jak obchodníci, tak spotřebitelé. I evropská směrnice, která je do českého práva převedená občanským zákoníkem, na úvod obsahuje výčet

situací, na které se nevztahuje. Řeší je jiné předpisy a často by nás stejně ani nenapadlo od takových smluv odstoupovat či je uzavírat „na dálku“. Namátkou se úprava distančních smluv a tedy i odstupování bez udání důvodu netýká sociálního bydlení, zdravotní péče, hazardu nebo nemovitostí.

Zájezdy, jízdenky a letenky

Najdou se i jiné situace, které naše spotřebitele každoročně překvapí. Aktuální jsou například zájezdy. Dříve platilo, že cestovní smlouvu (dnes smlouvu o zájezdu) lze uzavřít pouze písemnou formou (tedy zpravidla na papíře s podpisy obou stran). Pokud nebyl papír, smlouva byla jednoduše neplatná. Od takového formalismu zákonodárci upustili a k platné smlouvě stačí „jediný klik“ na internetu. To ostatně v minulosti bylo v praxi celkem běžné

a nikdo se příliš nad neplatností smluv nepozastavoval. Když se tedy zaregistrujete na portálu cestovní agentury a objednáte si například „last minute“ zájezd, zákon vám sice umožňuje od smlouvy odstoupit, ale bez sankce to nebude.

Stornopoplatek mnohdy dosahuje výše ceny zájezdu a nerozváznou objednávkou už tak prakticky nelze vzít zpět. Podobně je to s přepravou cestujících. Nakupujete-li jízdenky či letenky přes internet, pozorně si přečtěte obchodní podmínky. Ty mohou upravovat možnost odstoupit od smlouvy a nepoužitou jízdenku vrátit, není to však zákonná povinnost přepravce ani zprostředkovatele.

Potraviny a zboží běžné spotřeby

Další, možná překvapivou, oblastí jsou dodávky potravin, nápojů a tzv. jiného zboží běžné spotřeby do domácnosti. Zde by mohl nastat drobný problém s výkladem termínu věci běžné spotřeby. Pojem je to sice značně neurčitý, ale evropské právo celou oblast vymezuje trochu jinak,

a to podmínkou, že takové věci budou spotřebiteli doručovány formou častých nebo pravidelných dodávek. Na nahodilé či příležitostné objednání věci běžné spotřeby se výjimka vztahovat nemá. Do českého práva to bylo převedeno trochu nešťastně, asi proto, že u nás nejsou pravidelní doručovatelé tak obvyklí. Vtipná se může jevit výjimka, kdy je smlouva uzavírána prostřednictvím prodejního automatu. Zde vlastně také nejednáte přímo s člověkem, ale jakmile vám automat zboží vydá, nemůžete se domáhat toho, aby si ho vzal zpět.

Druhým okruhem výjimek, které upravuje občanský zákoník, jsou situace, kdy se sice uzavírání smlouvy řídí právní úpravou distančního prodeje, ale zákon výslovně říká, že odstoupit nemůžete.

Zboží na míru

Některé výjimky jsou celkem logické. Zboží podléhající rychlé zkáze prostě vracet nelze. Představa, že co týden si objednáte a vrátíte zvadlé květiny nebo potraviny, které jsme nestačili sníst, může u někoho vykřesat jiskru v oku, ale je nereálná a nikdo vám za takové zboží peníze vracet nemusí. Smísí-li se vámi objednané zboží s jiným, například tím, že si necháte namíchat potravinové doplňky přesného složení či si barvu necháte natónovat pigmentem, také si je musíte nechat. Nepřekvapí vás asi ani to, že nelze vrátit zboží, které bylo upraveno na míru podle přání spotřebitele. Nejčastěji se to může týkat třeba oblečení, které si necháte zkrátit z konfekční velikosti, nebo kusu

nábytku, který si necháte seříznout na míru.

Něco jiného jsou ale různé sestavy komponentů, které dohromady tvoří určitou věc. Pokud si z dílů, stěn a polic necháte sestavit skříň či obývací stěnu a nejedná se o žádnou speciální úpravu tvořenou jen na přání zákazníka, pak se o výjimku nejedná. Úprava zboží dle přání zákazníka není to samé jako zhotovení věci na zakázku. Vyberete-li si věc z online katalogu a bude-li ji muset někdo vyrobit, lhůta na rozmyšlenou běží od doručení výrobku.

Zboží v uzavřeném obalu

Často se v naší poradně setkáváme se situací, kdy se prodejci snaží využít novou výjimku, která je v občanském zákoníku trochu nešťastně formulovaná.

Hovoří o zboží, které je v uzavřeném obalu, a po vyjmutí z obalu není možné jej vrátit z hygienických důvodů. Ustanovení mluví na situace, kdy je zboží z hygienických důvodů znehodnocené, neprodejné a mohlo by představovat pro další prodej zdravotní riziko. Jedná se zejména o věci, které se používají k intimním potřebám nebo k osobní hygieně, jako jsou kartáčky na zuby. Ne každý obal, který prodejce označí za uzavřený, má funkci hygienické nebo zdravotní ochrany a roztržení igelitového sáčku, ve kterém se nachází bavlněné tričko, rozhodně nezpůsobí nemožnost tričko po vyzkoušení vrátit. V kamenném obchodě si můžeme zboží (i plavky či spodní prádlo) před zakoupením vyzkoušet

a u objednávek z internetu nám k tomuto účelu slouží čtrnáctidenní lhůta.

Kupujeme-li hudbu, video či počítačové programy, lze je vrátit jen do okamžiku, než porušíte jejich původní obal. Když je nechcete na hmotném nosiči (CD, DVD, blue-ray...) a po zaplacení si je stahujete rovnou do počítače, pak můžete odstoupit jen do chvíle, než stahování začne. Těžko by prodejce zabránil, aby se obsah kopíroval a spotřebitel si tak udělal prakticky bezplatnou půjčku. Z podobných důvodů se do výjimek řadí i noviny, periodika a časopisy, nikoliv ale knihy.

Služby

S rozmyslem je třeba objednávat služby jako je ubytování, doprava, stravování nebo jiné náplně volného času, kdy je určeno, v jakém termínu budou poskytnuty. Zde nemusí být jednoduché se vyvázat a podnikatel může chtít, abyste zaplatili službu, kterou jste si objednali, i když ji nakonec nebudete moci využít. Lístky do kina, na koncerty či na sportovní utkání, které

nemůžete po zakoupení využít, je pak lepší někomu přenechat, protože neumožní-li to poskytovatel služby ve svých podmínkách sám, nemusí přijmout odstoupení od smlouvy.

Pozvete-li si domů po telefonu opraváře, rovněž uzavíráte smlouvu, kterou nelze zrušit bez udání důvodu. Třeba takovou opravu pračky byste vraceli velmi těžko. Na druhou stranu, pokud opravář při

své návštěvě „přibalí“ ještě novou vodovodní baterii či náhradní díly, které jste výslovně neobjednávali předem, pak opět máte 14 dní na rozmyšlenou.

Další výjimky

Příliš se v praxi nesetkáváme s tím, že by si spotřebitelé kupovali zboží nebo služby, jejichž cena podléhá výchylkám finančního trhu, ke kterým může dojít během lhůty na odstoupení. Pokud byste si ale jako spotřebitelé chtěli koupit zlaté cihličky a bezprostředně po nákupu by jejich cena spadla na polovinu, máte bohužel smůlu, prodejce jejich původní cenu nemusí vrátit. Podobnou výjimku má i alkohol, který by měl prodejce dodat po uplynutí 30 dnů od jeho zakoupení a jehož cena opět závisí na výchylkách trhu, které

podnikatel nemůže ovlivnit.

Pokud by vám někdo tvrdil, že nemůžete vrátit zboží zakoupené přes aukční server jako Aukro nebo E-bay, pak lže. Prodává-li podnikatel, platí pro něho stejná pravidla, jako kdyby prodával na vlastním e-shopu. Zákon upravuje jen nemožnost odstoupit od smlouvy uzavřené ve veřejné dražbě podle zákona, který takové dražby upravuje. Na mysli má například soudní prodej zástavy nebo dražbu věcí, které byly zabaveny exekucí či výkonem rozhodnutí. ✕

Máte problém? Zavolejte nám!

Potřebujete právní radu? Obraťte se na naši spotřebitelskou poradnu, která funguje každý všední den od 9 do 17 hodin na telefonním čísle **272 272 273**. Naši poradci vám poradí při řešení spotřebitelských problémů. Nejčastější z nich najdete na www.dtest.cz/nejcastejsi-problemy. Na našem webu můžete využít také e-poradnu.

Informační servis

Ochrana proti podvodům a útokům na internetu

Při používání internetu je nutné mít na vědomí, že existují myriády způsobů, kterými mohou podvodníci získat přístup k vašim osobním údajům, finančním nebo samotnému počítači. Podvodníci jsou v tomto ohledu bohužel nesmírně vynalézaví a opatrnosti není nikdy dost. Proto jsme pro vás připravili přehled nejčastějších nebezpečí, na která můžete při surfování na internetu narazit.

Ochrana osobních informací je jedním z nejdůležitějších aspektů digitálního věku. Skutečným nebezpečím na síti však není ani tak škodlivý program, který by

Trojský kůň v reálu

Baiting je zákeřný způsob proniknutí do počítače využívající obyčejné lidské zvědavosti. Vše začíná tím, že člověk najde na náhodném místě na ulici ležet datový nosič, jako je flashdisk nebo CD. Zvědavost ho donutí tento nosič vzít a prozkoumat, co na něm je. Většinou však bývá infikovaný a ponechaný na místě záměrně, aby ho náhodná osoba vzala a vložila do svého počítače. Po jeho připojení se škodlivý program skrytý mezi hudbou, případně jinými soubory přesune do počítače a může začít sbírat hesla, přístupy a jiné citlivé informace o uživateli nebo otevřít zadní vrátka pro útočníka.

mohl napadnout počítač, shromažďovat informace o jeho uživateli nebo zařízení poškodit, ale člověk, který pomocí odcizených údajů ukradne vaše peníze, případně může pomocí těchto informací spáchat jiný zločin. Kromě škály programů, které jim potřebná data o vás a vašich přístupech pomáhají shromáždit, využívají podvodníci i řadu promyšlených úskoků. Vpádu do vašeho soukromí si mnohdy nemusíte ani všimnout nebo jej zaznamenáte, až když už je pozdě.

Malware

Malware je označení základní větve škodlivých programů, do které spadají kromě počítačových virů i trojské koně, červi, adwary, spywary a další, přičemž každý z nich má jiný účel. S většinou těchto programů si poradí antivir, proti některým je však nejlepší posílit obranu antispywarem. Mnohdy bývá veškerý škodlivý software mylně zaměňován za virus a fungování jednotlivých typů se často prolíná do té míry, že je obtížné ho jednoznačně určit. Základní dělení však stále funguje.

Mluvíme-li o **viru**, máme na mysli program, který se

dokáže v počítači sám šířit bez vědomí uživatele, v čemž spočívá hlavní podstata jeho nebezpečí. Často se vkládá do spustitelných souborů (koncovky EXE, DLL a další), aby urychlil vlastní šíření. U méně nebezpečných virů dochází pouze k šíření, což má za následek například zpomalení serverů, ty zákeřnější však mohou krást citlivá data nebo vytvořit zadní vrátka, a umožnit tak cizí osobě přístup do vašeho počítače.

Červi jsou jistým způsobem podobní virům. Šíří se počítačem ve formě paketů a postupně přebírají kontrolu nad prostředky síťové komunikace. Většinou obsahují kódy, které jim velí škodit, kde to jde. Běžně tak může docházet například ke ztrátě dat, šifrování obsahu, vytváření zadních vrátek, shromažďování citlivých informací a k podobným sabotážím. Existují i tzv. **červíci**, kteří jsou rozesíláni pomocí e-mailů. Celkově je tento typ programů hrozbou, která může vážně poškodit uživatele i počítač.

Trojský kůň je škodlivý kód, který však není schopen vlastní replikace

Síla hesla

Heslo je jedním z podstatných prvků zabezpečení počítače a uživatelských účtů. Řada lidí stále používá jednoduchá hesla, pro zkušeného hackera je však jejich rozluštění otázkou několika okamžiků. Používáte-li například základní slovníkové a číselné varianty, počítejte s tím, že bude schopen prolomit zabezpečení vašeho účtu během chvíle. Síla hesla roste s jeho délkou a rozmanitostí. Skládá-li se kupříkladu z devíti náhodných číslic, nabízí se miliarda možných kombinací (10⁹). Toto množství však lze při rychlosti deseti milionů kombinací za sekundu prolomit během necelých dvou minut. Dobu rozluštění hesla o stejném počtu znaků, ve kterém se ale nabízí variace čísel a malých i velkých písmen, však lze při stejné rychlosti počítat na dekády.

a nemůže se tudíž šířit stejným způsobem jako virus. Obvykle je součástí některého běžně používaného programu či aplikace. Má za úkol sběr informací a poškození uživatele. Mnohdy jedinou a zároveň nejjednodušší možností likvidace trojského koně bývá úplné smazání aplikace.

Spyware je typem infiltračního programu shromažďujícího informace o uživateli. Kromě ilegálních spywarů jsou mnohdy šířeny i s řadou shareware programů, přičemž jejich autoři

to i často sami přiznávají. Antivirové programy nejsou k jejich vyhledávání nejvhodnější volbou a k jejich lokalizaci a následnému odstranění se doporučuje využívat antispywary.

Adware bývá naopak obvyklou součástí freeware programů a jedná se o obtěžující reklamy. Obvykle mají formu bannerů a vyskakujících oken. V zásadě u nich nedochází ke shromažďování a odesílání soukromých dat. I o jejich likvidaci se starají antispywary.

Sociální inženýrství

Nebezpečí na internetu však nečihá pouze v podobě škodlivých programů. Existuje řada podvodných způsobů, jež spadají do tzv. „Sociálního inženýrství“ a jejich hlavním cílem je zmanipulování oběti. Patří sem například pretexting, phishing nebo hoax, s jejichž pomocí se lze dostat k soukromým datům.

Typickým příkladem jsou známé „Nigerijské dopisy“ informující o výhře v loterii, nebo smrti vzdáleného příbuzného, který vám odkázal velkou sumu peněz. V obou případech je podmínkou pro získání tohoto obnosu zaslání soukromých údajů, s jejichž pomocí si pisatelé „ověří“ vaši totožnost. Účinnost tohoto podvodného

scénáře díky informovanosti postupně klesá a nyní jsou používány mnohem komplexnější metody.

Typem mnohem promyšlenějšího útoku je tzv. **phishing**. Uživatel například přijde strukturovaný e-mail od jeho banky, na první pohled totožný s běžnou zprávou, přičemž záhlaví i zápatí skutečně odpovídá zvyklostem banky. Obsah se však liší, a pokud po vás nechce přímo údaje, odkáže vás pomocí odkazu na stránku, která je strukturovaná stejně jako stránka vaší banky, tudíž si ani nevšimnete, že ve skutečnosti jste někde jinde.

Ke kliknutí na odkaz může být uživatel vyzván skrze výhrůžku právního stíhání, exekuci nebo překvapivě výhodnou nabídku. Pozornost uživatele v tu chvíli obvykle poleví, na požadované stránce stáhne podezřelý soubor, případně vepíše údaje pro přihlášení. Tyto údaje se následně automaticky odešlou podvodníkovi. Proti takovému útoku je nejlepší ochranou obezřetnost. Adresa odkazu se obvykle nepodobá té originální.

V případě internetového bankovníctví je dobré mít nastavenou dvojitou ochranu, kdy je třeba veškeré změny a kroky potvrdit

kódem, který přijde v SMS, a pokud si nejste jisti, raději kontaktujte banku telefonicky a ověřte si, že se nejedná o podvod.

Pretexting je typ podvodu, kdy je využit zlomek dříve získaných informací o uživateli. Oběť na základě toho usoudí, že se jedná o legitimní akci. Ochotně pak sdělí další nezbytné národné jako je například část rodného čísla, datum narození nebo příjmení matky za svobodna, které je dodnes součástí registračních údajů jako kontrolní otázka v případě ztráty hesla. Pretexting se nejčastěji tváří jako pracovní nabídka, možnost podílet se na nějakém projektu, výzkumu či jako telefonát z banky.

Hoax je typ poplašné zprávy, která se šíří pomocí řetězového e-mailu nebo na sociálních sítích. V prostších verzích může jít o kanadský žert, ve vážnějších případech například o upozornění na neexistující krizi, do které upadla vaše banka a doporučení co nejdříve vybrat všechnu hotovost, varování před nebezpečným virem či nebezpečným typem potravin vyskytujícím se v určitém řetězci obchodů. Mnohdy se jedná i o různé petice, pyramidové hry a podobně. Tento systém primárně slouží ke shromažďování e-mailových adres.

Ochrana předchází útokům

Způsobů, jak nakazit svůj počítač škodlivým programem, je mnoho, proto

Nutný balíček ochrany

K ochraně počítače zapojeného do sítě je potřeba mít nainstalovány základní programy, které jsou schopny vypořádat se s většinou nebezpečných programů.

Komplexní ochrana je účinná teprve v okamžiku, kdy pracují všechny současně.

Firewall je základní formou ochrany a zpravidla jím jsou vybaveny operační systémy většiny počítačů. Jeho hlavní funkcí je kontrola komunikace v síti. Domácí počítače jsou vybaveny osobním firewallem, který v podstatě odděluje počítač od sítě, je však třeba říct, že nenahrazuje antivirovou ochranu jako takovou.

Antivirový program je důležitým prvkem ochrany vašeho počítače. Na trhu se jich vyskytuje celá škála a je z čeho vybírat. Ideální volbou je antivirový program, který zajišťuje ochranu v reálném čase. To znamená, že monitoruje akce, které v danou chvíli probíhají v počítači, a pokud odhalí podezřelou činnost, zasáhne. Upozorní na stahování nedůvěryhodného souboru, zablokuje podezřelé internetové domény a v případě nakažení škodlivým softwarem odhalí jeho činnost a zastaví ji.

Antispyware je program sloužící k vyhledávání spywarů a adwarů. V jistém smyslu podporuje činnost antivirového programu, který tento typ softwaru nemusí umět rozpoznat. Společně s ním je schopen zastavit většinu hrozeb.

je třeba dbát na vysokou úroveň ochrany. Firewall je základ, který by neměl chybět na žádném z počítačů. To samé platí i o antivirovém programu, nejlépe takovém, který snímá činnost v reálném čase, a je tak schopen zablokovat škodlivý software ještě předtím, než dojde k jeho nainstalování. Je vhodné nainstalovat i některý z antispywarových programů kvůli pokrytí prázdných míst v ochraně. Mít počítač připojený k internetu bez zapnutého firewallu a antivirového programu je totéž jako nechat dveře od domu otevřené a na odemčená vrátka vyvěsit pozvánku pro zloděje. Počítač bez ochrany je totiž vůči podobným útokům zcela bezbranný a hacker ho může využít ke krádeži vašich soukromých dat nebo k dalšímu rozesílání škodlivých programů.

Na co nesmí uživatelé zapomínat, jsou pravidelné aktualizace nejen antivirových programů, ale i operačního systému. Vývojáři jsou neustále krok za hackery a podvodníky, a každý antivirový program proto musí mít aktuální údaje o hrozbách, aby je dokázal rozpoznat nebo se s nimi vypořádat.

U operačních systémů jsou hlavním problémem chyby, které vznikají už během vývoje. Ty hackerům umožňují otevřít si „zadní vrátka“ a s jejich pomocí se dostat do počítače. Aktualizace systému pomáhá tyto chyby záplatovat, ovšem

stejně jako u antivirů se jedná o nikdy nekončící boj s vynalézavostí hackerů.

Při prevenci může pomoci i váš internetový prohlížeč, jak ukázaly naše testy antivirových programů (www.dtest.cz/ochrana-pocitace). V testu bylo několik prohlížečů zapojeno do zkoušky filtrování škodlivých adres. Google Chrome a Internet Explorer dokázaly zabránit přístupu na necelou polovinu phishingových stránek. Chromu se dále povedlo zablokovat přístup i na zhruba čtvrtinu stránek nakažených malwarem, Explorer pak jen asi na desetinu. Nejhuře si vedl Mozilla Firefox, který zablokoval ani ne pět procent všech škodlivých adres.

Opatrnost je zdarma

I v případě maximální ochrany počítače záleží na jeho uživateli. Pokud vám například při návštěvě stránky nebo při pokusu o stažení nějakého programu vyskočí nabídka stahovat, nepotvrzujte ji hned, ale zamyslete se, zda se opravdu jedná o něco, co je nezbytné stáhnout, případně o soubor, který jste měli v úmyslu stáhnout. Nebezpečí může číhat

i na zdánlivě důvěryhodných stránkách, které mohly být napadeny. Administrátorům nějaký čas potrvá, než tuto hrozbu odhalí a vy byste se neměli nechat nachytat. Proto je nejlepší soubor před jeho spuštěním či otevřením ještě pro jistotu zkontrolovat pomocí antivirového programu.

Šíření škodlivých programů je problémová záležitost, neboť počítač se může nakazit teoreticky kdykoliv a kdekoliv. Nejedná se jen o případy stahování, uživatel může dostat virus do počítače i při samotném surfování po internetu. Obvykle je nutné stáhnout přímo nakažený soubor, v některých případech však stačí navštívit i podezřelou stránku, která má nastavené automatické stahování. Jak už jsme uvedli, nebezpečí může číhat i na ověřených stránkách.

Pokud vám přijde e-mail, neměli byste ho bezmyšlenkovitě otvírat, ale nejdřív se zamyslet, zda je od osoby, kterou znáte. Spamový filtr je sice obvykle schopen část podezřelých zpráv přefiltrovat, mnoho jich však projde. E-maily nakažené škodlivým softwarem obvykle lákají na jedinečnou příležitost k získání finanční nezávislosti či nalezení dokonalého protějšku, ale jediné, co mají ve skutečnosti za cíl, je okrást vás o data, peníze nebo obojí. ✖

Shareware vs. freeware programy

Existuje řada různých licenčních práv vztahujících se k programům v počítači. Některé typy softwaru jako například trialware vyžadují licenci a po uplynutí zkušební doby je už nespustíte. Public domain je naopak skupina programů, u nichž se autoři vzdali svých práv, a jsou volně šiřitelné a jejich kód lze podle libosti měnit. Mezi nimi se však nachází ještě další dvě dominantní skupiny, které jsou součástí výbavy většiny domácích počítačů.

Shareware programy jsou typem volně šiřitelného softwaru. Ve své základní verzi jsou běžně dostupné na internetu a mnohdy jsou i distribuovány na datovém nosiči s různými časopisy zabývajícími se počítačovou tematikou. Tyto programy může uživatel používat po neomezenou dobu, rozhodne-li se však pro plnou verzi tohoto programu, musí si dokoupit licenci. Do této skupiny spadá kromě jiných i řada antivirů či antispywarů.

Freeware programy jsou označením pro volně použitelný software. Stejně jako shareware programy je možné je stáhnout volně na internetu nebo obdržet na datovém nosiči, jsou však už od počátku nabízeny ve své plné verzi. Lze je instalovat na neomezený počet počítačů bez placení licenčních poplatků. Primárním cílem této nezištné nabídky bývá obvykle zvýšení povědomí o firmě stojící za jejím vývojem.

Hledáte informace?

**Přehled vybraných testů
z posledních let.
Výsledky všech testů
a další informace najdete
na www.dtest.cz.**

Auto + doprava

Bezpečnost automobilů	1/15
GPS navigace	1/14; 1/15
Letní pneumatiky	4/14; 3/15
Zimní pneumatiky	10/13; 10/14

Děti

Autosedačky	6/14; 6/15
Dětské bezpečnostní zábrany	3/15
Dětské nosiče (klokanky)	3/14
Dětské pleny	5/15
Dětské vozíky za kola	7/13
Kočárky	12/13; 11/14
Opalovací přípravky pro děti	7/14
Přesnídávky s jahodami	5/15
Škodlivé látky ve výrobcích pro děti	2/15

Domácnost

Detektory kouře	12/13
Digestoře	11/14
Domácí pekárny	9/14
Chladničky	6/12; 12/14
Kávovary	12/13; 12/14
Kuchařské nože	1/15
Kuchyňské roboty	5/13
Mikrovlnné trouby	1/13; 5/14
Myčky nádobí	5/14; 10/14
Odstraňovače skvrn	8/13
Prací prostředky	10/13; 7/14
Prací prostředky alternativní	3/13
Pračky	4/14; 9/14; 5/15
Pyrolytické trouby	11/13
Robotické vysavače	3/14
Ruční šlehače	2/15
Rychlovarné konvice	4/13
Sendvičovače	7/15
Stolní mixéry	1/14
Sušičky prádla	8/14
Topinkovače	2/14
Týčové mixéry	4/15
Vysavače	6/13; 8/14
Zdroje světla	8/13; 10/14
Zmrzlinovače	7/14
Žehličky	6/14; 3/15

Obraz + zvuk

AV receptory	2/14
Baterie	6/14
Bezdrátové a dokovací reproduktory	4/15
Bezdrátové headsety	8/12
Blu-ray přehrávače	9/12
Domácí kino	12/12
Fotoaparáty	7/14; 2/15; 7/15
Hi-fi systémy	1/14
Projektory	8/14
Sluchátka	10/14
Soundbary	1/15

Sportovní kamery	9/14; 5/15
Televizory	3/14; 12/14

Telefony + počítače

Bezpečnostní aplikace	8/13
Mobilní telefony	11/14; 6/15
Navigace pro mobily	8/14
Ochrana počítače	4/15
Přepětové ochrany	7/13
Tablety	12/13; 12/14
3D tiskárna	8/13
Tiskárny	5/14; 3/15

Sport + hobby

Běžecské bundy	10/12
Běžecské kalhoty	9/14
Běžecské ponožky	9/13
Cyklistické přilby	5/14
Elektrické vertikátory	2/13
Chytré náramky	2/15
Kotoučové pily	5/13
Lyžařské přilby	1/13
Nosiče kol	5/15
Outdoorové navigace	6/15
Plotostřihy	7/15
Přilepkové a aku vrtačky	2/14
Řetězové pily	9/13
Sekačky benzinové	3/13
Sekačky elektrické	3/12
Sekačky robotické	4/14
Trekingová obuv	8/12
Zahradní pilky	2/13
Zámky na kolo	5/13

Zdraví + kosmetika

BB krémy	11/14
Elektrické zubní kartáčky	1/14
Holicí strojek a holítko	11/13
Krémy proti vráskám	6/14
Mezizubní péče	11/12
Opalovací přípravky	7/12; 7/13
Repelenty	6/15
Sílonky	10/13
Spodní prádlo	5/12
Šampony pro barvené vlasy	6/12

Jídlo + pití

Balené chleby	6/15
Citróny, limetky, máta	8/13
Černý čaj	9/12
Čokolády	7/12
Hořčice	4/14
Hořké trubičky a oplatky	1/14
Jablečné džusy a mošty	10/14
Jahodové džemy	6/14
Jedlé tuky	11/13
Jogurty jahodové	9/13
Káva instantní, mletá	10/11; 1/13
Kávévé kapsle	12/14
Kysané a sterilované zeli	2/13
Ledové čaje	8/14
Listová těsta	9/14
Lovecké saláty	3/15
Majonézy	12/12
Med	5/12

Mletá masa	2/15
Mléko	3/14
Mykotoxiny v pivu	5/13
Mykotoxiny v rozinkách a arašidech	12/13
Olivové oleje	10/12
Párky vídeňské	4/13
Poličan krájený	7/13
Rostlinné rozíratelné tuky	4/15
Rybí filety a filé	11/12
Slunečnicové oleje	11/14
Smetany	3/12; 2/14
Špagety	7/14
Špekáčky	5/14
Tavené sýry	3/13
Vanilkový a vanilinový cukr	4/14
Vejce (čerstvá)	6/13
Vepřová šunka dušená	10/13
Zelené čaje	1/15
Zmrzliny	7/15

Právo + finance

Aukční portály	12/13
Běžné účty	5/14
Cestovní pojištění	6/14; 6/15
Cestovní smlouvy	5/14
Daně	1/15
Dětské účty	7/14
Dovolená bez zájezdu	8/14
Elektrina zlevňuje	7/15
Exekuce	4/15
Hypotéky	3/15
Investice a poplatky	9/14
Mobilní tarify	10/14; 5/15
Náhrada újmy a škody	11/14
Nákup na internetu	4/14; 12/14
Nechtěné dárky	1/15
Nový občanský zákoník	1/14
Pojištění nemovitosti	4/14
Pojištění odpovědnosti	11/14
Pojištění schopnosti splácet	2/15
Povinné ručení	2/14
Problémy se zájezdy	6/15
Prodej a nákup použité věci	3/15
Přenesení telefonního čísla	2/13
Převzít či nepřevzít?	10/13
Reklamace služeb	7/14; 10/14
Reklamace zájezdu	6/14
Rozhodčí řízení a mediace	5/15
Smlouva o dílo	3/14
Smlouvy s operátory	9/14
Spotřebitelské úvěry	12/14
Společné účty	8/14
Stavba	7/15
Úpadek cestovní kanceláře	8/13
Záruka a NOZ	2/14
Zdravotní pojištění	4/15
Ztráta radosti z dovolené	9/13
Životní pojištění	5/13

Předplatte si dTest a ušetřte

Výsledky testů a spousta
užitečných informací každý
měsíc ve vaší schránce a denně
na www.dtest.cz.

**Roční předplatné časopisu
dTest v ČR: 849 Kč**

**Roční předplatné časopisu
dTest v SR: 34,90 EUR**

Cena zahrnuje:

- 12 vydání časopisu
 - **zdarma** roční přístup
do online databáze více než
12 000 výrobků otestovaných
od roku 2005
 - přístup k výsledkům testů
v mobilní aplikaci dTest
 - speciální poradenskou linku
s přednostním servisem
 - **zdarma bonus** v podobě
praktické brožury vzorů pro
řešení spotřebitelských problé-
mů podle nového občanského
zákoníku v hodnotě 200 Kč
- Pro srovnání: Ve stánkovém
prodeji stojí 12 vydání časopisu
dTest 1068 Kč bez přístupu
do online databáze a dalších
výše uvedených předplatitel-
ských výhod.*

Jak předplatné objednat?

Nabízíme několik možností:

- **elektronicky:**
vyplněním objednávky
na www.dtest.cz/predplatne
nebo www.dtest.sk/predplatne
- **telefonicky:**
na čísle 241 404 922
- **zasláním SMS** na číslo
604 556 874 ve formátu:
dtest jméno příjmení ulice
číslo popisné PSČ obec e-mail
- **výsledky jednotlivých testů**
lze zaplatit kartou nebo přes
SMS; informace u jednotlivých
testů na www.dtest.cz /
www.dtest.sk

dTest: Jinak než ostatní

Objektivně, nezávisle, bez reklam

Testuje se v laboratořích, ne v redakci

- Naši redaktori osobně netestují žádné výrobky ani potraviny. Pro tyto účely využíváme profesionální laboratoře vybavené potřebnými technologiemi a zkušenostmi.
- Specializované laboratoře nám poskytují odborné zázemí a know-how. Při vyhodnocování výsledků si na pomoc bereme normy, zkušenosti laboratoří, očekávání spotřebitelů, ale i selský rozum.
- Jména laboratoří nezveřejňujeme, chráníme tak jejich nezávislost. Před zavedením tohoto pravidla bývaly laboratoře v některých případech vystaveny tlaku ze strany výrobců, kteří u nich mohou také zadávat zakázky.

Výrobci nemají žádnou možnost ovlivnit výsledky našich testů

- Vzhledem k tomu, že nejsme klasickým časopisem, ve kterém může i polovinu obsahu tvořit reklama, výrobci na nás nemohou vyvíjet tlak v podobě hrozby ukončení inzerce. Ta je hlavním zdrojem financí pro provoz běžných médií.
- Při nákupu výrobků do testu postupujeme jako běžný spotřebitel. Výrobky nakupujeme anonymně v maloobchodní síti, nikdy je nepřijímáme od výrobců.
- Výběr výrobků vychází z pečlivého průzkumu trhu u nás i v dalších státech, kde působí spotřebitelské organizace účastníci se daného testu.

Využíváme mezinárodní spolupráce a zkušeností našich partnerů

- dTest je jediným českým členem mezinárodní organizace zastřešující nezávislé testování pro spotřebitele (International Consumer Research & Testing).
- Zkušenosti desítek spotřebitelských organizací po celém světě jsou nejlepším předpokladem pro vytvoření optimálních podmínek pro testování.
- Díky dlouholeté praxi a mezinárodní spolupráci s jasně danými pravidly je zajištěno, že v testech se pracuje s relevantními daty, objektivními postupy a reálnými potřebami spotřebitelů.

Nahlédnutí do dTestu 9–2015

© dmitriaruta / Fotolia

Dětské chůvičky

Do testu dětských chůviček jsme kromě audio a video výrobků zařadili i smart chůvičky. Při zkouškách jsme se zaměřili hlavně na dosah přístroje, kvalitu přenosu signálu a odolnost vůči jeho rušení.

Vysavače

Od loňského září se nařízení z Bruselu nesmějí vyrábět vysavače s příkonem vyšším než 1600 W. Jaký dopad to má na schopnost vysavačů uklidit? Změnil se spolu s příkonem i jejich výkon?

Kávovary

Neumíte si představit svůj život bez kávy? Pak vás možná zaujme náš test pákových kávovarů. Na rozdíl od automatických nebo kapslových nabízejí při přípravě kávy větší volnost.

Rajčatové protlaky a pyré

V potravinovém testu jsme zjišťovali, co se může ukrývat v konzervě rajčatového protlaku nebo pyré. Jak kvalitní rajčata se při výrobě používají, zda neobsahují škodlivé plísňe a mykotoxiny.

změna vyhrazena

© Alexey Arkhipov / Fotolia

© Edler von Rabenstein / Fotolia

© Kamila Cyganek / Fotolia

3 důvody, proč si předplatit dTest

1. Peníze vložené do předplatného se vám mohou vrátit už během jediného nákupu. Naše nezávislé testy ukazují, že dražší výrobky nemusí být lepší než levnější konkurence. S dTestem efektivně nakoupíte a ušetříte.

2. Jako předplatitelé získáváte zdarma přístup do unikátní databáze tisíců testů na našich webových stránkách www.dtest.cz.

3. Praktické dárky, které dostávají naši předplatitelé, potěší a usnadní život.

Předplatné objednávejte na www.dtest.cz/predplatne nebo na telefonním čísle **241 404 922**.

www.dtest.cz/onas